

II: Det samfundsvidenskabelige Fakultet

I 1985 investerede Det samfundsvidenskabelige Fakultet en væsentlig del af sine kræfter i at forberede den besøgsrunde, der blev gennemført i november måned med Direktoratet for de Videregående Uddannelser som gæst. Ved denne lejlighed præsenterede fakultetet de enkelte fags faglige planer for direktoratet. Fagene har lagt et stort arbejde i udarbejdelsen af planerne, som da også gav et udmærket billede af nuværende og planlagte aktiviteter på både undervisningssiden og forskningssiden. Ved samme lejlighed fik fakultetet lejlighed til overfor DVU at påpege den forringelse af ressourcerne, udmeldingen af finanslovsrammerne for 1986 udgjorde for fakultetet. Vi kunne samtidig oplyse, at den flig, der blev løftet af sløret for finansåret 1987, med indkaldelse af ansøgninger til det nyopfundne puljesystem, bestemt ikke fik os til at se lysere på situationen. Især for det særkt ekspanderende statsvidenskabelige studium er situationen særdeles kritisk.

Inden for den retsvidenskabelige faggrupper er det den forestående revision af bekendtgørelsen for jurastudiet som optager sindede. Den nye studieordning vil måske allerede træde i kraft til efterårssemesteret 1986.

Det skal omtales at fakultetets Center for anvendt Datalogi blev formelt oprettet i 1985 og nu er i fuld gang med at etablere sig styrelseslovsmedholdeligt.

Afslutningsvis må det beklageligvis konstateres, at året 1985 ikke betød nogen afklaring i fakultetets kritiske lokalesituation. Der synes stadig at være lange udsigter til at den lovede udflytning af dele af Det humanistiske Fakultet til Amager finder sted. De lokaler, der herved frigives løser langt fra fakultetets lokalebehov, ikke engang på ret kort sigt, men ville dog lette presset en smule.

Erling B. Andersen

II: Det samfundsvidenskabelige Fakultet

Inden for det videnskabelige faggrupper er det den foretværende revision af bestyrelsen for jurastudier som oplyser om de nye studier og vil måske allerede være i kraft til eksamen i 1985.

Det skal bemærkes at fakultets Center for anvendt Datateori blev formelt oprettet i 1985 og nu er i fuld gang med at etablere sig selvstændigt.

Alt i alt er det fakultets Center for anvendt Datateori blevet betragtet som et af de mest succesfulde i Danmark. Det synes stadig at være langt mere joborienteret. Det synes stadig at være langt mere joborienteret. Det synes stadig at være langt mere joborienteret. Det synes stadig at være langt mere joborienteret.

Christy B. Andersen

I 1985 investerede Det samfundsvidenskabelige Fakultet en væsentlig del af sine kræfter i at forbedre den eksisterende for blev gennemført i november måned med Deltagelse for de Videregående Uddannelser som gave. Ved denne lejlighed præsenterede de fakultets de eksisterende faglige planer for direktoratet. I denne forbindelse blev der taget et stort arbejde i samarbejde med fakultets som de også gav et udvalgt billede af de eksisterende og planlagte aktiviteter på både undervisnings- og forskningsområdet. Ved samme lejlighed blev fakultets lejlighed til overfor DVF at påpege den fortsatte af økonomiske, administrative og tekniske problemer for 1986 udgjorde for fakultets. Vi kunne samtidig oplyse, at den ligesom blev betragtet som en vigtig del af den samlede af samfundsvidenskabelige fakultets i 1987, med indledende af samfundsvidenskabelige fakultets, bestemt ikke til at se på det økonomiske problem, fast for det nye eksisterende samfundsvidenskabelige studium er situationen ændret i 1987.

Retsvidenskab

I. Det retsvidenskabelige Institut A

Historie:

Det retsvidenskabelige Institut blev oprettet i foråret 1964 med hjemsted i Krystalgade 16, 2. sal. I 1967 erhvervedes nogle lokaler i Sct. Pedersstræde 19, 2. sal, der året efter udvidedes med enkelte rum i Sct. Pedersstræde 21. I 1966 oprettedes et institut for skatteret som en underafdeling under Det retsvidenskabelige institut i Krystalgadeafdelingen, og i 1968 oprettedes et særskilt institut for international ret og europaret, der fik lokalefællesskab med afdelingen i Sct. Pedersstræde 19.

I 1972/73 deltes Krystalgadeafdelingen i to afdelinger, hvoraf den ene flyttede til Pilestræde 58 og den anden til Studiestræde 10. Pr. 1. april 1976 flyttede de tre afdelinger sammen i Studiegården, Studiestræde 6, som Det retsvidenskabelige Institut A (tidligere Sct. Pedersstræde 19-21), Det retsvidenskabelige Institut B (tidligere Studiestræde 10) og Det retsvidenskabelige Institut C (tidligere Pilestræde 58).

Indtil 1967/68 baseredes de retsvidenskabelige underafdelinger på en fællesbevilling. Derefter skete en opsplitning af bevillingerne, således at hver afdeling, og efter 1976, hvert institut, fremtræder som selvstændig administrativ enhed.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 14.5.

Professorer: Bent Christensen, Hans Gammeltoft-Hansen, Bernhard Gomard, Mogens Koktvedgaard, Preben Stuer Lauridsen, Ditlev Tamm, Henrik Zahle.

Lektorer: Inger Dübeck, Svend Gram Jensen, Lise Skovby, Eva Smith.

Adjunkt: Gerda Rump Christensen (fra 1. dec.).

Kandidatstipendiater: Jørgen Blomqvist, Gerda Rump Christensen, Anita Rønne.

Videnskabelig assistent: Poul Boeg (½ stilling).

Eksterne lektorer: Peter Christensen, Flemming Kragh Hansen, Karen Dyekjær Hansen, Jens Ulf Jørgensen, Lene Pagter Kristensen, Lars Jørgen Langkiær, Jens Møller, Jacob Nørager-Nielsen, Charlotte Schydt, Merethe Stagetorn, Anne Grete Stokholm, Hans Jørgen Ståhr, Søren Theilgaard, Søren Vogter, Per Walsøe. (Flere eksterne lektorer henhører også under institutterne B og C.)

Manuduktører: Henrik Bloch Andersen, Jannie Andersen, Jon Andersen, Mads Bryde Andersen, Christian Bache, Claus Berg, Poul Boeg, Niels H.C. Christensen, Christian Dahlager, Michael Dorn-Jensen, Svend Eskildsen, Arne Gerlyng-Hansen, Stig Götz-

sche, Erik Bruun Hansen, Christian Harlang, Michael Jørgensen, Karsten Bo Knudsen, Nina Koch, Kaj Larsen, Kaspar Linkis, Inger S. Loft, Karsten Loiborg, Richard Ole Madsen, Franz-Michael S. Mellbin, Peter Bak Mortensen, Jesper Müller, Eskil Nielsen, Peter Aagaard Nielsen, Thomas Philbert Nielsen, Claes Nilas, Tommy Nordfalk, Lars Lindencrone Petersen, Ulrik Petersen, Jakob Lund Poulsen, Niels Preisler, Steen Taber Rasmussen, Birgitte Refn, Jens Rosenløv, Inge Raahauge, Michael Seering, Henning Steensig, Søren Stensbo-Smith, Hans Chr. Støvlbæk, Morten Ulrich. (Manuduktøren henhører i de fleste tilfælde også under institutterne B og C.)

TAP: Antal årsværk: 5,5.

Else Drabæk Bitsch (32 timer), Dorte Christensen (16 timer), Pi Dkurhuus (16 timer), Lene Justesen (40 timer), Hanne Krogh (32 timer), Gerda Ørveje (24 timer). Bibliotekarere: Mette Jønson (40 timer), Sabine Kulik (20 timer).

Forskningsvirksomhed:

Opdelingen af de retsvidenskabelige institutter har, som nævnt ovenfor, en historisk baggrund og følger som hovedregel ingen særlig, faglig begrundet arbejdsdeling. Ingen af de tre institutter A, B og C er knyttet til et enkelt eller ganske få og sammenhørende fag, og forskningen ved institut A er således ikke centreret omkring et enkelt eller enkelte felter. Den faglige bredde er særdeles stor. Instituttets fagområde omfatter både offentligtretlige fag, d.v.s. fag der beskriver offentlige organers virkemåde, og privatretlige fag, d.v.s. fag der beskriver retsforholdet mellem borgerne indbyrdes. Hertil kommer fag, der, som f.eks. procesretten, ligger mellem de offentligtretlige og privatretlige, samt mere almene fag som retshistorie og den almindelige retslære. Instituttets fagområde omfatter også helt nye discipliner som f.eks. EDB-retten. Endelig har en af de videnskabelige medarbejdere skiftet fagområde, således at faget skatteret i 1985 er omfattet af instituttets forskningsområde. (Den pågældende medarbejder overføres pr. 1. januar 1986 til institut C, hvor skatteretten i øvrigt er samlet.) Nærmere bestemt hører følgende fag under instituttet: 1) forvaltnings- og statsretten, der omfatter de almene principper i vor styreform og reglerne for den offentlige administration, 2) dele af formueretten samt selskabs- og transportretten, 3) procesretten, som omfatter både den civile og den strafferetlige proces, 4) ophavsretten, EDB-retten og konkurrenceretten, 5) retshistorien, som omfatter dansk og europæisk retsudviklingshistorie herunder romerret, 6) den almindelige retslære, hvori bl.a. juraens grundbegreber og grundtræk af juridisk fortolkningslære fremstilles, og (midlertidigt) 7) skatteret.

1. Forvaltnings- og statsret

1.1 Et projekt om Nationalbankens virksomhed og stilling til de øvrige statsorganer set under en forvaltningsretlig synsvinkel er afsluttet i sommeren 1985 med udgivelse af en bog om emnet. – En foreløbig fremstilling af forvaltningens opgaver og organisation er under revision og ventes færdig i begyndelsen af 1986. – Som led i en så småt påbegyndt fremstilling af den retlige prøvelse af forvaltningsakter er der skrevet en endnu ikke offentliggjort artikel om domstolens prøvelse af taksationskommissioners afgørelse vedrørende ekspropriationserstatning. – Som medlem af et udvalg til revision af monopolloven er der arbejdet med dansk monopolret og forskellige udenlandske retssystemer. Arbejdet skulle resultere i en fremstilling af erhvervsreguleringsretten, foruden udvalgets betænkning. – Endelig er der påbegyndt en artikel, som skal danne grundlag for et foredrag om det normgrundlag, hvorpå kommissionsdomstolene om dagpenge og om P&T har bedømt de foreteelser, de har behandlet (Bent Christensen).

1.2 Der arbejdes med en fremstilling af dansk forfatningsret (Henrik Zahle).

1.3 En samlet fremstilling af den retlige regulering og indvinding af olie og naturgas fra den danske undergrund er under udarbejdelse. Virksomheden reguleres gennem såvel offentligretlige som privatretlige virkemidler, og de enkelte elementer og deres indbyrdes samspil vil blive belyst og vurderet. Endvidere foretages en komparativ analyse af de tilsvarende ordninger i Norge og England. I den hidtidige forskningsaktivitet er vægten lagt på organiseringen af det statslige engagement i olie- og gasvirksomheden. Har i 1985 sammen med advokat Michael Budtz publiceret en artikel om »The Legal Framework for Exploration for and Production of Oil and Natural Gas in Denmark« i *Journal of Energy and Natural Resources Law* (International Bar Association) (Anita Rønne).

1.4 Der foretages en undersøgelse af nyere strømninger i en række vestlige lande i spørgsmålet om domstolens kompetence til at efterprøve loves overensstemmelse med forfatningen (Poul Boeg).

2. Formue, selskabs- og transportret

2.1 Der arbejdes med forskellige emner inden for aktieselskabsretten, særlig med revisors stilling, hvor der er præsenteret en rapport i Managements Erhvervspolitiske Forum (Rapport nr. 18), og tillige med ansvaret for ledelsen af aktieselskaber, om hvilket der er viderebearbejdet en rapport, som blev præsenteret i 1984 på Det europæiske Universitet i Firen-

ze. En samlet fremstilling af aktieselskabsretten forventes at kunne afsluttes med årets udgang. – Der arbejdes fortsat med konkursretlige emner, dels ved kurser om gældssanering, dels ved en rapport præsenteret på et møde i Société de Legislation Comparé i Paris, og dels et bidrag til et festskrift for Henrik Hessler. – På obligationsrettens område er der i samarbejde med Ditlev Wad skrevet en bog om Erstatningsansvarsloven, som vil udkomme i slutningen af 1985. Bogen bygger bl.a. på mangeårig erfaring som juridisk konsulent for Assurandørsocietetet. – Som bidrag til et festskrift for Højesteret har jeg skrevet en afhandling om retspolitik i retspraksis. – Endelig er der holdt foredrag om aftaleretlige spørgsmål i forbindelse med store entreprisekontrakter i Bergen og i Malmø (Bernhard Gomard).

2.2 Der arbejdes med en komparativ fremstilling af vejfragtførerens ansvar efter CMR-konventionen og en fremstilling af Nordisk transportret i en almindelig og speciel del. – Desuden arbejdes med en fremstilling af gældende nordisk, engelsk/amerikansk og tysk ret indenfor det internationale købe- og transportretlige område. – Endelig arbejdes med en fremstilling af gældende nordisk ret indenfor området transport af farligt gods (Lise Skovby).

2.3 Et igangværende projekt om offentlige kreditorer og debitors retsstilling i forbindelse med den offentlige modregningspraksis over for private fortsættes. Arbejdet har taget en drejning, således at den færdige afhandling ikke alene vil omhandle den offentlige modregning, men også vende sig mod selve modregningens begreb med en indgående diskussion af gensidighedsbegrebet i almindelighed. – Et manuskript om de nye regler i konkursloven (betalingsstandsningens reformen) er udarbejdet som et tillæg til lærebogen i konkurs. – En rapport med en oversigt over de danske regler om tvangsfuldbyrdelse er under udarbejdelse på opfordring af deltagerne i et colloquium i Lund arrangeret af the International Association of Procedural Law (Gerda Rump Christensen).

3. Proces

3.1 Der arbejdes på en fremstilling af strafferetsplejens grundprincipper, domstolens organisation samt anklagemyndighedens rolle (hæfte 1 i en samlet fremstilling af strafferetsplejen, hvoraf hæfte 2 er udgivet i oktober 1985). – Desuden foretages der undersøgelser af forskellige asyretlige spørgsmål (Hans Gammeltoft-Hansen).

3.2 I 1984 indleveredes en doktordisputats med titlen »Vidnebeviset«. Disputatsen udkommer i foråret 1986. I forbindelse med dette arbejde indsamledes et betydeligt materiale vedrørende den vidnepsykologi-

ske forskning i den vesteuropæiske verden samt USA, Canada og Australien. En stor del af dette materiale blev ikke benyttet i afhandlingen, men er nu systematiseret og kartoteksført. Materialet, der for størstedelen er ukendt i Norden, indeholder mange muligheder for fremtidig forskning og vil forhåbentlig også kunne komme kolleger til gode med interesse for dette område. Med udgangspunkt i materialet er der påbegyndt en undersøgelse af jury-systemets funktion i Norden sammenholdt med angelsaksisk ret (Eva Smith).

4. Ophavs, EDB- og konkurrenceret

4.1 Der arbejdes dels med ophavsrettens tilpasning til den moderne teknologi (i forbindelse med formandsskabet for Kulturministeriets lovudvalg), dels med den retlige regulering af andelsselskaber (i forbindelse med formandsskabet for Industriministeriets lovudvalg), dels med retlige problemer ved oparbejdelsen af en lovdatabase (i forbindelse med formandsskabet for Justitsministeriets Retsinformationsråd) og dels med retlige problemer i forbindelse med grænseoverskridende radio- og TV-udsendelser indenfor Fællesmarkedet, navnlig ophavs- og reklameretlige spørgsmål. Endelig arbejdes der med spørgsmål om harmonisering af EF-landenes ophavsretlige systemer (Mogens Koktvedgaard).

4.2 Der arbejdes med et projekt om overdragelse af ophavsrettigheder samt fotografirettigheder. Under projektet foretages undersøgelser af gældende ret og kontraktpraksis ved overdragelser af ophavsrettigheder, nærtstående rettigheder samt rettigheder til fotografiske billeder i Danmark og udlandet og analyser af de problemer, der opstår ved kollisioner mellem forskellige nationale retsregler og kontraktspraksis, især i forholdet mellem Danmark og USA samt Storbritanien. Sigtet med undersøgelseerne er at tilvejebringe en dybere forståelse af samspillet mellem rettighedernes struktur og den påtænkte udnyttelse på den ene side og det typiske omfang af de overdragne rettigheder på den anden. Desuden undersøges, i hvilket omfang aftalelovens og markedsføringslovens generalklausuler har indflydelse på rettighedsoverdragelse omfang (Jørgen Blomqvist).

5. Retshistorie

5.1 Der arbejdes på et projekt om Landskabslovene – deres oprindelse og anvendelse i praksis. Med henblik på udarbejdelsen af en ny fremstilling af dele af den danske retshistorie er en undersøgelse i gang af dansk middelalderlovgivning i et europæisk perspektiv med sigte på yderligere at afklare, i hvilket omfang nedskrivningen af retten betød, at en ny retsopfattelse satte sig igennem særlig under kirkelig indfly-

delse. Betydningen af skriftlig og mundtlig overlevering af retlige traditioner, og problemstillingen fra stamme til stat, hører her med i billedet. Sideløbende med projektet vil blive gennemført en undersøgelse af landskabslovenes anvendelse i den senere retspraksis, særlig i første halvdel af det 17. århundrede med henblik på at overveje forskydninger i retsopfattelsen (Ditlev Tamm).

5.2 En undersøgelse af beslutningsprocessen i forbindelse med udstedelsen af industriprivilegier i Danmark og af europæisk privilegie- og regaleretlige forhold i det nordiske fællesprojekt om forholdet mellem centralmagt og lokalsamfund er bragt til afslutning. (Ventes publiceret i 1986). – En undersøgelse af fredstraktaterne mellem Danmark og Sverige i 1600-tallet og deres rets- og arkivhistoriske betydning for indførelsen af svensk ret i de afståede områder er i gang. – Endelig foretages en undersøgelse af dansk indvandrerlovgivning og fremmed ret i perioden 1720-1920 (Inger Dübeck).

6. Almindelig retslære

6.1 En undersøgelse af juridisk metode med særlig henblik på retspraksis er fortsat. Undersøgelsen omfatter ca. 2000 domme fra perioden 1950-82. Domme kan bidrage til at belyse, hvorledes den juridiske fortolkning af love og andre retskilder foregår (Preben Stuer Lauridsen).

7. Skatteret

7.1 Med henblik på en undersøgelse af næringsbegrebet i dansk skatteret er der indledt en gennemgang af den foreliggende litteratur og de trykte afgørelser. Holder man sig til ordlyden, er 1. pkt. i statskattelovens § 5 (om næring og spekulation) en af de sjældne bestemmelser i skattelovgivningen, der er uændret siden 1903. Retstilstanden vedrørende spekulation er dog afgørende ændret ved lovene om beskatning af fortjeneste ved afståelse af aktier (1983) m.v. og ved afståelse af fast ejendom (1984), og ny fremsatte forslag vil yderligere reducere spekulationsbegrebets relevans inden for indkomstbeskatningen. Anderledes forholder det sig med næring, hvor der ikke er sket ændringer af lignende art. Spørgsmålet er, om næringsbegrebet alligevel har ændret sig (Svend Gram Jensen).

Andet:

Bent Christensen er formand for en af taksationskommissionerne efter statsekspropriationsloven og medlem af et udvalg til revision af monopolloven.

Inger Dübeck er medlem af Konsistorium, Konsi-

storiiums Forretningsudvalg, Det retsvidenskabelige Fagråd og Dispensationsudvalget.

Hans Gammeltoft-Hansen er formand for Det retsvidenskabelige Fagråd, medlem af retsplejerådet, strafferetsplejeudvalget, justitsministeriets forskningsudvalg, formand for Nordisk Forening for Procesret og for Statens Musikråd.

Bernhard Gomard er medlem af den danske styrelse for De nordiske Juristmøder.

Mogens Koktvedgaard er medlem af det faglige landsudvalg for de samfundsvidenskabelige uddannelser (FLUSA), medlem af ankekommissionen vedrørende examensklager og institutbestyrer for Retsvidenskabeligt Institut A. Er i øvrigt formand for Monopolrådet, Retsinformationsrådet og for forskellige lovudvalg m.v.

Lise Skovby er medlem af Det retsvidenskabelige Studienævn samt dets underudvalg og medlem af rektorkollegiets evalueringsudvalg.

Eva Smith er sekretær for Nordisk Forening for Procesret.

Henrik Zahle er medlem af redaktionskomitéen for Retfærd og formand for kursusudvalget.

Redaktionsvirksomhed:

Scandinavian Studies in Law (Bernhard Gomard). Den Kommenterede Retsplejelov, 4. udg. (Bernhard Gomard). Ugeskrift for Retsvæsen (Mogens Koktvedgaard). Nordiskt Imaterielt Rättsskydd (Mogens Koktvedgaard). Retfærd (Henrik Zahle).

Gæster og rejser:

Tor Holger Bertelsen har i 1985 været tilknyttet instituttet som licentiatstuderende.

Gerda Rump Christensen har deltaget i et colloquium i Lund i juni 1985 arrangeret af the International Association of Procedural Law.

Bernhard Gomard har i 1985 holdt gæsteforelæsnings i Bergen og Malmø om aftaleretlige spørgsmål i forbindelse med store entreprisekontrakter.

Mogens Koktvedgaard har i februar 1985 deltaget i WIPO-møde i Geneve, Schweiz, om beskyttelse af edb-programmer etc., i april 1985 deltaget i ALAI-møde i Oxford, England, om ophavsret og i maj 1985 deltaget i AIPPI-møde i Rio, Brasilien, om industriel ejendomsret.

Lars Adam Rehof har i 1985 været tilknyttet instituttet som forskningsrådsstipendiat.

Anita Rønne deltager i et forskningsprogram om samarbejdsformer mellem staten og de private olie-selskaber under Nordisk Institut for Sjørett, avd. for Petroleumsrette sammen med 6 norske forskere. Dette indebærer ca. 4 ophold pr. år af 1-2 ugers varighed. (Projektet finansieres af olieselskabet Mobil som led i selskabets koncessionsforpligtelser). – Deltager end-

videre i et dansk forskningsprojekt, der undersøger og vurderer betydningen for Danmark, Færøerne og Grønland af oprettelsen af en eksklusiv økonomisk zone i henhold til U.N.'s Havrets konvention. – I december 1985 deltaget i juridisk olie/gaseminar i Bergen, Norge, og i løbet af 1985 deltaget i 4 seminarer, afholdt af den danske olieretsforening.

Eva Smith har i juni 1985 deltaget i et seminar arrangeret af Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi og i august 1985 deltaget i et seminar i Helsingfors arrangeret af Nordisk Forening for Procesret.

Preben Stuer Lauridsen har fra 1. august 1984 til 1. oktober 1985 været konstitueret dommer i Østre Landsret og fra 15. oktober 1985 været gæsteprofessor ved Universitetet i München, BRD.

Ditlev Tamm har i august 1985 deltaget i Nordisk patristikerprojekt i Utstein Kloster og holdt gæsteforelæsnings ved universiteterne i Kiel (februar), Lund (marts), Murcia (marts), München (maj) og Bergen (juni).

Publikationer:

Christensen, B.: Nationalbanken og Forvaltningsret. København 1985, 172 s.

Christensen, G.R.: Om ændringer i pensum i Konkursret af Niels Ørgaard. Hæfte, trykt på Universitetets Repro-center 1, s. 1-47, Københavns Universitet 1985.

Dübeck, I.: Anne Margrethe Berg m.fl. (red.): Kvindfolk. En danmarkshistorie fra 1600 til 1900, Bind I og II (Anmeldelse). Historie, Jyske Samlinger. By Række XV, 4, s. 722-29, Århus 1985.

–: Arkivallevering eller sabotage? Studier i ældre historia tiltågnede Herman Schück 5/4 1985, Robert Sandberg (red.), s. 243-56, Stockholm 1985.

–: Industriprivilegier. En komparation. Industri og Bjergværksdrift. Privilegering i Norden i det 18. århundrede Bd.5, Det nordiska forskningsprojektet: Centralmakt och lokalsamhälle-beslutsprocess på 1700-talet, s. 321-30, Oslo 1985.

–: Sukkerraffinaderiernes Stilling. Industri og Bjergværksdrift. Privilegering i Norden i det 18. århundrede. Bd. 5, Det nordiska forskningsprojektet: Centralmakt och lokalsamhälle-beslutsprocess på 1700-talet, s. 131-38, Oslo 1985.

–: Industriprivilegier i Danmark 1735-1760. Industri og Bjergværksdrift. Privilegering i Norden i det 18. århundrede Bd.5, Det nordiska forskningsprojektet: Centralmakt och lokalsamhälle-beslutsprocess på 1700-talet, s. 33-66, Oslo 1985.

–: Europæisk privilegieret. Industri og Bjergværksdrift. Privilegering i Norden i det 18. århundrede Bd.5, Det nordiska forskningsprojektet: Centralmakt och lokalsamhälle-beslutsprocess på 1700-talet, s. 9-32, Oslo 1985.

Gammeltoft-Hansen, H.: The Status of Refugees in

- Denmark. San Remo 1985, 150 s.
- : Sigtede og forsvaret. Efterforskning og tvangsindgreb. (Proces, faghæfte II). Institutpublikation 1985, 174 s.
 - : Aktuelle problemer i nordisk flygtningeret. Nordisk Tidsskrift for International Ret Vol. 53, No. 1-2, s. 7-15, København 1985.
 - : Den nye danske udlændingelov. Lund 1985, 12 s.
 - : Forkyndelsesfrihed og jura. Kritisk Forum for Praktisk Teologi 17, s. 6, Århus 1984.
- Gomard, B.: Board Members' Liability for Damages. Corporate Governance and Directors' Liabilities legal, Economic and Sociological Analyses on Corporate Social Responsibility, Klaus J. Hopt-Gunther Teubner, s. 208-60, Firenze 1985.
- Gomard, B.: Konkurs efter dansk civil og procesret. Festskrift til Henrik Hessler, Juridiska Fakulteten, Uppsala Universitet, s. 20, Uppsala 1985.
- : L'Institution de la Faillite en Droit Civil et en Droit Procedural Danois. Journées de la Société de Legislation Compafee s. 18, Paris 1984.
- Jensen, S.G.: Ross on Liberty. Juristische Logik, Rationalität und Irrationalität im Recht (= Rechts-theorie, Beiheft 8), Andre-Jean Arnaud, Risto Hilpinen, Jerzy Wroblewski, s. 39-41, Berlin 1985.
- : Anmeldelse af: Hanna Olsson: Skulden. Modern, Sonen och Hustrun i Yngsjödramat. Stockholm 1984. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 2, s. 155-58, København 1985.
- Koktvedgaard, M.: Formskydd. Ugeskrift for Retsvæsen B 10, s. 169, København 1985.
- : Monopolret og Marked. Ugeskrift for Retsvæsen B9, s. 150-52, København 1985.
- Lauridsen, P.S.: Om pressens krænkelser af privatlivets fred. Ugeskrift for Retsvæsen s. 361-77, København 1985.
- : Et erstatningseksempel fra patentretten. Ugeskrift for Retsvæsen s. 300-03, København 1985.
 - : Nogle bemærkninger til kreditkøbelovens pgf. 34. Juristen s. 301-05, København 1985.
 - : Om renteloven og juridisk metode. Juristen s. 186-92, København 1985.
 - : Anmeldelse af Hans Gammeltoft-Hansen: Flygtningeret. Ugeskrift for Retsvæsen s. 87-88, København 1985.
 - : Anmeldelse af Tore Strömberg: Retsfilosofiens historie. Ugeskrift for Retsvæsen s. 104, København 1985.
 - : Allgemeine Interpretation und Summation. Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft s. 45-53, Heidelberg 1985.
 - : Retspolitiske overvejelser vedr. lovgivning om dødsriteriet. Redegørelse vedrørende transplantation af hjerte, lunge, lever og bygspejtkirtel i Danmark, Sundhedsstyrelsen, s. 59-67, København 1985.
 - : Nogle bemærkninger om bevisbyrden efter funktionærlovens pgf 2 b. Arbejdsretligt Tidsskrift 1984, s. 250-53, København 1984.
- Rehof, L.A., Bruun, J.R., Lassen, N.: Fosterets retsstilling. Ugeskrift for Retsvæsen 23, s. 180-92, København 1985.
- : Anmeldelse af Richard B. Lillich: "The Human Rights of Aliens". Nordisk Tidsskrift for International Ret Vol. 54, Nr. 3-4, s. 88-89, København 1985.
- Rønne, A., Budtz, M.: The Legal Framework for Exploration forand Production of Oil and Natural Gas in Denmark. Journal of Energy and Natural Resources Law Vol. 3, No. 3, s. 153-68, London 1985.
- Skovby, L., Gomard, B.: Vejtransport af farligt gods. København 1982, 232 s.
- : International transport af gods. Kraks transportkatalog '85, Krak, s. 222, København 1985.
 - : Landtransport af gods. Transport 1983, s. 15, København 1983.
 - : Aftaler, kommission, gælds-brev, renter og deponering, mortifikation, forældelse, pant. Karnovs Lovsamling, W. E. von Eyben, Henning Skovgaard (red), s. ?????, København 1983.
- Tamm, D.: Opgør og udrensning. Retsopgøret i Danmark efter 2. verdenskrig. København 1985, 80 s.
- : Teologerne og retsopgøret efter besættelsen. Kristeligt Dagblad (tillæg) 20. maj, s. 3, København 1985.
- Zahle, H.: Référendums (Danemark). Référendums, Francis Delpeéce, s. 14, Bruxelles 1985.
- Mogens Koktvedgaard*

2. Det retsvidenskabelige Institut B

Historie:

Instituttet blev oprettet i 1976, da instituttet flyttede til sine nuværende lokaler i Studiegården, Studiestræde 6. Instituttet udspringer af Retsvidenskabeligt Institut, der blev oprettet i 1964. I februar 1973 flyttede en del af instituttet til lokaler i Studiestræde 10 og i sommeren 1973 blev denne afdeling gjort til et selvstændigt institut.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9,5.

Professorer: Ole Espersen (orlov på halv tid), Ole Krarup.

Lektorer: Henrik Bang, Peter Blume, Frederik Harhoff, Carsten Henrichsen, Peter Møgelvang-Hansen, Steen Rønsholdt.

Adjunker: Kirsten Ketscher, Henning Koch.
 Kandidatstipendiater: Gerd Battrup Andersen, Carsten Hyttel, Hanne Petersen.
 Eksterne lektorer: Niels Bak, Henrik Holm-Nielsen, Lene Pagter Kristensen.
 Manuduktører: Jette Andersen, Tuk Bagger, Peter Carpentier, Jens Christensen, Jesper Claus Christensen, Poul Holm, Carsten Myrthue Iversen, Torben Korsbæk Koch, Mogens Kroman, Erik Larsson, Jep Loft, Louis Beck Nielsen, Michael Sahl Nielsen, Troels Nørgaard, Michael Rasmussen, Hugo Steinmetz, Hans Lindstrøm Svendsen, Thomas Vestergaard.

TAP: Antal årsværk: 3,5.

Anni Bruhn (20 timer), Mariann Helbrandt, Rut Hynne, Grethe Cramer Pedersen.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets undervisning dækker årsprøvefagene Indledning til formueretten (1. årsprøve), Stats- og forvaltningsret, Folkeret og EF-ret, (2. årsprøve) og Juridisk informationsøgning samt en række kursusfag (Arbejdsmarkedets retsforhold, Forvaltningslære, Kommunalret, Kvinderet, Socialret). Instituttets forskning vedrører primært to hovedområder. For det første den offentlige forvaltning dels med henblik på en beskrivelse af de retlige krav der stilles til forvaltningen (forvaltningsret), dels om forholdet mellem forvaltning og samfundsstruktur (forvaltningslære). For det andet arbejdsret og arbejdsmarkedets forhold. Her behandles lønarbejdernes retlige stilling i de private og offentlige arbejdsforhold.

1. Offentlig forvaltning

1.1 Kommunalret

Der arbejdes med problemstillinger vedrørende statens kontrol med kommunerne. Som et vigtigt delproblem behandles kommunalbestyrelsesmedlemmers habilitet og de retsregler, der sigter mod at afskære usaglige interesser fra at få indflydelse på de afgørelser/beslutninger, der hidrører fra myndighederne.

Som baggrund for arbejdet peges der på den forvaltningsstruktur, hvis forhold habilitetsreglerne sigter mod at regulere. Traditionelt udøves forvaltningsvirksomhed typisk af hierarkisk opbyggede forvaltningsenheder, som personelt er karakteriseret ved særlig sagkundskab, faglig uddannelse og fast ansættelse. Disse træk er ved at blive udvisket. Kommunaliseringen af dansk forvaltning vil – fuldt gennemført – få til resultat, at forvaltningsvirksomhed, der kan henføres til en enkelt kommunes geografiske afgrænsning, skal henlægges under kommunens kompetence. Det betyder, at forvaltningsmyndigheden udøves af

personer, som ikke har et upolitisk forhold til deres arbejde, men som tværtimod er valgt bl.a. på grundlag af en erklæret politisk holdning til det system og de ordninger, de som kommunalbestyrelsesmedlemmer skal administrere. Hertil kommer, at hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem for den enkelte har karakter af bibeskæftigelse, hvorfor vedkommende må forudsættes i fuldt omfang også at være engageret i erhvervsinteresser af privat karakter, tilmed i vidt omfang inden for den respektive kommunes relativt snævre geografiske grænser.

På baggrund heraf undersøges det, om – og i bekræftende fald i hvilket omfang og på hvilken måde – habilitetsgrundslagningernes indhold og kontrollen med deres overholdelse afspejler den stedfundne udvikling (Steen Rønsholdt).

1.2 Kommunalt demokrati

Formålet med projektet, der for øjeblikket befinder sig i en indledende fase, er at foretage en sammenlignende analyse af det kommunale demokrati i Skandinavien, Vesttyskland og eventuelt enkelte amerikanske stater.

I projektet vil der blive lagt særlig vægt på undersøgelse af borgernes retlige og faktiske indflydelsesmuligheder på de kommunale beslutninger i valgperioder samt undersøgelse af politikernes, herunder særligt oppositionspolitikernes, retlige og faktiske stilling i og muligheder for indflydelse på den kommunale forvaltning (Gerd Battrup Andersen).

1.3 Studier i offentlig ret, specielt om kompetencenormer

Projektet sammenfatter nogle undersøgelser og delstudier af kompetencenormers historiske udvikling og funktion, herunder forholdet mellem formel og reel magt (Henrik Bang).

1.4 Samfundsstruktur og samfundsstyring

Studier i levevilkår, magtforhold og styringsproblemer i 80'ernes overgangssamfund. Klarlæggelse af vilkår, hindringer og muligheder for den politisk-administrative styring af samfundets udvikling (Carsten Henrichsen).

1.5 Retfærdighedsforestillinger i den politiske beslutningsproces

Studier i retfærdighedskravets udvikling og sammenhæng med skiftende politiske, økonomiske og sociale forhold i nyere tid. Klarlæggelse af de politiske valgmuligheder for en videreudvikling af den politiske fordelingsmekanisme i takt med ændrede værdiopfattelser (Carsten Henrichsen).

1.6 Retssikkerhed som målestok for offentlig forvaltning

Studier i retssikkerhedskravets betydning og retlige implikationer ved offentlig myndighedsudøvelse, servicevirksomhed og samfundsregulering. Klarlægning af aktuelle retssikkerhedsproblemer og deres samfundsmæssige betingethed (Carsten Henrichsen).

1.7 De danske hjemmestyreordningers (Færøerne og Grønland) stats- og folkeretlige status

Projektet går ud på at undersøge, om Danmarks forfatningsretlige rigsenhed fortsat består efter gennemførelsen af hjemmestyre i hhv. Grønland og på Færøerne, eller om disse ordninger har skabt et rigsfællesskab bestående af 3 autonome enheder under fælles dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Islands historie indgår heri.

Som led i denne undersøgelse indgår en undersøgelse af hjemmestyreordningernes folkeretlige status i forhold til reglerne om folkenes selvbestemmelsesret. I tilknytning hertil undersøges de canadiske eskimovers og Alaska-eskimoernes ret til selvbestemmelse under deres forfatninger, og under folkeretten. Også Ålandsøernes status og samernes retsstilling inddrages som sammenligningsgrundlag (Frederik Harhoff).

1.8 Politiet under besættelsen

Undersøgelsen, der er iværksat efter anmodning fra Polithistorisk Selskab, udføres sammen med seniorstipendiat, lic.phil. Henrik Stevnsborg.

Formålet med undersøgelsen er at analysere det danske politis situation og udvikling fra 1938-1947. Undersøgelsen hviler navnlig på en gennemgang af det samtidige kildemateriale fra forskellige arkiver.

Kildematerialet vedrører tre sagstyper: Sager af mere generel karakter, der belyser politiets organisation, funktioner og beføjelser, herunder tillige personale spørgsmål, samt denne organisations relationer til besættelsesmagten. Sager vedrørende spionage, sabotage og Zersetzung. Sager vedrørende visse sammenslutninger, offentlige forsamlinger, gadeuro (Henning Koch).

2. Arbejdsret og arbejdsmarkedsforhold

2.1 Arbejdsret

I fortsættelse af den igangværende kritik af det arbejdsretlige apparat arbejdes der – i tilknytning til fagoppositionen inden for fagbevægelsen – med at analysere og fremlægge forskellige alternativer til det eksisterende arbejdsretlige system (Ole Krarup).

2.2 De offentlige overenskomstforholds retlige særpræg

Der er i 1985 arbejdet på en fremstilling af de arbejdsretlige særpræg ved de offentlige overenskomstforhold. – Fremstillingen indeholder en historisk gennemgang af de offentlige ansættelsesforholds former og udvikling, herunder en behandling af tjenestemændenes rolle.

Endvidere vil den indeholde en gennemgang af og oversigt over den fagretlige praksis vedrørende offentlige overenskomstforhold samt en behandling af den offentlige ledelsesret i forvaltningsretlig belysning og en nærmere gennemgang af indholdet af denne ledelsesret. Fredspligtens betydning for det offentlige arbejdsmarked vil blive diskuteret i sammenhæng med en diskussion af, om loyalitetspligt og samarbejdsvevne spiller en større rolle for de offentlige arbejdsgivere end fredspligten. Endelig vil de offentlige overenskomstforhold blive forsøgt behandlet ud fra en kvinderegtlig synsvinkel med henblik på en undersøgelse af, hvilken rolle det spiller i arbejdsretlig henseende, at den offentlige sektor fortrinsvis beskæftiger kvindelig arbejdskraft.

Fremstillingen bygger i vidt omfang på fagretlig praksis. Institutet indsamler fortsat løbende offentlige voldgiftskendelser og foretager systematisk registrering og udarbejdelse af sagsregistre (Hanne Petersen).

2.3 Sikkerhed og samarbejde

Hensigtet med projektet er at tilvejebringe en analyse af de retlige institutioner på arbejdsmiljøområdet og deres indbyrdes samspil samt af retsudviklingen og retstilstanden på området, herunder de mangeartede forhold der regulerer det. Det vil være nødvendigt at udvælge særlige emner til en dyberegående behandling. Det er i første omgang tanken ud fra en forvaltningsretlig synsvinkel at undersøge forholdet mellem de generelle regler og de konkrete afgørelser (hjemmelsproblematik). Det er endvidere tanken bl.a. at foretage en delundersøgelse af hhv. sikkerhedsrepræsentantens, samarbejdsudvalgsmedlemmets og tilidsrepræsentantens retsstilling (Carsten Hyttel).

3. Andet

3.1 Retsforhold vedr. dagforanstaltninger for børn

Projektet er et kvinderegtligt projekt, dvs. en del af den nye retsvidenskabelige disciplin, der undersøger sammenhænge mellem kvinde og ret. Dagforanstaltninger for børn forstås derfor i dette projekt som en kvinderelateret social service.

De problemstillinger der tages op er: planlægning og tilvejebringelse af dagforanstaltninger, visitation, opsigelse og flytning, betalings spørgsmål samt regu-

leringen af dagforanstaltningens indhold. Grundlaget for undersøgelsen er først og fremmest den administrative praksis i ankenævn, ankestyrelse og socialstyrelse (Kirsten Ketscher).

3.2 *Det danske juridiske informationssystem*

Retssystemet anvender en række forskelligartede metoder til at formidle retskilderne, dvs. primært retlige regler og afgørelser. I dette projekt vil disse metoder blive kritisk analyseret, samtidig med at konsekvenserne af ændringer i retskildens form vurderes. Projektet er fremadrettet i den forstand, at der vil blive lagt særlig vægt på betydningen af anvendelse af elektronisk teknik til lagring og formidling af retsinformation (Peter Blume).

3.3 *Forbrugernet*

Fortsat arbejdes der på et større projekt om den nærmere udformning af og samspillet mellem de forskellige former for civil- og offentligretlig regulering, som tilsigter at beskytte individuelle forbrugere og at varetage kollektive forbrugerinteresser (Peter Møgelvang-Hansen).

3.4 *Procesret*

Der arbejdes fortsat på en fremstilling af gældsancringsinstituttet. Reglerne herom blev indført i sommeren 1984 gennem en ændring af konkursloven og giver overbebyrdede skyldnere mulighed for at få foranstaltet et samlet opgør med deres kreditorer med henblik på at få gældsbyrden nedsat til det realistiske. Arbejdet med fremstillingen er trukket ud, bl.a. fordi det er anset for mest hensigtsmæssigt at inddrage de praktiske erfaringer med de nye regler i fremstillingen. Arbejdet i det forløbne år har således navnlig bestået i at analysere et forholdsvis stort antal enkeltsager afgjort efter de nye regler (Peter Møgelvang-Hansen).

3.5 *Retten i samfundet*

Projektet angår spørgsmålet om rettens funktioner i det borgerlige samfund i privatretlige såvel som offentligretlige forhold. Slutmålet er at formulere bidrag til belysning af spørgsmålet om rettens styringsmuligheder og bevægelighed i forhold til de herskende materielle (samfundsøkonomiske) forhold (Ole Krarup).

Redaktion af videnskabelige tidsskrifter:

Hanne Petersen er redaktør af RETFÆRD. Kirsten Ketscher og Steen Rønsholdt er medlemmer af RETFÆRD's redaktionskomité. Kirsten Ketscher er tema-

redaktør for RETFÆRD nr. 31. Frederik Harhoff er redaktionssekretær for Nordisk Tidsskrift for International Ret. Ole Krarup er medudgiver af Arbejdsretlig Forskningsfonds serie Lighed for Loven. Kirsten Ketscher er medlem af redaktionen for Årbog for Kvinderet.

Rejser:

Peter Blume: Stockholm d. 8-12/8, Oslo d. 16-19/9, Kristiansand d. 4-6/11.

Frederik Harhoff: Norge (juni) og Canada (september).

Carsten Henrichsen: Forskningsstipendiat ved Institutt for offentlig Rett, Universitet i Oslo, med støtte fra Nordiska Forskerkurser, i perioden 1/10-84 til 31/5-85.

Kirsten Ketscher: Studierejse til Stockholm og Oslo. Henning Koch: Studierejse til Holland d. 4-8/11.

Hanne Petersen: Deltaget i nordisk forskersymposium i kvinnerett i Oslo i september. Deltaget i en europæisk konference i Holland (University of Limburg, Maastricht) om »the role of trade unions in the coming decade« i november.

Kollegiale organer:

Henrik Bang: Det samfundsvidenskabelige Fakultetsstudienævn (til 1/12).

Peter Blume: Institutbestyrer, Det retsvidenskabelige Studienævn, Det samfundsvidenskabelige Fakultetsstudienævn (til 1/12), Det samfundsvidenskabelige Fakultetsråd, Konsistoriums biblioteksudvalg.

Carsten Henrichsen: Det samfundsvidenskabelige Fakultetsstudienævn (fra 1/12)

Kirsten Ketscher: Det samfundsvidenskabelige Fakultetsstudienævn, Konsistoriums ligestillingsudvalg.

Peter Møgelvang-Hansen: Det samfundsvidenskabelige Fakultetsråd (fra 1/9), Det samfundsvidenskabelige Fakultetsstudienævn (fra 1/12).

Ole Krarup: Det retsvidenskabelige Fagråd.

Steen Rønsholdt: Det retsvidenskabelige Fagråd.

Rut Hynne: Det retsvidenskabelige Fagråd.

Publikationer:

Bang, H., Ketscher, K.: Socialret. Københavns Universitet 1985, 136 s.

Blume, P.: Anmeldelse af A. Carmi (ed.): Euthanasia. NTFK 3, s. 309-10, København 1985.

—: Lovkommentarernes vækst. Retfærd 30, s. 88-91, København 1985.

—: Dommens sprog. Ugeskrift for Retsvæsen 41, s. 313-20, København 1985.

—: Retsinformatiske Indlæg II. Retsvidenskabeligt Institut B, Studier 9, s. 1-59, København 1985.

- : informationsteknologi og retshjælp. Retshjælpen 1885-1985, Torsten Buhl m. fl., s. 147-54, København 1985.
- : Randbemærkninger til en betænkning. Juristen 5, s. 161-66, København 1985.
- : Vejen til retsinformation. DF-Revy 3, s. 51-53, København 1985.
- : Anvendelse af politiagenter. Retsvidenskabeligt Institut B, Studier 8, s. 35-50, Københavns Universitet 1985.
- : Lovfortolkning i retspraksis. Ugeskrift for Retsvæsen 17, s. 121-29, København 1985.
- : At finde retten. DF-Revy 9, s. 186-87, København 1985.
- : Fremtidens retsinformation – lovdatabasen. Retspolitik 1, s. 8-12, København 1985.
- : Lovdatabase og retssikkerhed. Bibliotek 70 3, s. 116-17, København 1985.
- : Teorien i retspraksis. Juristen 3, s. 118-21, København 1985.
- : Communist Party Statutes. Nordisk Tidsskrift for International Ret 3-4/1984, s. 71-72, København 1985.
- : Registerproblemer i Danmark. Lov og Data 5, s. 1, Oslo 1985.
- Harhoff, F.: Le Statut Judiciaire du Régime d'Autonomie Interne du Groenlande. »Inter-Nord« no. 17, s. 203-210, Paris 1985.
- : Den grønlandske Råstofordning, Retsvidenskabeligt Institut B Studier nr. 7, 1985.
- : Greenland's Home Rule; Some Comparative Experiences. McGill Inuit Studies Conference 1985, s. 1-10, Montréal, 1985.
- Henrichsen, C.M., Gunst, J., Jansen, T.B., Strandskov, J.: Offentlig ledelse og fornyelse – Samvirket mellem offentlig tilpasningsplanlægning og udviklingsplanlægning. Danmarks Forvaltningshøjskoles Skriftserie. København 1985, 271 s.
- Ketscher, K.: Alene om forsørgelsen – men ikke enlig forsørger. Social Revy 3, s. 28-29, København 1985.
- : Hvornår skal kvinder røbe den søde hemmelighed? Magisterbladet 9, s. 8-9, København 1985. Psykolognyt 7, s. 187-88, København 1985.
- : En kvindelig ansøger skal ikke fortælle den ny arbejdsgiver, at hun er gravid før hun er ansat. Djøfbladet 7, s. 300-01, København 1985.
- : Socialrettens uordentlige forsørgelsesbegreb. Retfærd 29, s. 18-31, København 1985.
- : Domme vedr. ligebehandlings loven og barselsorlovsloven. København 1985, 32 s.
- : Materialesamling i Kvinderet, efterår 1985. København 1985, 78 s.
- : Dagforanstaltninger for børn. Retsvidenskabeligt institut B Studier 10, s. 1-18, København 1985.
- : Materialesamling i kvinderet, forår 1985. København 1985, 44 s.
- : Skat på rester. Social Revy 4-5, s. 42, København 1985.
- : Højesteret indskrænker socialforvaltningernes mulighed for at få fastsat bidrag til tidligere ægtefæller. Social Revy 7-8, s. 49, København 1984.
- : Legalstrategier i kvinderetten. Kristisk Juss 3/4, s. 23-34, Norge 1985.
- : Arbejdsmarkeds- og sociallovsamling til studiebrug 1984-85. København 1985, 432 s.
- Koch, H.: Den guddommelige velfærdsstat. Retfærd 30, s. 38-50, København 1985.
- : Ordenspolitiets patruljerings effektivitet og sagsbehandling. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 3, s. S. 201-22, København 1985.
- : Politiets effektivitet efter strukturændringen pr. 1. april 1973. Rigspolitiet – København 1985, 307 s.
- : Grundlovens frihedsrettigheder (materialesamling). Institutpublikation 1985, 156 s.
- : Klager over politiet (materialesamling). Institutpublikation 1985, 74 s.
- Krarp, O.: Skal Arbejdsretten afskaffes? København 1985, 20 s.
- Møgelvang-Hansen, P.: Standardvilkår stiller ofte kunderne dårligt. Sparekassen (Sparekassetidende) 4, s. 9-12, København 1985.
- : Dahl, B.: Garantier. Forbrugerbeskyttelse og forbrugerproblemer i de nordiske lande. København 1985, 405 s.
- Petersen, H.: HT-dommen. En kommentar. Retfærd 29, s. 85-92, København 1985.

Peter Blume

3. Det retsvidenskabelige Institut C

Stab:

VIP: Antal årsværk: 14.

Professorer: Isi Foighel (orlov), Claus Gulmann, Anders Vinding Kruse, Lars Nordskov Nielsen, Erik Siesby, Henning Skovgaard, Finn Taksøe-Jensen.

Lektorer: Bo von Eyben, Holger Hansen, Joseph Lookofsky.

Adjunkter: Linda Nielsen, Vibeke Vindeløv.

Kandidatstipendiater: Per Lachmann, Ivan Sørensens.

Eksterne lektorer: Hans Christian Abildtrup, Leif Arnsen, Jens Drejer, Morten Engler, Karsten Hagel-Sørensen, Flemming Kragh Hansen, Tyge Lehmann, Laurids Mikaelson, Jacob Nørager-Nielsen, Allan Pedersen, Jesper Vorstrup Rasmussen, Thomas Rørdam, Charlotte Klenow Schydt, Søren Theilgaard, Peter Taarnhøj, Bo Vesterdorf, John Vogter.

Manuduktører: Ulla Bak, John Bernhard, Lisbeth Christensen, Jens A. Dinesen, Christian Emmeluth,

Filip Facius, Peter Gjørtler, Arne Hansen, Nina Holst-Christensen, Jakob Høyrup, Anders Jensen, Torkil Justesen, Peter Ernest Jørgensen, Ida Langerman, Lars Bay Larsen, Helle Lindegaard, Anders Linnet, Inger Stokvad Loft, Dorte Mogensen, Jesper Müller, Bjarne Lau Pedersen, Hans Chr. Støvlbæk Pedersen, Steen Taber Rasmussen, Lars Adam Rehof, Johan Martini Reimann, David Rubin, Vibeke Rønne, Michael Serring, Christian Sinding, Mikael Sjøberg, Arnold Christian de Fine Skibsted, Henrik Dahl Sørensen, Henrik Teide, Hans-Olaf Tingleff, Janne Verstege, Anders Walsted-Hansen, Niels Østergård.

TAP: Antal årsværk: 3,4.

Personale: Jytte Hvidsø, Pia Jerle, Ingrid Meisling, Jeanne Muldgaard, Kirsten Rosted, Mette Willer.

Forskningsvirksomhed:

Medarbejdernes forsknings- og undervisningsvirksomhed ligger hovedsagelig – men ikke udelukkende – inden for følgende retsvidenskabelige fagområder: formueret, skatteret, folkeret og EF-ret samt person-, familie- og arveret. En væsentlig del af medarbejdernes forsknings- og undervisningsvirksomhed består i at tilvejebringe lærebøger, materialesamlinger m.v. som grundlag for undervisningen i en række hovedfag i det juridiske studium (person-, familie- og arveret på 1. årsprøve, folkeret og EF-ret på 2. årsprøve, obligationsret og ejendomsret på 4. årsprøve) samt bl.a. kursusfagene skatteret og international privatret.

1. Formueret

1.1 Bo von Eyben har fortsat hovedsagelig beskæftiget sig med problemer vedrørende reformer inden for personskadeerstatningsområdet. En afhandling om lægers erstatningsansvar er blevet offentliggjort i et samleværk om medicinsk etik. Hovedsigtet med afhandlingen er at konfrontere nyere dansk retspraksis med den udformning, som den svenske patientforsikringsordning har fået. Undersøgelsen af de problemer, som en afløsning af det traditionelle, erstatningsretlige culpa-ansvar med en ren forsikringsordning rejser, vil blive videreført, bl.a. i form af konsulenttjeneste for den af indenrigsministeren nedsatte arbejdsgruppe vedrørende eventuel indførelse af en patientforsikring. – Der blev i 1985 opnået supplerende støtte fra Den kommunale Momsfond til afslutning af en rettsociologisk undersøgelse af erstatningsrettens og andre kompensationsystemers funktion ved ulykker med personskaade. Arbejdet, der måtte afbrydes i foråret 1984 på grund af manglende midler, blev herefter genoptaget i efteråret 1985 med henblik på at få gennemført de sidste tabelkørsler og

udarbejdet rapport herom. Undersøgelsen forventes afsluttet i løbet af første halvdel af 1986; resultaterne vil blive offentliggjort i bogform. – Der er foretaget indledende litteraturstudier med henblik på en eventuel undersøgelse af kontrakterstatningsproblemer i grænseområdet mellem aftaleretlig ugyldighed og obligationsretlig misligholdelse. Det er især tanken at undersøge, om retsøkonomiske analyser kan bidrage til at kaste nyt lys over den traditionelle sondring mellem erstatning for negativ kontraktinteresse og for positiv opfyldelsesinteresse.

1.2 Holger Hansen har påbegyndt arbejdet med en undersøgelse af den miljøretnlige lovgivnings indvirkning på ejers dispositioner over fast ejendom, herunder planlovgivningens retlige bindinger.

1.3 Anders Vinding Kruse har arbejdet med en undersøgelse vedrørende sælgers og købers retsstilling, herunder køb af fast ejendom samt ejendomsomgørelsen retlige stilling. Undersøgelsen vil blive offentliggjort i bogform (herunder lærebogsform) og i en justitsministeriel betænkning. Han har endvidere arbejdet med undersøgelse af erstatningsretlige problemer, herunder professionsansvaret og beskyttelsen af privatlivets fred. Der sigtes bl.a. mod en ny udgave af »Erstatningsretten«.

1.4 Joseph Lookofsky har arbejdet med en retssammenlignende undersøgelse af danske og amerikanske domstoles internationale kompetence/jurisdiktion, bl.a. i lyset af Danmarks kommende forpligtelser iht. EF's domskonvention. Undersøgelsens hovedresultater er blevet offentliggjort med forslag om en modifikation af det eksorbitante kompetencegrundlag i retsplejelovens § 248, stk. 2. Der er endvidere arbejdet med nationale domstoles kontrolfunktion i internationale voldgiftssager, herunder »arbitrability«-spørgsmålet. En artikel er publiceret, der belyser problemstillingen ved en gennemgang af nyere retspraksis. Arbejdet med en komparativ analyse af det kontraktretlige misligholdelsesbegreb og misligholdelsesbeføjelser er blevet videreført, idet en mikrocomputer er anskaffet i 1985 til formålet. Projektets grundmateriale, herunder flere hundrede indenlandske og udenlandske domme mv., er blevet indkodet og organiseret i databaser. Forskningsresultaterne bearbejdes med henblik på offentliggørelse som en større retssammenlignende afhandling, der bl.a. skal belyse kontrakterstatningens grundlag og omfang iht. de danske, amerikanske og internationale købelove. Endelig er der udarbejdet en ny udgave af lærebogen i kursusfaget »Comparative Commercial Law I: Contractual Obligations«. Materialet offentliggøres i februar 1986, idet der også arbejdes på en tilsvarende »case book« til brug ved kursusfaget »International Litigation and Arbitration« (»CCL II«).

1.5 Erik Siesby har efter anmodning fra professor Ulrich Drobing som executive secretary for International Encyclopedia of Comparative Law påtaget sig at udarbejde afsnittet om transportret i vol. III Private International Law i I. E. C. L. Som et led i dette arbejde har han været på studieophold ved Harvard Law School i september/oktober 1985. Han har endvidere arbejdet på en ny udgave af lærebogen i international privatret samt på en kommentar til loven af 9. maj 1984 om gennemførelse af konventionen om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser m.v.

1.6 Ivan Sørensen har afsluttet det i 1985 påbegyndte arbejde på en lærebog i virksomhedsforsikring. Bogen omhandler bl.a. en gennemgang af de forsikringsretlige regler, produkt- og erhvervsansvarsforsikring og driftstabsforsikring. Endvidere er projektet vedr. »den private syge- og ulykkesforsikring« så fremskredent, at disposition er under udarbejdelse. Der er indsamlet et større materiale bl.a. (også) af historisk interesse. Der resterer dog endnu nogle undersøgelser bl.a. af norsk og svensk rets- og forsikringspraksis.

2. Folkeret og EF-ret

2.1 Claus Gulmann har afsluttet à-jourføringen af EF-lærebogen og har fortsat arbejdet med udarbejdelse af en ny lærebog i Folkeret. Som særlige forskningsopgaver planlægges undersøgelser af de begrænsninger i EF's integrationsproces, der følger af nationale grundlovsbestemmelser og traditioner, samt af traktaters indpasning i dansk og de øvrige nordiske landes ret.

2.2 Per Lachmann har fortsat det i 1984 påbegyndte arbejde vedrørende fortolkningen af grundlovens § 20, der handler om overladelse af beføjelser fra danske myndigheder til mellemfolkelige organer. Projektet indebærer en analyse og vurdering af det historiske og teoretiske udgangspunkt for grl. § 20, en gennemgang af Danmarks praksis med hensyn til anvendelsen af § 20 og en retssammenlignende analyse af de tilsvarende problemstillinger i andre europæiske lande.

3. Offentlig ret

3.1 Holger Hansen har afsluttet arbejdet med undersøgelsen om folketingets stående udvalg, som er publiceret som licentiatafhandling af DJØF's forlag. I forlængelse af dette arbejde er der udarbejdet en afhandling om finanslovens behandling i folketinget, der offentliggøres i Juristen forår 1986. Endvidere er en artikel om folketingets stående udvalg og admini-

strationen offentliggjort i Administrativ debat september 1985.

3.2 Lars Nordskov Nielsen har arbejdet med forvaltningsprocessuelle problemer med tilknytning til det nu vedtagne forslag til forvaltningslov og det ligeledes vedtagne forslag til offentlighedslov, samt med problemer vedrørende administrativ rekurs og ombudsmandskontrol. Han har herudover bl.a. i tilknytning til det ovennævnte forslag til forvaltningslov og forslaget til ændring af straffelovens regler om tavshedspligt – beskæftiget sig med problemer vedrørende offentligt ansattes tavshedspligt og oplysningspligt samt det offentliges informationsvirksomhed.

4. Person-, familie- og arveret

4.1 Linda Nielsen har foretaget en undersøgelse af behandlingen af ulykkes- og livsforsikringsbeløb ved ægtefællesskifte – spørgsmålet om, hvor langt analogien af erstatningsansvarslovens § 18, stk. 3 rækker. En artikel herom er godkendt til optagelse i UfR. Desuden er der foretaget en revision og à-jourføring af en materialesamling til kursusfaget »Retsstillingen for ugifte samlevende«, som tidligere er udarbejdet sammen med Vibeke Vindeløv. Endelig arbejdes der med færdiggørelse af en licentiatafhandling om grænserne for det ægteskabelige formuefællesskab. Undersøgelsen søger i første række at afklare, hvilke aktiver/rettigheder der omfattes af den ligedeling, der finder sted på ægtefællesskifte, samt at vurdere retsstillingen.

4.2 Finn Taksøe-Jensen har arbejdet på en ny fremstilling af den danske arveret, der er særlig udføret som lærebogsgrundlag for de juridisk studerende ved Københavns Universitet. Som led i projektet er foretaget en undersøgelse ved tre retskredse af, hvilke testaments-typer der oprettes i praksis. Resultaterne viser, at der i de seneste decennier er foregået flere til dels overraskende udviklinger inden for det averetlige retsområde; de er indarbejdet i fremstillingen, hvis første del blev udgivet i stencileret form i november 1985, og hvis anden del udgives i januar 1986. De to fremstillinger udgives samlet i bogform i efteråret 1986.

4.3 Vibeke Vindeløv har arbejdet på en afhandling, hvis emne er: Formueforholdene mellem ugifte samlevende – på vej mod en helhedsforståelse. Da den historiske baggrund for ægteskabets nuværende udformning anses som en forudsætning for forståelsen og analysen af retstilstanden for ugifte samlivsforhold, indledes fremstillingen hermed. Herefter foretages et kort rids over de sociologiske forhold vedrørende ugifte samlevende. Herefter undersøges, hvorvidt fællesskabet mellem parterne under samlivet tillæg-

ges vidtrækkende økonomisk betydning over for børn, tidligere ægtefæller, kreditorer mv. Det konkluderes, at retsstillingen, uagtet emnet ikke er lovreguleret, ikke adskiller sig væsentligt fra den for ægtefæller gældende. Herefter gennemgås på baggrund af domspraksis opløsning af de ugifte samlevendes formuer, og et katalog opstilles over de forhold, som eksplicit tillægges betydning. I forbindelse hermed undersøges, om domstolene gør brug af en modificeret berigelses- og forudsætningslære. På baggrund af administrations- og domstolspraksis undersøges, i hvilket omfang ligestillingstanken er slået igennem, og foreløbige lovgivningsinitiativer gennemgås og kritiseres.

Redaktionsvirksomhed:

Claus Gulmann er redaktør for *Justitia*, Lars Nordskov Nielsen er redaktør for *Juristen*.

Rejser og gæster:

Claus Gulmann har været på 10 ugers studieophold ved Capital University, Ohio, USA. Til brug for en verdenskonference afholdt af »International Society on Family Law« i Bruxelles i juli om »Family, State and individual economic Security« har Linda Nielsen udarbejdet et indlæg: »Changes in the Balance between Social Security Benefits, Social Aid and Family Support Obligations in Denmark since 1960«. Indlægget dannede grundlag for et foredrag på konferencen.

Lars Nordskov Nielsen har den 15.-16. februar 1985 deltaget i et seminar afholdt af den svenske Rättsfond og på seminaret holdt foredrag om forvaltningsproceslovgivning. Han har endvidere den 15.-16. oktober 1985 deltaget i en konference i Norge, afholdt af det norske forbruger- og administrationsdepartement, om modernisering af forvaltningen og om det offentlige informationsvirksomhed, og har herunder holdt foredrag om den danske ordning og de danske reformovervejelser vedrørende offentlig information.

Erik Siesby var i september-oktober på studieophold ved Harvard Law School. Han holdt et foredrag »Monitoring the Helsinki Accords« på Columbia University, Center for the Study of Human Rights og School of Law, University of California, Berkeley.

Publikationer:

- Eyben, B.v.: Sygehusmaskinmestres juridiske ansvar. Institutpublikation 1985, 2-3 s.
 Eyben, B.v.: Regulering af erstatningsniveauet – Kommentarer til en domskommentar. Ugeskrift for Retsvæsen 19, s. 137-44, København 1985.
 –: Erstatning til volds ofre – forholdet til erstatnings-

- ansvarsloven. *Juristen* 2, s. 72-78, København 1985.
 –: Lægeansvar. Medicinsk etik, Daniel Andersen, Carl Erik Mabeck, Povl Riis (red.), s. 216-51, København 1985.
 –: Standardized or Individual Assessment of Damages for Personal Injury and for Loss of Supporter. Some Reflections on the Danish Tort Liability Act, 1984. *Scandinavian Studies in Law*, Vol. 29, Anders Victorin (ed), s. 51-78, Stockholm 1985.
 Gulmann, C.: The EEC-Treaty rules on intra-community trade and their importance for exporters from third countries. *EEC law and Nordic commercial relations with the Community*, Zacharias Sundström m.fl. (red.), s. 263-73, Helsingros 1985.
 –: Nye EF-regler og -domme i 1984. Ugeskrift for Retsvæsen 15 B, s. 274, København 1985.
 –, Mikaelson, L., Hagel-Sørensen, K., Jacobsen, C.B.: EF-Karnov, 1978-1984 Supplement. København 1984, 1101-1403 s.
 –, Hagel-Sørensen, K.: EF-rettens almindelige del, 3. udgave. København 1985, 400 s.
 –: Danmarks og EF's sanktioner mod Sovjet og Argentina. *Udenrigspolitisk Årbog*, Christian Thune, s. 117-28, København 1984.
 Hansen, H.: Folketingets stående udvalg. København 1985, 262 s.
 –: Folketingets stående udvalg og administrationen. Administrativ debat 3, s. 3, København 1985.
 Lookofsky, J.M.: Godsværnet og "Due Process of Law". Ugeskrift for Retsvæsen 10, s. 73-80, København 1985.
 –: Anmeldelse. Jørgen Hansen: Produktansvarets begrundelser og udvikling. Fællesmarkedets direktiv om produktansvar. Ugeskrift for Retsvæsen 50, s. 430-32, København 1985.
 –: McDonnell Douglass Corporation V. Kingdom of Denmark. Indsigelser imod voldgift. Ugeskrift for Retsvæsen 48, s. 404, København 1985.
 –: Property-Based Jurisdiction and Due Process of Law. *Nordisk Tidsskrift for International Ret* 3-4, s. 9, København 1985.
 Sørensen, I.: Ny praksis for udmåling af invaliditets-erstatninger. *Forsikring* 7, s. 118, København 1985.
 –: Når skaden er sket før 1. oktober 1984. (Om erstatningsansvarslovens ikrafttrædelse). *Advokaten* 21, s. 331, København 1985.
 Taksøe-Jensen, F.: Eksamensopgaver 1977-85. Person – familie – og arveret. Københavns Universitet 1985, 122 s.
 Vinding, A.K.: Advokatansvaret, 5. udg. København 1985, 156 s.
 –: Erstatningsansvar for uberrettiget brug af dokumentformuleringer. *Advokaten* 19, s. 4, København 1985.

- Møller, J.: Erstatningsansvarsloven med kommentarer. København 1985, 421 s.
- Trønning, C., Møller, J.: Ny dansk lov om erstatningsansvar. Tidsskrift for Rettsvitenskap 3-4, s. 30, Oslo 1985.

Bo von Eyben

4. Kriminalistisk Institut

Historie:

Instituttet, der er oprettet i 1957, dækker undervisningen i fagene strafferet og kriminologi ved det retsvidenskabelige fagområde. Medarbejdernes forskningsopgaver falder hovedsageligt, men ikke udelukkende, indenfor disse felter.

Stab:

VIP: Antal årsværk: kriminologi 3, strafferet 3, samt stipendiater.

Professorer: Ulla Bondeson, Knud Waaben.

Lektorer: Flemming Balvig, Vagn Greve, Berl Kutchinsky, Jørn Vestergaard.

Seniorstipendiater: Annika Snare, Sysette Vinding Kruse, Preben Wilhjelm.

Kandidatstipendiat: Henrik Stevnsborg.

Forskningsrådsstipendiat: Joi Bay.

Forskningsmedarbejdere: Annalise Kongstad, Nell Rasmussen, Jacob Hilden Winsløw.

Eksterne lektorer: fængselsinspektør Bjarne Christensen, byretsdommer Poul Lodberg.

Manduktører: Advokat Steen Bech, fuldmægtig Norman Cleaver, Miljøstyrelsen, fuldmægtig Michael Bjørn Hansen, Statsskattedirektoratet, fuldmægtig Torsten Hesselbjerg, Justitsministeriet, fuldmægtig Lars Langsted, Justitsministeriet, fuldmægtig Poul Dahl Jensen, Justitsministeriet, advokat John Pedersen, fuldmægtig Lars Munk Plum, Justitsministeriet, fuldmægtig Lene Ravn, Direktoratet for kriminalforsorgen, advokatfuldmægtig Benny Rosberg, fuldmægtig Christian Stege, Energistyrelsen.

TAP: Antal årsværk: 3.6.

Overassistent: Kirsti Sparrevohn (bibliotek, regnskab).

Assisterer: Inger Bruun, Gitte Høyer, Guri Mazanti-Andersen, Annelise Sørensen.

Forskningsvirksomhed:

Strafferet:

Strafferetten angår fastlæggelsen af det strafbares

område samt brugen af strafferetlige sanktioner. Strafferetlig forskning vedrører fortolkning og analyse af straffeloven og af særlovgivningens straffebestemmelser. Fortolkningsvirksomheden sker blandt andet ud fra lovforarbejder samt retspraksis. Det undersøges, hvordan de retsudøvende myndigheder anvender reglerne, når de skal afgøre, hvorvidt en person har begået noget kriminelt, og hvilken straf den pågældende i givet fald skal pålægges. Interessen kan også knytte sig til forholdene omkring straffuldbyrdelsen. Om denne inddagsvinkel benyttes til tider betegnelsen kriminalpolitik, men dette udtryk har også en videre betydning, hvor det blandt andet omfatter de grundlæggende principper for kriminalisering. Strafferetlige studier kan også være af retshistorisk art, ligesom der kan foretages komparative undersøgelser af forskellige landes retstilstand på det strafferetlige område.

Kriminologi:

Kriminologi er studiet af kriminalitetens udbredelse, årsager og virkninger. Medens strafferetten beskæftiger sig med kriminalitet ud fra en juridisk synsvinkel anlægger den kriminologiske forskning en psykologisk, sociologisk eller socialpsykologisk synsvinkel. Kriminalitet er resultatet af et samspil mellem en række faktorer: individet (som det har udviklet sig blandt andet gennem opdragelsen), de små og store grupper man vokser op i og lever i (f.eks. familie, kammerater, arbejdsplads, skole, bymiljø), den sociale position (bestemt især af uddannelse, erhverv og økonomi), love og andre regler, diverse institutioner (politi, domstole, fængsler, forsorg osv.), massemedierne (aviser og ugeblade, fjernsyn og film) og mange andre samfundsforhold. For at kunne beskrive, forstå og forklare kriminaliteten, og hvilken rolle den spiller for borgerne i vort samfund, er det derfor nødvendigt at studere andet og mere end blot de kriminelle handlinger og personer. Man må også inddrage alle de andre faktorer i samspillet. På samme måde må man studere kriminalitetens virkninger ikke blot på ofrene for kriminalitet, men også på de kriminelle selv og deres familier og på dem, der ikke direkte er indblandet. Kriminologer nøjes ikke med at søge at konstatere hvorledes tingene forholder sig. Det hører også til deres opgave at søge at forudsige, hvorledes tingene kan udvikle sig og at fremsætte begrundede forslag til løsning af aktuelle kriminalitetsproblemer. Først og fremmest interesserer man sig naturligvis for måder til bekæmpelse af kriminalitet (kriminalprævention). Et væsentligt led heri er at bidrage med forskningsresultater til den stadige ajourføring og revision af lovgivningen på det strafferetlige område.

1.1 Der er gennemført og afsluttet en undersøgelse af gadevoldens omfang og karakter i samarbejde med

en gruppe juridiske studerende og nyuddannede kandidater. I undersøgelsen beskrives den politiregistrerede gadevolds absolutte og relative størrelse, risikoen for gadevold i forskellige befolkningsgrupper samt de nærmere omstændigheder ved forskellige typer af gadevold (Flemming Balvig)

1.2 Der er gennemført og afsluttet en række undersøgelser af forsikringsmisbrug. Disse undersøgelser belyser forsikringsmisbrugets omfang opgjort i antal misbrugere, antal misbrug og i andel af udbetalte erstatninger. Undersøgelsen belyser også de grundlæggende årsager til forsikringsmisbrug. Endvidere sættes forsikringsmisbrug i perspektiv af omfanget af omvendt forsikringsmisbrug samt andre former for lovovertrædelser (Flemming Balvig).

1.3 Der er arbejdet videre med et projekt, der søger at belyse kriminalitetsudviklingen i Danmark gennem tre århundreder, fra 1700-tallet og fremefter. Der er hovedsagelig tale om en samarbejdning og bearbejdning af tidligere gennemførte mere afgrænsede undersøgelser. Projektet er planlagt afsluttet i 1986 (Flemming Balvig).

1.4 Der er arbejdet videre med et projekt, der søger at belyse polititæthedens betydning – eller mangel på samme – for kriminalitetens omfang og udvikling i forskellige områder af Danmark. Projektet er planlagt afsluttet i 1986 (Flemming Balvig).

2. Der arbejdes videre med projektet »En mandekultur i opbrud.« Projektet analyserer forvandlingen af rockerkulturen fra en ungdommelig udgave af mandekulturen i arbejderklassen til at blive en subproletarisk kriminel gadekultur. Denne udvikling sættes i relation til den økonomiske krise og betragtes som et resultat af et sammenbrud i mandespecifikke forsvarmekanismer. Rockerkulturen sættes ind i en mandehistorisk og -psykologisk sammenhæng, hvor der især lægges vægt på at analysere symbolbrug, samværsformer, forholdet mellem kønnene og forholdet til udenforstående. I projektet indgår desuden en kortlægning af rockerkulturen i Danmark, en undersøgelse af rekruttering, afvigerkarriere og intergration samt en vurdering af socialpædagogiske, kriminalpræventive initiativer i forhold til rockere (Joi Bay).

3.1 Der arbejdes med et kriminologisk forskningsprojekt vedrørende straffens virkninger. Ca. et tusind indsatte er fulgt over en periode af 10 år. I samarbejde med Per Kragh Andersen, Statistisk Forskningsenhed, er der lavet en rapport med det formål at teste prisoniseringen og dennes langsigtede virkninger gennem en overlevelsesmodel. Dette longitudinelle studie er også inkorporeret i en planlagt bog med

titlen »Prisoner in the Prison Communities« (Ulla Bondeson).

3.2 På det rets sociologiske område arbejde med undersøgelser vedrørende den almindelige og judicielle retsbevidsthed. Hun har også startet en arbejdsgruppe for at studere det moralske klima i Norden. En pilotstudie er for nærværende under bearbejdning (Ulla Bondeson).

3.3 Endvidere er man ved at færdiggøre et forskningsprojekt om sanktionsvalg og strafudmåling. Et projekt om anklageres beslutningstagen er påbegyndt i samarbejde med Jørgen Hansen, Lunds Universitet. Sammen med Annika Snare er der publiceret en engelsksproget artikel om skandinavisk kriminologisk forskning (Ulla Bondeson).

4.1 Fiskalstrafferetten, den del af strafferetten, der handler om de regler, der beskytter de offentlige kassers indtægter i form af skatter, told og afgifter. Der er tale om et juridisk område af største praktiske og politiske betydning. Til trods for dette har det aldrig været behandlet samlet. Formålet er på baggrund af den historiske udvikling at give en beskrivelse af gældende ret, og at sammenligne enkeltreglerne inden for de nævnte områder med hinanden og med de regler der gælder i den såkaldte almindelige strafferet (Vagn Greve).

4.2 Erhvervsstrafferetten er den del af strafferetten, som har særlig betydning for erhvervslivet. Der findes ingen almindelig indføring i og oversigt over disse praktisk vigtige områder. En sådan er derfor under udarbejdelse (Vagn Greve).

5.1 En bog om revisorers strafansvar er under udarbejdelse. Den vil omfatte en gennemgang af en række vigtige love, som revisor kan overtræde i forbindelse med sit erhverv. Almindelige betingelser for medvirkensansvar gennemgås, ligesom en række problemer omkring arbejdsdeling mellem advokater og revisorer og de strafferetlige konsekvenser gennemdrøftes. Bogen slutter af med overvejelser om revisors rolle og muligheder for at bekæmpe den økonomiske kriminalitet (Sysette Vinding Kruse).

6.1 En detailanalyse af gerningsindholdet i voldtægtsforbrydelser pågår. Analysen omfatter alle anmeldte voldtægtstilfælde i København 1970-1985 og skal bl.a. vise om der er sket ændringer i gerningsmønstret. En sammenligning mellem fuldbyrdede og afværgede overgreb skal endvidere vise om der heraf kan udledes råd om hvordan kvinder kan forholde sig i en truende situation (Berl Kuchinsky).

6.2 En undersøgelse af den såkaldte videovolds ud-

bredelse og virkninger er iværksat. Med henblik på beskrivelse af udbredelsen indsamles oplysninger om forhold vedrørende import, produktion, distribution og forbrug, ligesom videogrammernes mængde og indhold analyseres. Medievoldens virkninger analyseres fortrinsvis på basis af tidligere undersøgelser samt udviklingen i voldskriminaliteten m.v. (Berl Kutchinsky).

6.3 Undersøgelser af sexual kontrol i historisk/kulturhistorisk belysning er blevet suppleret med studier af den sundhedspolitiske relevans, specielt med henblik på kontrollen af syfilis og AIDS (Berl Kutchinsky).

6.4 Fortsatte studier af parts- og vidneafhøring foregår (Berl Kutchinsky).

7.1 Licentiafhandlingen om ungdomskriminalitet er udgivet i en mere lettilgængelig bogudgave. Endvidere er der skrevet en del artikler på baggrund af denne forskningsrapport. Sammen med Fleming Balvig arbejdes der på en skolebog om ungdomskriminalitet. Denne bog er også baseret på resultaterne fra licentiafhandlingen (Britta Kyvsgaard).

8.1 Hensigten med projektet om kontrolpolitik og rusmidler i et kønsperspektiv er at undersøge kvinders brug/misbrug af alkohol og stoffer (inklusive lægemidler) ud fra en kriminologisk synsvinkel. Empiriske undersøgelser vedrørende brugsmønster og udviklingstendenser danner baggrunden for at studere samfundets indgriben gennem medicinske, sociale og strafferetlige foranstaltninger. Den definitionsmæssige overgang fra privat (individuel) handling til offentligt problem er af speciel interesse (Annika Snare).

8.2 Der foretages materialeindsamling om kvindelige voldsudøvere, med særlig henblik på drab (Annika Snare).

9.1 Undersøgelserne af politiets historie fra enhedspolitiets oprettelse i 1938 til nedlæggelsen af de kommunale vagtværn i 1947 er fortsat. Hovedinteressen gælder besættelsestiden, men der er tillige inddraget en periode før og efter. Formålet hermed er at kunne belyse kontinuitet og ikke blot brudflader. Undersøgelsen er baseret på såvel den foreliggende litteratur som kvalitative data (interviews) og kvantitative data (arkivforskning). Undersøgelsen, der gennemføres i samarbejde med adjunkt Henning Koch, Retsvidenskabeligt Institut, er blevet til på initiativ af Politihistorisk Selskab (Henrik Stevnsborg).

10.1 Studierne vedrørende sindslidendes retsstilling er afsluttet med en række artikler og en bog, udgivet

sammen med Preben Wilhjelm og Jytte Willadsen. Den aktuelle debat om emnet er analyseret, og der er opstillet forslag til retningslinier for en fremtidig lovgivning på området, særligt med henblik på klagemulighederne for den psykiatriske patient (Jørn Vestergaard).

10.2 Anklagemyndighedens opbygning og virksomhed er gennemgået i en kort fremstilling (Jørn Vestergaard).

10.3 Et projekt om de senere års sammenstød mellem politi og husbesættere er under afvikling (Jørn Vestergaard).

10.4 Der er indsamlet oplysninger til brug for vurderingen af forsøgsordningen med samfundstjeneste (Jørn Vestergaard).

11.1 Der arbejdes med universitetshistoriske og strafferetshistoriske studier, undersøgelser indenfor aktuelle kriminalpolitiske områder, til dels i retssammenlignende belysning, og med fortsat revision af lærebøger i strafferet (Knud Waaben).

12.1 En rettsociologisk undersøgelse vedrørende fortolkningen af kriterierne for straffeprocessuelle og politimæssige tvangsindgreb er midtvejs. I årets løb er via de beneficerede advokater indsamlet retsplejedata vedrørende ca. 3.000 straffesager påbegyndt i første halvdel af 1985. Tilsvarende er ved retrospektiv sagsgennemgang indsamlet data vedrørende et antal straffesager i 1976, 1979, 1981 og 1984. Indsamlingen er afsluttet for Københavns vedkommende og sidst på året påbegyndt i provinsen (Preben Wilhjelm).

12.2 Der planlægges en undersøgelse af lægdommernes virke i retssystemet og deres opfattelse af den rolle, de er tillagt efter retsplejeloven. Der er forberedt en spørgeskemaundersøgelse blandt lægdommere. Undersøgelsen forventes gennemført i begyndelsen af 1986 (Preben Wilhjelm).

Redaktionsvirksomhed:

Flemming Balvig er medlem af eksternt redaktion for tidsskriftet »Misbrug.«

Ulla Bondeson er medlem af redaktionerne for »Annales Internationales de Criminologie og Crime and Justice.«

Joi Bay er medlem af redaktionen af »Årbog for Ungdomskulturforskning.«

Vagn Greve er hovedredaktør for »Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab.«

Sysette Vinding Kruse er medredaktør af »The Company Lawyer.«

Berl Kutchinsky er medlem af redaktionskomiteer for

»International Journal of the Sociology of Law« og »Nordisk Sexologi.«

Annika Snare er medlem af redaktionsrådet for »Dei delitte e delle pene.«

Jørn Vestergaard er redaktør af Kriminologistisk Instituts årsberetning.

Kollegiale organer:

Flemming Balvig er medlem af studienævnets kursusudvalg.

Sysette Vinding Kruse er medlem af fakultetets lokaludvalg.

Jørn Vestergaard er medlem af fakultetets EDB-udvalg.

Knud Waaben er medlem af Det retsvidenskabelige Fagråd.

Medlemskab af udvalg, kommissioner m.v.:

Flemming Balvig er medlem af Udvalget under Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd vedrørende kriminologisk og kriminalpolitisk forskning, Danmarks Statistiks kriminalstatistikudvalg og den af denne nedsatte arbejdsgruppe, samt Justitsministeriets kriminalpolitiske forskningsudvalg.

Ulla Bondeson har i perioden været formand for Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, medlem af Justitsministeriets kriminalpolitiske forskningsudvalg, Udvalget under Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd vedrørende kriminologisk og kriminalpolitisk forskning, Svenska kriminalistforenings styrelse, Board of Research Committee for the Sociology of Deviance and Social Control, International Sociological Association, samt Commission Scientifique og Conseil de Direction (secrétaire générale adjointe), Société Internationale de Criminologie.

Vagn Greve er formand for justitsministeriets kriminalpolitiske forskningsgruppe. Medlem af Justitsministeriets kriminalpolitiske forskningsudvalg, Justitsministeriets udvalg vedrørende økonomisk kriminalitet, Justitsministeriets udvalg vedrørende ansvaret på medicområdet, Danmarks Statistiks udvalg vedrørende den grønlandske kriminalstatistik, Det Kriminalpræventive Råd og Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi.

Berl Kutchinsky er medlem af Det kriminalpræventive Råds udvalg for taktisk kriminalpræventiv rådgivning, Det kriminalpræventive Råds arbejdsgruppe for analyse af voldsfilmers virkninger m.v. samt justitsministeriets udvalg vedrørende foretredtes stilling i voldtægts- og voldssager. Medlem af afkriminaliseringskomitee under European Committee on Crime Problems (Europarådet). WHO temporary adviser on child sexual abuse.

Jørn Vestergaard er medlem af justitsministeriets

arbejdsgruppe vedrørende forsøgsordningen med samfundstjeneste.

Knud Waaben er formand for straffelovrådet og medlem af den nordiske strafferetskomité.

Deltagelse i konferencer, seminarer m.v.:

Flemming Balvig har været på studierejse til England (Planning and Research Unit, Home Office, London og Institute of Criminology, University of Cambridge), samt til Vesttyskland (arrangeret af Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi).

Ulla Bondeson har som formand for Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi i samarbejde med Nordisk Råd været medarrangør af Nordisk Seminar om Narkotika og Kontrolpolitik i Rønne i april, medarrangør af Nordisk Forskerseminar i Ljusterö i juni og arrangør af et rejsende forskerseminar i Vesttyskland i oktober. Hun repræsenterede NSIK ved United Nation Congress on the Prevention of Crime and Treatment of Offenders i Milano i august, samt ved den amerikanske kriminologikongres i San Diego i november, hvor hun fremlagde en rapport om kriminelle karrierer. Hun præsiderede ved et internationalt symposium i Montreal i oktober. Desuden har hun været indleder ved en nordisk kriminalforsorgskonference i Stockholm i oktober.

Sysette Vinding Kruse har deltaget i seminar om Økonomisk Brottslighet, Sverige, Saltsjöbaden, samt tysk-nordisk seminar, Max Planck, Freiburg.

Britta Kyvsgaard har foretaget rejser til Stockholm, Milano og Vesttyskland i forbindelse med seminarer og kongresser om kriminologiske og kriminalpolitiske emner.

Annika Snare har deltaget i seminar vedrørende skyldbegrebet ved Oslo universitet, og 13th Conference of the European Group for the Study of Deviance and Social Control, Hamburg.

Andet:

Sysette Vinding Kruse har gæsteforelæst i diverse foreninger, kursus for Advokatrådet, seminar for revisorer mv., foredrag for bestyrelsesmedlemmer mv. for naturgasselskaberne.

Annika Snare har gæsteforelæst om »Alkohol og vold«, Kofoeds Skole, »Kvinder der dræber«, seminar ved Dansk Forfatterforening, »Kvinderetlige perspektiver«, »Kvinden som forbyrder og offer«, og »Den private vold« for jurastuderende i kursusfag, »Kvindesyn i den kriminologiske videnskab«, Oplysningsforbundet KVINFO.

Henrik Stevnsborg har undervist i faget retshistorie på det juridiske studium.

Jørn Vestergaard har holdt gæsteforelæsningsen om »Erstatning fra staten til ofre for forbyrder« ved Universitetet i Helsingfors.

Preben Wilhjelm har været indleder med foredraget »Hvad ved vi egentlig om retsplejepspraksis?« ved Den danske dommerforenings årsmøde.

Publikationer:

Andersen, P.K., Bondeson, U.: Recidivism Among Swedish Criminals 1970-81. Bulletin of the International Statistical Institute Vol. 45, s. 161-62, Amsterdam 1985.

Balvig, F.: Forsikringsmisbrug i Danmark. Kriminalistisk Instituts stencilserie 33, s. 1-43, København 1985.

-: Omfanget af forsikringsmisbrug i Danmark. København 1985, 17 s.

-: Omvendt forsikringsmisbrug i Danmark. København 1985, 15 s.

-: En undersøgelse af brug og misbrug af forsikring. København 1985, 244 s.

-: Et samfund uden ungdom – og kriminalitet? KF-bladet 4, s. 54-55, København 1985.

-: Verdens mest tyvagtige folkefærd. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1, s. 18-36, København 1985.

-: Den gode fiende (boganmeldelse). NAD Nyhedsbrev 2, s. 32-36, Helsingfors 1985.

-: Mer Politi? Om Kriminalitet, opklaringsprocenter og politiets styrketal. Kriminalistisk Instituts stencilserie 28, s. 47-62, Københavns Universitet 1985.

-: De tyvagtige danskere (kronik). Dagbladet Aktuelt 12.2.85, s. 2, Hillerød 1985.

-: Narkotikaens betydning for kriminalitetsniveauet. Narkotika og kontrolpolitik, Nordisk Råd, s. 89-94, Stockholm 1985.

-: Konsekvensberegninger over den fremtidige befolkningsstrukturs betydning for kriminaliteten i Danmark. København 1985, 32 s.

-: Befolknings sammensætningen og den fremtidige kriminalitetsudvikling. Rapport fra 27. nordiske forskerseminar i Ljusterö, Sverige, Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, s. 41-88, København 1985.

-, (otte m.): Gadevold. København 1985, 173 s.

-: Opklaringsprocenten – et mål for retssystemets effektivitet? Nordisk seminar i retsstatistik, Tekniske rapporter, Nordisk Statistisk Sekretariat, s. 103-24, København 1985.

-: Crime in Scandinavia: Trends, Explanations and Consequences. Scandinavian Criminal Policy and Criminology 1980-85, Norman Bishop, s. 7-18, København 1985.

Bay, J.: Stil og sprog. Ungdomskultur: Forskningsår-bog 1985, Joi Bay, Kirsten Drtoner, Birte Bech Jørgensen, Elo Nielsen, Lilli Zeuner (red.), s. 145-59, København 1985.

-: Små mænd på store maskiner. Færdelsorientering Vol. 13, Nr. 1, s. 17-24, København 1985.

-: Patriarkatets krise – unges selvstændiggørelse: En af mange historier om unge i efterkrigstiden. Ungdommens historie, Claus Clausen (red.), s. 20, København 1985.

-: Nye generationsstrukturer og unges "afvigelse". Rapport fra 27. nordiske forskerseminar, Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, s. 116-23, København 1985.

Bondeson, U., Tingleff, H.: Nyere grundlæggende retssociologisk litteratur i Norden. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 4, s. 299-305, København 1985.

Greve, V., Ingstrup, O., Jensen, S.G., Spencer, M.: The Danish System of Criminal Justice. København 1985, 150 s.

-, Snare, A.: AIDS. Nogle retspolitiske spørgsmål. Københavns Universitet 1985, 33 s.

Kruse, S.V.: Narkotikakriminalitet. Ugeskrift for Retsvæsen 50, s. 409-18, København 1985.

Kutchinsky, B.: Experiences with Pornography and Prostitution in Denmark. Kriminalistisk Instituts stencilserie 30, s. 1-20, København 1985.

-: AIDS-problemet – om end ikke løst så under kontrol. Information 12.12.85, s. 8, København 1985.

-: Pornography and its Effects in Denmark and the United States. Comparative Social Research, Vol. 8, Richard F. Tomasson (ed.), s. 301-30, Greenwich, Connecticut 1985.

-: Som hånd i hanke. Et essay om den gamle porno og de nye medier, om fantasien og om formynderfolket. Erotik (Særnummer af Hug! nr. 42/43), Claus Clausen. m.fl. (red.), s. 8-19, København 1985.

-: Om incestproblemetets udbredelse. Kriminalistisk Instituts Stencilserie 28 (Årsberetning 1984), s. 83-99, København 1985.

-: Pornografiens historie. Cupido 2, s. 78-85, Oslo 1985.

-: Incest som modefænomen. Information 19.-20. okt. 85, s. KRONIK, København 1985.

-: Hur vanligt är incest? Brå Apropå 5, s. 21-26, Stockholm 1985.

-: Incest i et kriminologisk perspektiv. Incest – den fortrængte hemmelighed, Bjørg Clemmensen m.fl., s. 98-104, København 1985.

-: Vi må finde alle AIDS-smittebærere. Politiken 29. sept. 85, s. KRONIK, København 1985.

-: Reguleringen af formering, produktion og forbrug i det patriarkalske samfund. Et essay om sexuel kontrol. Nordisk Sexologi 6, s. 242-59, København 1985.

Kyvsgaard, B.: Samspillet mellem kriminologisk forskning, straffeideologierne og retssystemets udformning og praksis de seneste årtier. Kriminalistisk Instituts stencilserie 28, s. 101-25, Københavns Universitet 1985.

- : 80'ernes kriminalpolitik. Kriminalpolitik i 80'erne. En høring i Horsens Statsfængsel, marts 1985, Henning Z. Olesen (red.), s. 37-40, København 1985.
- : Men nu vil jeg da hellere drikke nogle bajere end fyre en fed... Mønstre for brug af alkohol og cannabis blandt unge i en dansk forstad. Alkoholpolitik. Tidsskrift for nordisk alkoholforskning Vol. 2, No. 1, s. 13-22, Helsingfors 1985.
- : Men nu vil jeg da hellere drikke nogle bajere end fyre en fed... Mønstre for brug af alkohol og cannabis blandt unge i en dansk forstad. Brygmesteren. Scandinavian Brewers' Review 3, s. 19-29, København 1985.
- : Betongenerationen – om satellitbyer, ungdom og afvigende adfærd. København 1985, 182 s.
- : Alkohol og kriminalitet: Årsag-virkning? Eller livsstil? Rapport fra 19. Nordiske Konference om alkoholisme, Marienlyst 1.-5. oktober 1984, Centralkontoret for lænke-ambulatorier, s. 29-37, København 1985.
- Snare, A.: Violence against women: A Scandinavian perspective. FORUM – Council of Europe 1, s. XV-XVI, Strasbourg 1985.
- : The Crime of Rape and Criminal Policy. Scandinavian Criminal Policy and Criminology 1980-85, Norman Bishop (ed.), s. 47-58, København 1985.
- : Bondeson, U.: Criminological Research in Scandinavia. Crime and Justice. An Annual Review of Research. Vol. 6, Michael Tonry, Novval Morris (eds.), s. 237-59, Chicago 1985.
- : Alkohol og kriminalitet – med særlig henblik på vold. Rapport fra 19. Nordiske Konference om alkoholisme. Marienlyst 1.-5. oktober 1984 s. 37-50, København 1985.
- : Greve, V.: AIDS Nogle retspolitiske spørgsmål. Københavns Universitet 1985, 33 s.
- Stevnsborg, H.: Heksetro og hekseret. Kriminalistisk Instituts stencilserie 28, s. 126-44, Københavns Universitet 1985.
- : Anm. af Gustav Henningsen: Fra heksejagt til heksekult 1484-1984 og Merete Birkelund: Troldkvinden og hendes anklagere. Folk og Kultur 1985, s. 167-69, København 1985.
- : Johansen, J.C.V.: 16.900 retssager. Om retsarkiver, sagtypologi og procesøkonomi. Fortid og Nutid 32:2, s. 100-13, København 1985.
- : Johansen, J.C.V.: Skærmen afslører historisk krimi. Forskningen og Samfundet 3, s. 21-22, København 1985.
- Vestergaard, J.: Samfundstjeneste. Politiken 3. december, København 1985.
- : "Åh, hvilken herlig terror". DJØF-bladet 14, s. 17-21, København 1985.
- : Dansk kronik 1983 til medio 1985. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 3, s. 373-84, København 1985.
- : Indsyn og indflydelse i psykiatrien. Tidsskrift for sygeplejersker 40, s. 16-21, København 1985.
- : Indsyn og indflydelse i psykiatrien: Et forslag til en nævnsordning. Amalie – Galebevægelsens blad Årg. 7, nr. 4, s. 26-36, København 1985.
- : Revisionen af sindssygeloven: Om retsgarantier ved tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Tidsskrift for Rettsvitenskap årg. 98, s. 218-70, Oslo 1985.
- : Wilhjelm, P., Willadsen, J.: Sindslidendes retsstilling: Galskab Magt Afmagt. København 1985, 157 s.
- : Kriminalistisk Instituts årsberetning 1984 (redaktør). Kriminalistisk Instituts stencilserie 28, 154 s., København 1985.
- : The Danish Mental Health Act of 1938: "Progressive" Psychiatric Paternalism Revised. International Journal of Law and Psychiatry Vol 7, s. 441-53, USA 1984.

Jørn Vestergaard

Statsvidenskab

1. Økonomisk Institut

Historie:

En væsentlig begivenhed i forhistorien for Økonomisk Institut var oprettelsen af Institut for Historie og Samfundsøkonomi i 1926. I 1950'erne blev ønsket om at oprette et selvstændigt økonomisk institut fremført med stigende vægt. Et forslag om oprettelse af Økonomisk Institut blev fremsendt til Konsistorium ved Københavns Universitet og godkendt på Konsistoriums møde den 23. oktober 1957. Efter denne godkendelse blev det på et bestyrelsesmøde besluttet »at lade instituttet starte pr. 1. april 1958«.

Økonomisk Institut er i de forløbne år vokset til et stort institut, hvor 44 videnskabelige medarbejdere og 15 teknisk-administrative medarbejdere pr. 31. december 1985 havde deres daglige arbejdsplads. Institutet har efter sine ledelsesregler »til opgave at drive forskning inden for området økonomi«. Institutets aktiviteter spænder over en bred vifte af discipliner inden for dette område. Institutets størrelse og faglige bredde har medført, at der omkring forskellige forskningsområder er opstået en række uformelle arbejdsgrupper.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 50.

Professorer: Ellen Andersen, Sven Danø, Hector Estrup, Birgit Grodal, Erik Gørtz, P. Nørregaard Rasmussen, Niels Thygesen, Karl Vind, Anders Ølgaard.

Lektorer: Michael Blad, Poul Buch-Hansen, Jørgen Peter Christensen, Jørgen Estrup, Christian Groth, Y. P. Gupta, Christian Hjorth-Andersen, Hans Keiding, Niels Kærgård, Jørgen Birk Mortensen, Axel Mossin, Peter Erling Nielsen, Gunnar Persson, Peter Birch Sørensen, Troels Østergaard Sørensen, Torben Warnich-Hansen, Thorbjørn Waagstein, Hans Aage. Docent: Frode Terkelsen.

Seniorstipendiater: Lars Tyge Nielsen, Peter Skott, Niels-Henrik Topp, Tage Vosbein.

Kandidatstipendiater: Karsten Albæk, Paul Brüniche-Olsen, Morten Hviid, Finn Voldtofte Jensen, Ulla Funch Jensen, Klavs Lindeneg, Michael Teit Nielsen, Fredrik Pitzner-Jørgensen, Henrik Plaschke, Per Bremer Rasmussen, Agnete Raaschou-Nielsen, Christian Schultz.

Forskningsstipendiater: Jens Bonke, Keld Holm, Hans Hummelgaard, Hans Jørgen Jacobsen, Jørn Schaub, Bent E. Sørensen.

Eksterne lektorer: John Frederiksen, Michael Fuchs, Søren Geckler, Lars Kolind, Finn C. Lauritzen, Jens Lunde, Gunnar Viby Mogensen, Rolf Norstrand, Anders Rosdahl, Jørgen Rosted, Finn Østrup.

Undervisningsassistenter: Peter Allerup, Svend Bang, Hans Bay, Jesper Berg, Gert Birnbacher, Henrik Blom-Hanssen, Lars Borchenius, Per Callesen, Henrik Christoffersen, Esben Dalgaard, Ole David- sen, Poul Dines, Michael Dithmer, Alex Dubgaard, Sven Egmose, Peter Elming, Gerda Engholm, Groll J. Flemming, Michael Fuchs, Anni Greve, Niels Hald, Bodil Olai Hansen, Poul Erik Hansen, Knud Bjarne Hastrup, Jes Hedensted, Eskil Heinesen, Ingrid Henriksen, Karsten Jacobsen, Peter M. S. Jacobsen, Arvid Jakobsen, Hugo Frey Jensen, Leif Jensen, Ove Sten Jensen, Carsten Koch, John Kristensen, Henrik Kruuse, Steen Ryd Larsen, Finn Carsten Lauritzen, Susanne Lindholm, Svend Lundtorp, Johannes Mouritsen, Carsten Anker Nielsen, Jens Nielsen, Niels Lorentz Nielsen, Søren Bo Nielsen, Lars Otto, Peter Pedersen, Torben Møger Pedersen, Peter Mark Pruzan, Tyge Vorstrup Rasmussen, Michael Ruge, Jørn Schaub, Steffen Chleimann, Kristian Smestad, Michael Soetmann, Uffe Strandkjær, Jeppe Strange, Kristian Sørensen, Peter Birch Sørensen, Thomas F. Thomsen, Hans Thygesen, Sven- Karsten Topp, Jeppe Trabjerg, Mikael Trier, Ole Eivind Trist, Sanne Udsen, René Victor V. Vidal, Ejgil Waagstein, Michael Weischer.

TAP: Antal årsværk: 11,75.

Aase Andersen, Henning Asmussen, Anne Lise Bagge, Lykke Bangsgaard, Lene Carstensen, Tage Eriksen, Jette Florin, Hanne Hansen, Pia Lund Jacobsen, Rigmor Lundgaard, Bente Madsen, Else Marie Pedersen, Vibeke Ring, Bjarne Skarin, Grete Stenør, Liselotte Thorlinn.

Forskningsvirksomhed:

Nærværende beretning rapporterer om medarbejdernes forskningsmæssige aktiviteter m.m. Det vil ses, at undervisningsmæssig og forskningsmæssig aktivitet ikke er helt nem at adskille. Vi kan i denne forbindelse pege på medarbejdernes vejledningsopgaver i forbindelse med licentiat- og kandidatstuderendes store specialopgaver som hørende under instituttets aktivitetsområde. Licentiatstudiet er en forskningsuddannelse, der forventes at have betydning for forskningsrekrutteringen til Københavns Universitet og andre højere læreanstalter, hvor der undervises i økonomi, samt i forskningslignende stillinger uden for universitetet. Der er p.t. immatrikuleret 13 kandidater ved lic.-studiet.

Institutets forskningsaktivitet spænder over så bredt et område, at det kan være vanskeligt at sam-

menfatte disse aktiviteter i en fælles karakteristik, selv om et fælles udgangspunkt er økonomisk teori. En kort karakteristik af vigtige forskningsområder, der dyrkes på instituttet, er givet som indledning til en omtale af de af instituttets medarbejdere, som naturligt kan rubriceres under en sådan karakteristik. Det drejer sig om følgende grupper:

1. Mikroteori og generel ligevægtsteori
2. Driftsøkonomi og operationsanalyse
3. Planlægning
4. Pengeteori og pengepolitik
5. Politisk økonomi
6. Vækst, fordeling og inflation
7. Økonometri og empirisk økonomi
8. Anvendt økonomi.

En række af instituttets medarbejdere har ikke naturligt kunnet rubriceres i disse grupper, men det er da også for disse medarbejders vedkommende karakteristisk, at tidligere tiders stærkt individualiserede forskning heller ikke dækker deres aktivitet. En række af dem har således stærkt udadrettede aktiviteter, bl.a. i forbindelse med deltagelse i udvalg og udredningsarbejde.

1. Mikroteori og generel ligevægtsteori

Den mikroøkonomiske teori handler om samspillet mellem enkeltindividernes økonomiske adfærd. Det undersøges her, hvorledes den enkeltes handlinger inden for de rammer, der er fastlagt af de økonomiske regler og institutioner i samfundet, betinger og påvirker den økonomiske situation i dette samfund (Birgit Grodal, Morten Hviid, Hans Jørgen Jacobsen, Finn Voldtofte Jensen, Hans Keiding, Jørgen Birk Mortensen, Christian Schultz, Frode Terkelsen, Karl Vind).

1.1 Morten Hviid har i 1985 fortsat sit Ph. D.-studium ved University of Warwick, England. Han har specielt arbejdet med imperfekt konkurrence, imperfekt information og overførsel af information mellem virksomheder.

1.2 Hans Jørgen Jacobsen har fortsat arbejdet med gætteligevægtsmodeller og mikrobaserede forklaringer på arbejdsløshed.

1.3 Jørgen Birk Mortensen har arbejdet med rationalitetsdiskussionen inden for økonomisk teori – herunder hypotesen om rationelle forventninger. Endvidere har han arbejdet med planlægningsproblemer for udviklingslande, herunder et forsøg på at skabe en teoretisk ramme for diskussion af forskellige udviklingsstrategier. Endelig har han fortsat arbejdet med økonomiske problemer knyttet til energiplanlægningen.

1.4 Christian Schultz har fortsat arbejdet med gætteligevægtsmodeller og mikrobaserede forklaringer på arbejdsløshed.

2. Driftsøkonomi og operationsanalyse

Traditionelt drejer driftsøkonomien sig om den enkelte virksomheds økonomiske problemer og forskellige metoder til at løse dem. Driftsøkonomien formulerer gerne problemerne som optimeringsproblemer, hvor det i en given problemsituation gælder om at finde de for virksomheden fordelagtigste handlingsstrategier. Driftsøkonomien leder derfor frem til et studium af økonomiske optimeringsproblemer i al almindelighed, til undersøgelse af deres matematiske formulering, deres struktur, typificering og deres løsninger og gyldighedsområder for løsninger. Læren om økonomiske optimeringsproblemer betegnes hyppigst operationsanalyse. Driftsøkonomiske og operationsanalytiske undersøgelser udgør kun en mindre del af instituttets samlede forskning, men fagene er af betydning for helhedsbilledet, fordi driftsøkonomi er en vigtig økonomisk specialdisciplin, og fordi driftsøkonomi og operationsanalyse kan være til stor hjælp ved mangfoldige typer af økonomiske undersøgelser, der ikke netop behøver at have virksomheden til genstand, således som den klassiske driftsøkonomi har det. Driftsøkonomi og operationsanalyse kan give redskaber til undersøgelser af f.eks. den offentlige sektor, regionalplanlægning, sektorplanlægning eller virksomhederne i en socialistisk økonomi (Sven Danø, Thorbjørn Waagstein).

2.1 Sven Danø har fortsat arbejdet med en samlet fremstilling af investeringsplanlægningens teori. En række færdige kapitler er udgivet som memo i begyndelsen af 1985.

2.2 Thorbjørn Waagstein har arbejdet med inddragelse af EDB i undervisningen i driftsøkonomi på 2. årsprøve. Det forventes, at dette vil kunne ske i løbet af 1986.

3. Planlægning

Planlægning kan betragtes som en systematisk aktivitet, hvis formål er at bidrage til målopfyldelse i et system. Planlægningsteori kan bidrage til at strukturere planlægningsproblemer på en måde, der er nyttig i såvel videregående teoretiske overvejelser som ved praktisk planlægningsarbejde (Hans Keiding, Klavs Lindeneg).

3.1 Klavs Lindeneg har begyndt arbejdet med en licentiatafhandling om offentlig planlægning. I afhandlingen behandles dels teoretiske aspekter af

prioriterings- og implementeringsproblemerne, dels eksempler fra Danmark.

4. *Penge teori og -politik, herunder international monetær økonomi*

Gruppen har især gennemført forskning inden for områderne monetær makroteori – herunder også nyklassisk makroteori – penge- og statsgældspolitik og spørgsmål vedr. international tilpasning, bl.a. med henblik på europæiske monetære forhold (Michael Fuchs (ekstern lektor siden 1.9.1985) (Peter Erling Nielsen, Niels Thygesen)

4.1 Peter Erling Nielsen har i det forløbne år især arbejdet med penge teori og -politik, herunder statsgældspolitik. I denne forbindelse er arbejdet med alternative makroteoretiske »skoler« blevet fortsat. Han har skrevet en del artikler om aktuel penge politik og har sammen med Flemming Dalby Jensen udarbejdet en ny udgave af deres fælles oversigt over de senere års danske penge politik. En artikel om Det økonomiske Råds rapport vedr. dansk penge politik forventes offentliggjort i begyndelsen af 1986.

4.2 Niels Thygesen arbejder med pengepolitiske og udenrigsøkonomiske emner. Hans hovedinteresse er de internationale økonomiske sammenhænge og behovet for økonomisk-politisk koordination inden for EF og mellem Vesteuropa og U.S.A.

4.2.1 Valutamarkedene har i de senere år været præget af såvel kortfristet ustabilitet som mere langfristede udsving i kursforholdne mellem den amerikanske dollar og andre vigtige valutaer. Niels Thygesen har i en række konferenceindlæg på universiteter eller i centralbanker i udlandet og i offentliggjorte artikler vurderet årsagerne til disse tendenser og mulige instrumenter til at afdæmpe dem (centralbankinterventionen, målezoner for valutakurserne og tættere koordination i den økonomiske politik mellem de førende lande).

4.2.2 Som Senior Research Fellow ved Centre for European Policy Studies (CEPS) i Bruxelles har Niels Thygesen arbejdet med pengepolitisk koordination mellem EMS-landene og med betydningen af friere kapitalbevægelser for valutasarbejdet. I sammenhæng hermed har han som medlem af Det økonomiske Råds formandskab analyseret danske erfaringer med liberalisering af valutabestemmelserne og holdt foredrag herom i indland og udland. Han har endvidere arbejdet med både historiske og normative analyser af arbejdsdelingen mellem centralbank, regering og parlament i Danmark og andre lande og startet en europæisk arbejdsgruppe om denne emnekreds i EF-perspektiv.

4.2.3 Fornylelsen på de finansielle markeder og i det internationale bankvæsen har i de seneste år stillet ændrede krav til den pengepolitiske styring og vanskeliggjort fortolkninger af traditionelle pengepolitiske indikatorer. Niels Thygesen har ved to konferencer i Storbritannien og Japan været indbudt til at holde oversigtsforedrag om disse emner med særlig vægt på finansielle fornyelser i U.S.A., Storbritannien og Japan.

5. *Politisk økonomi*

Gruppens forskningsområde kan karakteriseres som samspejlet mellem økonomiske og politiske mekanismer i forskellige samfundssystemer. Herunder er der arbejdet med teorier om fordeling og konjunkturbevægelser, med arbejdsmarkeds- og socialpolitisk teori samt teori om betingelser for og konsekvenser af teknologiske ændringer (Jens Bonke, Paul Brüniche Olsen, Christian Groth, Gunnar Persson, Henrik Plasmø, Peter Skott, Tage Vosbein, Thorbjørn Waagstein, Hans Aage).

5.1 Jens Bonke arbejder med et forskningsprojekt: »Et studie af forholdet mellem den formelle og informelle økonomi i Danmark«. Med udgangspunkt i en undersøgelse af forskellige aktiviteters placering, herunder forskellige befolkningsgruppers tidsallokation, er det hensigten at sammenholde karakteren og omfanget af de to økonomier for dels at belyse faktorer af betydning for udbuddet af arbejdskraft, dels fordelingen af forbrugsmuligheder, som en del af de samlede levevilkår. Projektet vil herved bidrage til at afdække konsekvenserne af ændret arbejdstid, befolknings- og familiesammensætning og af ændrede priser på og udbud af varer og tjenester på den samlede aktivitet og dennes fordeling mellem den formelle og informelle økonomi.

5.2 Paul Brüniche-Olsen arbejder med analyser af mobilitetsmønstre og tilpasningsmekanismer på arbejdsmarkedet. Ud over arbejde med teoretiske problemstillinger er der i efteråret 1985 foretaget en empirisk analyse af mobiliteten på det danske arbejdsmarked. Denne undersøgelse, der bygger på registerbaserede forløbsdata, er gennemført med støtte fra Arbejdsministeriet.

5.3 Christian Groth har fortsat undersøgelsen af spørgsmål vedrørende markedsmekanismernes evne til at sikre fuld beskæftigelse. Undersøgelsen foretages på basis af dynamiserede IS/LM-modeller udbygget med den forventningsudvidede Phillips-kurve og forskellige antagelser om forventningsdannelsen. Særlig vægt lægges på studiet af Leijonhufvuds »korridor«-hypotese om stabilitet over for mindre

forstyrrelser og ustabilitet over for større forstyrrelser.

5.4 Gunnar Persson har i perioden arbejdet med et projekt med titlen: Pre-industrial Economic Growth in Europe, som analyserer forudsætningerne for teknologisk udvikling i før-industrielle samfund og udvikler en metode til empirisk måling af produktivtetsudvikling i agrare økonomier med en lille og voksende bysektor.

5.5 Henrik Plaschke arbejder med et projekt omhandler internationale konkurrenceevne. Projektet er både teoretisk og empirisk, og der arbejdes hovedsagelig med Vesttyskland, Frankrig og England. Endvidere søger projektet specielt at analysere betydningen af de nationale »kapitalstrukturers« (koncentration, industriel organisation, forskellige konkurrenceformer m.m.) betydning for de nationale økonomiers konkurrenceevne. Han har desuden arbejdet med fransk økonomisk udvikling og politik, specielt efter 1981, mere generelt med mulighederne for reformpolitik i Vesteuropa i dag, samt i mindre omfang med den aktuelle udvikling i den internationale økonomi.

5.6 Tage Vosbein har fortsat arbejdet med et projekt om de økonomiske reformer i Kina efter 1976. Forskningen er koncentreret omkring udviklingen i den kinesiske industri, men også reformerne i landbruget og udenrigshandelen analyseres. Der lægges særlig vægt på en belysning af samspillet mellem industri og landbrug set i et generelt udviklingsperspektiv. Generelt stiles mod en vurdering af de økonomiske reformers levedygtighed og deres samfundsmæssige konsekvenser. Desuden har Tage Vosbein beskæftiget sig med formidlingen af universitetets Kina-viden til det danske erhvervsliv, specielt i forbindelse med samarbejdet med Lunds Universitet om erhvervsrettet kursusvirksomhed.

5.7 Thorbjørn Waagstein har i forlængelse af tidligere års arbejde med oligopolistiske markeder beskæftiget sig med samspillet mellem konkurrenceforhold og teknologisk udvikling. Han har desuden arbejdet med problemer i relation til en reform af skattesystemet (Der er udarbejdet en undervisningsnote herom).

5.8 Hans Aage arbejder med en sammenlignende undersøgelse af arbejdsløshed og incitamenter på arbejdsmarkedet i forskellige samfundssystemer med særligt henblik på Sovjetunionen og Danmark, og har afsluttet dele af undersøgelsen vedrørende generel økonomisk udvikling og reformer i Sovjetunionen, økonomisk ulighed og dens officielle legitimering i Sovjetunionen, arbejdsincitamenter og kollektive løn-

systemer dels i industrien, dels i landbruget i Sovjetunionen, arbejdsløshedens omfang og årsager i Sovjetunionen. Desuden er der udført nogle mindre arbejder på andre områder, om makroøkonomiske virkninger af den uformelle økonomi i Danmark og om betalingsvilje for offentlige goder (nemlig en fast forbindelse over Store Bælt).

6. Fordeling, allokering, inflation og udviklingsøkonomi

Gruppen har arbejdet med nyere makroteori, arbejdsmarkeds- og inflationsteori, finansvidenskabelige problemstillinger samt forskellige problemkredse inden for udviklingsøkonomi (Poul Buch-Hansen, Jørgen Peter Christensen, Jørgen Estrup, Peter Birch Sørensen, Troels Østergaard Sørensen).

6.1 Poul Buch-Hansen har drevet fortsatte litteraturstudier i forbindelse med oversigtsartikel om udviklingsøkonomi.

6.2 Jørgen Peter Christensen har i det forløbne år arbejdet med løn- og arbejdsmarkedsforhold med henblik på et delprojekt om industriens arbejdskraft under projektet: Dansk industris historie efter 1870. Undersøgelsen af industriens arbejdskraft skal indgå som en del af et samlet oversigtsværk om industriens historie i Danmark efter 1870. Han har specielt arbejdet med lønudviklingen for kvindelige arbejdere inden for dansk håndværk og industri fra 1870 til 1914; et papir herom er under udarbejdelse. Endvidere har han arbejdet videre med en fremstilling af Sovjetunionens økonomiske historie, primært med henblik på anvendelse som lærebog.

6.3 Jørgen Estrup har haft ½ orlov som følge af folketingsarbejde + fuld orlov i oktober p.g.a. FN's generalforsamling. Han har dels arbejdet med forskellige strategier for udformningen af indkomstpoltik, dels med de samfundsmæssige økonomiske virkninger af indførelse af overskudsdeling.

6.4 Peter Birch Sørensen beskæftiger sig med finansvidenskabelige og generelle makroteoretiske spørgsmål med særligt henblik på teoriernes implikationer for den økonomiske politik. Han har således færdiggjort en række arbejdsrapporter om skattepolitik og stabiliseringspolitik i en åben, inflationær økonomi.

6.5 Troels Østergaard Sørensen arbejder med arbejdsmarkeds- og makroteori. Han har afsluttet en mindre oversigt over teorier om arbejdskraftefterspørgsel, og arbejder med teorier om løndannelse og beskæftigelse i modeller, der tager højde for fagforeningers rolle. Inden for makroteorien arbejder han med indkomstpoltik. Endelig er en del af forsk-

ningstiden blevet anvendt på generelle økonomiske-politiske problemstillinger.

7. Økonometri og empirisk økonomi

Gruppen arbejder dels med udvikling af økonomisk teori og metode og dels med konkrete empiriske undersøgelser på danske talmaterialer. Arbejdet inden for gruppen strækker sig således lige fra projekter med konstruktion og analyse af data til rent teoretiske arbejder vedrørende matematisk-statistiske estimationsmetoder. De konkrete empiriske undersøgelser har navnlig behandlet arbejdsmarkedet, den finansielle sektor og regionaløkonometriske modeller, herunder bl.a. analyse af regional efterspørgsel efter og udbud af arbejdskraft, samt uddannelsesprognosemodeller (Ellen Andersen, Y. P. Gupta, Keld Holm (indtil 1/7), Hans Hummelgaard (indtil 1/7), Niels Kærgård, Per Bremer Rasmussen, Jarn Schauby (indtil 1/8), Bent Sørensen (fra 1/8)).

7.1 Ellen Andersen har deltaget i udviklingsarbejdet med den makroøkonometriske model ADAM og har derudover specielt arbejdet med modeller i kontinueret tid og disses estimationsproblemer, samt med estimation af fastprismodeller.

7.2 Y. P. Gupta har beskæftiget sig med de økonomiske konsekvenser af befolkningstilvæksten i udviklingslandene, med vækstmodeller for Indiens 5-årsplaner siden 1950, og med økonometriske modeller for udbud af landbrugsvarer i udviklingslandene.

7.3 Keld Holm beskæftiger sig med opbygningen af en regional økonometrisk model. Sammen med Hans Hummelgaard har han arbejdet med opbygning og videreudvikling af et modelapparat til brug for uddannelsesfordelte arbejdsmarkedsfremskrivninger på det regionale niveau.

7.4 Niels Kærgård arbejder stadig med mere langsigtede økonomiske udviklingsforløb, specielt med hvorvidt de metoder, han tidligere har brugt til beskrivelse af den realøkonomiske vækst i det sidste hundrede år, også kan anvendes til analyse af ældre perioder og af pengemarkedet. Desuden har han behandlet mere generelle økonometriske metodeproblemer (specielt vedrørende kausalitet).

7.5 Per Bremer Rasmussen har som led i arbejdet med opstilling og estimation af en finansiel sektormodel arbejdet dels med finansieringsteori og dels med de økonometriske problemstillinger, der knytter sig specielt til estimation af finansielle sektormodeller.

7.6 Jarn Schauby arbejder med opbygning og estimation af uddannelsesprognosemodeller og uddannelsesbetingede arbejdsudbudsmodeller.

7.7 Bent Sørensen har arbejdet teoretisk og empirisk med opstilling af modeller for industriens efterspørgsel efter produktionsfaktorer.

8. Anvendt økonomi

Denne gruppe arbejder med anvendelser af økonomi på empiriske materialer (Karsten Albæk, Christian Hjorth-Andersen, Axel, Mossin, Niels Henrik Topp).

8.1 Karsten Albæk har arbejdet videre med et licentiatprojekt om nyere arbejdsmarkedsordninger i Danmark, og arbejdet har udmøntet sig i manuskripter om efterspørgsel efter arbejdskraft og konsekvenserne af løntilskudsordninger. Også fagforeningernes rolle i forbindelse med løntilskudsordninger er undersøgt, og sammen med lektor Erik Strøjer Madsen, Handelshøjskolen i Århus, er der udarbejdet skøn over de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af den danske minimumsløn.

8.2 Chr. Hjorth-Andersens hovedinteresse har i 1985 været koncentreret om at fortsætte projektet Pris og Kvalitet, og arbejdet har især i foråret været intensiveret som følge af undervisningsfrihed. Dette har resulteret i en række foreløbige arbejdsrapporter, der omhandler følgende emner: Teorien om markeder med ufuldkommen information, empiriske beregninger om firmanavnet som kvalitetsindikator, teori og empiri om prisen som risikoindikator, en empirisk afprøvning af Hotelling's princip om minimal differentiering samt en række beregninger baseret på tyske kvalitetsdata taget fra Test.

8.3 Niels-Henrik Topp har udover en studie af den finanspolitiske debat i Danmark under anden Verdenskrig med særlig henblik på debatten om Professorudvalgets betænkning fra 1943 udarbejdet et foredrag om gennembrud i økonomisk teori i Danmark til en foredragsserie i Videnskabernes Selskab.

9. Andre økonomiske discipliner

9.1 Begreber som præferencer, forventninger, optimering og valg er af grundlæggende betydning i megen økonomisk teori. Disse begreber undersøges med særlig vægt lagt på beslutningsbegrebet med henblik på en afklaring af ideen om den rationelle økonomiske agent (Hector Estrup).

9.2 Erik Gørtz har fortsat arbejdet med energiøkonomiske analyser som led i Energiministeriets analyseaktivitet.

9.3 Ulla Funck Jensen har arbejdet med problemstillinger vedrørende tilbagetrækning fra arbejdsstyrken og pensionering.

9.4 P. Nørregaard Rasmussen har arbejdet på 3/4 tid p.g.a. sit formandskab i Statens Teleråd. Da Telerådet forventes at ophøre i sin nuværende form i sommeren 1986, håber han at kunne genoptage sit arbejde om pengepolitikken i 20'erne. Det må i høj grad blive arkivarbejde, idet de eksisterende fremstillinger »skrives af fra hinanden«. Der er truffet aftale med Folketingsbibliotekaren om arbejdet. – Et arbejde om kapitalteori er stadig uafsluttet, men med udbytte diskuteret med udenlandske kolleger.

9.5 Agnete Raaschou-Nielsen har påbegyndt arbejdet med etablering af en teoriramme for empirisk undersøgelse af industrialiseringsprocessen i såkaldt ny-industrialiserede lande. Arbejdet skal lede frem til en analyse af sydeuropæiske landes industrialisering, med særligt henblik på samspillet mellem økonomisk og teknologisk udvikling og udviklingen i sociale og institutionelle forhold.

9.6 Anders Ølgaard har i den første del af 1985 kun arbejdet ved instituttet på halv tid, idet han havde halv fjenestefrihed i forbindelse med sit hverv som medlem af den af Justitsministeriet nedsatte kommissionsdomstol vedrørende Post- og Telegrafvæsenet. Dette arrangement, der blev påbegyndt i august 1982, blev bragt til ophør den 1. juni 1985. Hans forskningsvirksomhed har vedrørt en række problemstillinger i den økonomiske politik, herunder boligpolitik og skattepolitik (med særligt henblik på den nye skattereform) samt spørgsmålet i tilknytning til monopolvergivning m.v.

Anden virksomhed:

Ellen Andersen: Medlem af Videnskabernes Selskab. Medlem af professoratsbedømmelsesudvalg, Universitetet i Oslo.

Poul Buch-Hansen: Medlem af DANIDA's rådgivende udvalg vedrørende uddannelse af eksperter til arbejde i udviklingslande. Konsulent for DANIDA med 6 måneders orlov uden løn (leder af evalueringsteam til evaluering af FAO's kunstgødningsprogram).

Jørgen Peter Christensen: Medlem af projektudvalget vedrørende andelsforskning under Sydjysk Universitetscenter.

Sven Danø: Medlem af ATV og Videnskabernes Selskab. Medlem af doktorbedømmelsesudvalg, Universitetet i Trondheim.

Hector Estrup: Medlem af Videnskabernes Selskab. Medlem af professoratsbedømmelsesudvalg, Landbohøjskolen og Ålborg Universitetscenter.

Medlem af koordinationskomitéen for Marstrand-mødet.

Jørgen Estrup: Medlem af Folketinget. Medlem af arbejdsgruppen om Åbent Universitet under Rektorkollegiet. Medlem af bestyrelsen for Danmark-Amerika Fondet. Medlem af Nationaløkonomisk Forenings bestyrelse. Medlem af bestyrelsen for Selskabet for Historie og Samfundsøkonomi.

Chr. Hjorth-Andersen: Medlem af Læreanstalternes Fælles Miljøkursus.

Niels Kærgård: Medlem af organisationskomiteerne for de danske økonomiske møder på Sandbjerg Slot og Nordisk Symposium i anvendt statistik. Medlem af lektorbedømmelsesudvalg, Handelshøjskolen i København.

Jørgen Birk Mortensen: Medlem af forretningsudvalget for Læreanstalternes fælles Byplankursus.

Peter Erling Nielsen: Næstformand for Betalingskortudvalget, nedsat af Industriministeren under Forbrugerombudsmandens embede.

P. Nørregaard Rasmussen: Medlem af ATV og Videnskabernes Selskab. Formand for Statens Teleråd. Næstformand i repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank. Medlem af Det økonomiske Råd. Medlem af Advisory Committee for Encyclopædia Britannica. Formand for Trap's og de to Henriques' legater for økonomer.

Niels Thygesen: Formand for bestyrelsen for og medlem af forskningsrådet for Det europæiske Universitetsinstitut, Firenze. Medlem af bestyrelsen for Center for European Policy Studies (CEPS), Bruxelles, koordinator sammesteds for arbejdsgruppen om Det europæiske monetære system (EMS) videreudvikling. Medlem af Scientific Committee, Center for Monetary and Banking Studies, Geneva. Medlem af bestyrelsen for Société Universitaire Européenne pour la Recherche Financière (SUERF). Medlem af bestyrelsen for det udenrigspolitiske Selskab og for Dansk Udenrigspolitisk Institut. Næstformand i bestyrelsen for Institutet for Fødevarestudier og Agroindustriel Udvikling. Medlem af bestyrelsen for NOVO's Fond. Medlem af Det økonomiske Råds formandskab (indtil 15. oktober 1985).

Anders Ølgaard: Medlem af kommissionsdomstolen vedrørende Post- og Telegrafvæsenet. Medlem af udvalget til revision af pris- og monopolvergivningen. Medlem af Nordisk Økonomisk Forskningsråd. Formand for Nationaløkonomisk Forening.

Kollegiale organer:

Poul Buch-Hansen: Institutbestyrer indtil 1.5.1985.

Jørgen Peter Christensen: Medlem af Det statsvidenskabelige Fagråd. Vicebestyrer ved Center for Afrikastudier. Næstformand i Studienævnet for Afrikaområdestudiet (1.1.-31.3. 1985).

Jørgen Estrup: Medlem af Konsistoriums arbejdsgruppe om udviklingsstudier.

Christian Groth: Medlem af Det statsvidenskabelige Studienævn.

Jørgen Birk Mortensen: Medlem af Det statsvidenskabelige Fagråd. Medlem af institutbestyrelsen.

Peter Erling Nielsen: Formand for Det statsvidenskabelige Studienævn indtil 1.12.1985, derefter næstformand. Formand for Det samfundsvidenskabelige Fakultetsstudienævn.

Anders Ølgaard: Institutbestyrer fra 1.5. 1985.

Hans Aage: Medlem af Det statsvidenskabelige Fagråd.

Udgiver- og redaktionsvirksomhed m.v.:

Instituttet udgiver løbende 4 serier memoer: blå og gul serie (begge: arbejdspapirer og undervisningsmateriale), rød serie (licentiatfhandling) samt grøn serie (doktorafhandling).

Hector Estrup: Medlem af redaktionen af Scandinavian Journal of Economics.

Jørgen Estrup: Medlem af redaktionsudvalget og referee for Økonomi og Politik.

Niels Kærgård: Referee for Scandinavian Journal of Economics.

P. Nørregaard Rasmussen: Referee for National-økonomisk Tidsskrift og Public Finance Quarterly.

Thorbjørn Waagstein: Referee for European Economic Review.

Hans Aage: Referee for Economics of Planning og for Scandinavian Journal of Economics.

Gæster:

Professor Kumaraswamy Velupillai, Det europæiske Universitetsinstitut, Firenze, har opholdt sig på Økonomisk Institut som gæsteforsker og -lærer i de fem sidst måneder af 1985. Udgifterne er afholdt af Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

Gæsteforelæsninger og -seminarer:

Gunnar Persson: Gæsteforelæsninger ved University of Manchester, Loncon School of Economics og All Souls, Oxford.

Kongresforedrag m.m.:

Karsten Albæk: Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråds internationale konference om arbejdsløshedsforskning, Bornholm. Paul Brüniche-Olsen: International Conference on Unemployment, Rønne. Seminar om uddannelses- og arbejdsmarkedsfremskrivninger, København. Sven Danø: Festkolloquium in memoriam Erich Schneider, Kiel. Chr. Hjorth-Andersen: Fifth World Congress of the

Econometric Society, Boston. Niels Thygesen: Grækenlands centralbank, Athen. Colloquium »Shifting Frontiers in Financial Markets«, Société Universitaire Européenne pour la Recherche Financière, Cambridge. Quadrangular Forum, Belgiens udenrigsministerium, Bruxelles. Bank of Japan, Institute for Monetary and Economic Studies, Tokyo. Conference on Financial Innovation in Asia and the West, Bank of Japan, Tokyo. Det europæiske Universitetsinstitut, Economics Department, Firenze. Center for European Policy Studies, Research Seminar, Bruxelles. Public Policy Centre, London. Banca d'Italia, Servizio Studi. Det europæiske Universitetsinstitut, Research Seminar, Firenze. Bellagio Group, Bank for International Settlements, Basel. Banque de France, Direction Général des Etudes, Paris. Norges Bank, Oslo. Thorbjørn Waagstein: Nordisk Forsker møde om industristøtteordninger, Uddevalla. Hans Aage: Arne Ryde Symposiet, Lunds Universitet. Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråds internationale konference om arbejdsløshedsforskning, Bornholm. Third World Congress for Soviet and East European Studies, Washington.

Rejser i øvrigt:

Poul Buch-Hansen: 6 ugers rejse til 3 lande i Afrika og 6 ugers rejse til 3 lande i Asien, i forbindelse med arbejde for DANIDA. Jørgen Estrup: Deltaget som dansk delegationsmedlem i FN's 40. generalforsamling i New York. Birgit Grodal: Ophold ved Mathematical Sciences Research Institute, Berkeley. Morten Hviid: Fortsat Ph.D.-studium ved University of Warwick, England. Michael Teit Nielsen: Studieophold i USA. Gunnar Persson: Academic Visitor ved London School of Economics 1.1-31.7.1985. Per Bremer Rasmussen: Studieophold ved University of Pennsylvania indtil 1.9. 1985. Peter Skott: Ophold ved University College, London. Karl Vind: Ophold ved Mathematical Sciences Research Institute, Berkeley. Tage Vosbein: Studierejse til Kina. Gæst hos Kinas Socialvidenskabelige Akademis afdelinger i Peking og Chengdu (Sichuan). Hans Aage: En uges studierejse til Polen med en gruppe studerende.

Publikationer:

Aage, H.: Socialism i Danmark – mellem Rolls-Royce och utopi. Zenit 87, s. 36-44, Lund 1985.
 –: Økonomisk ulighed og dens officielle legitimering i Sovjetunionen. Sammenligningsundersøgelsen 2: Uligheden, politikerne og befolkningen. (Publikation nr. 139), S. Egsdane m.fl., s. 128-74, København 1985.
 –: Kilder til information om den sovjetiske økonomi. Information og kommunikation i Øst-Vest sammenhæng (Rapporter nr. 12), N.-E. Rosenfeldt, P.

- Søndergaard (red.), s. 91-8, Københavns Universitet 1985.
- : Labour Incentives and Collective Wage Systems in Soviet Industry. Paper presented at the Arne Ryde Symposium on Incentive Mechanisms and Incentive Problems in Some Major Economic Systems. Lund Univ. Institutpublikation 1985, 39 s.
- : Det er ingen kunst at skaffe beskæftigelse til alle – kunsten er at skaffe en ordentlig løn. Epoke 3, s. 33-39, Århus 1985.
- : The State and the Kolkhoznik. Economic Analysis and Workers' Management Vol. 19, No. 2, s. 131-46, Beograd 1985.
- : Unemployment: Lessons from the Socialist Countries. Paper presented at the Seminar on Unemployment, The Danish Social Science Research Council. Rønne, September 26-28, 1985. Institutpublikation 1985, 42 s.
- : Fuld beskæftigelse og / eller økonomisk krise i Østeuropa. Østeuropa. En politisk-økonomisk introduktion, O. Nørgaard, S. Riishøj, H. Scriver (eds.), s. 407-31, Århus 1985.
- : Labour Incentives and Decision Making in Soviet Agriculture. Paper presented at the III World Congress for Sovietance East European Studies. Washington, DC, October 30-November 4, 1985. Institutpublikation 1985, 36 s.
- : Makroøkonomiske virkninger af den uformelle økonomi. Økonomi og Politik Vol. 58, No. 3, s. 294-305, Odense 1985.
- : Valget mellem ØD og OD. Djøf-Bladet 7, s. 320-21, København 1985.
- : Economic problems and Reforms: Andropov's 15 month. Nordic Journal of Soviet and East European Studies No. 2, s. 3-43, Uppsala 1985.
- : Economic Problems and Reforms: Andropov's 15 Months. Nordic Journal of Soviet and East European Studies 2, s. 3-43, Stockholm 1984.
- : Makroøkonomiske virkninger af den uformelle økonomi. Økonomi og Politik 3, s. 294-305, Odense 1984.
- Albæk, K.: Løntilskud og lærlingebeskæftigelse. Nationaløkonomisk Tidsskrift Bind 123, nr.2, s. 176-93, København 1985.
- Andersen, E.: Det er svært at spå – også om fortiden. Samfundsøkonomen 7, s. 15-18, København 1985.
- , Kærgård, N.: Arbejdsmarkedet på kort og langt sigt. Nationaløkonomisk Tidsskrift Vol. 123, No. 2, s. 248-62, København 1985.
- Danø, S.: Kapitler om investeringsplanlægning. Københavns Universitet 1985, 304+XX s.
- Estrup, H.: Beslutning og Adfærd i Økonomiske Modeller. Rationalitetsbegreber i samfundsvidenskabse, Christian Knudsen, Erik Kloppenborg (ed), s. 402, København 1985.
- Hjorth-Andersen, C.: Økonomi og monopolret: En økonomisk vurdering af Jens Fejøs disputats om monopolret og marked. Cykelafdelingens Memoiserie 92, s. 18, Københavns Universitet 1985.
- Kærgård, N.: Praktisk modelbygning og moderne Økonometri. Nationaløkonomisk Tidsskrift Vol. 123, No. 1, s. 104-11, København 1985.
- Lindene, K., Pitzner-Jørgensen, F., Udsen, S.: Lærerberv til Samfundsøkonomien. Samfundsøkonomen 1, s. 35, København 1985.
- : Economic Appraisal in Occupational Health and Safety regulation. A study of some Standard Methods. Scandinavian Journal of Social Medicine 3, s. 127-32, Stockholm 1985.
- : Anmeldelse af Dansk Arbejdsgiverforening: Økonomiske konsekvensberegninger på arbejdsmiljøområdet. Arbejdsmiljø 8, s. 40, København 1985.
- Nielsen, L.T.: Risk Sensitivity in Bargaining with More than Two Participants. Journal of Economic Theory 32, s. 371-76, New York, London 1984.
- : Unbounded Expected Utility and Continuity. Mathematical Social Sciences 8, s. 201-16, Holland 1984.
- : Common Knowledge, Communication, and Convergence of Beliefs. Mathematical Social Sciences 8, s. 1-14, Holland 1984.
- Nielsen, P.E.: Institutionel opsparing, skattereform og realrenteafgift. Finans/Invest 9-10, s. 9-11, København 1985.
- : Pengepolitikken i påskepakken. Finans/Invest 4, s. 5-7, København 1985.
- : En pengepolitik redegørelse. Finans/Invest 8, s. 4-7, København 1985.
- : Pengeinstitutter og pengepolitik. Finans/Invest 2, s. 5-7, København 1985.
- : Nye og gamle restriktioner i pengepolitikken. Sparerkassen 5, s. 9-12, København 1985.
- Persson, K.G.: Stort år vackert; i Hans Asplund m. fl. (red) Skala i natur teknik, samhållekultur och människoliv. Utgivare: Kollegiet Människa och Miljö Universitetet i Lund, s. 160, Lund 1985.
- Plaschke, H.: Den høje rente er et tvæagget sværd. Kontakt 7, s. 2, København 1985.
- : Alternativ økonomisk politik nogle franske erfaringer. Samfundsøkonomen 6, 1984, s. 7, København 1984.
- : Ef og Europa – klemt til at samordne. Politik Revy 5, 1984, s. 3, København 1984.
- Sørensen, P.B.: Monetaristisk og nyklassisk markro-teori – En introduktion. Memo 133, s. 43, Københavns Universitet 1985.
- Sørensen, P.B.: Økonomisk politik i en åben økonomi. Landbohøjskolen, København 1985, 179 s.
- : Det Monetaristiske syn på stabiliseringspolitikken. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1, s. 13, København 1985.
- : Stabilization policy in an Inflationary Economy. Rød Serie 10, s. 305, Københavns Universitet 1985.

–: Debatten om landbrugets finansiering. Ugeskrift for Jordbrug 11, s. 5, København 1985.

Sørensen, T.Ø.: Moderne arbejdsmarkedsteori – efterspørgsel efter arbejdskraft. Nordisk seminar om arbejdsmarkedsstatistik. Teknisk rapport 40, Nordisk Statistisk Sekretariat, s. 18, København 1985.

Waagstein, T.: Er industriens afkastningsgrad fejlvurderet? Nationaløkonomisk Tidsskrift Vol. 123, No.1, s. 10, København 1985.

Ølgaard, A., Jensen, H.F., Zeuthen, J.H.: Beretning om en undersøgelse af visse forhold vedrørende Post- og Telegrafvæsenet (2 bind). København 1985, 959 s.

Sven Danø

2. Statistisk Institut

Historie:

Statistisk Institut oprettedes i 1953 under Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet. Men allerede på dette tidspunkt var der en lang tradition for undervisning og forskning i teoretisk statistik ved det statsvidenskabelige studium. Med Anders Halds udnævnelse til professor i statistik i 1947 indførtes nye statistiske metoder, inspirerede af englænderen R. Fisher, i undervisningen og forskningen. I løbet af 1950'erne udvidedes instituttets stab betydeligt, hvilket bl.a. skyldtes aftaler med Danmark Tekniske Højskole og Handelsministeriets Produktivitetsudvalg med henblik på at fremme anvendelsen af statistiske metoder i industrien. Oprettelsen af Institut for matematisk Statistik i 1961 førte til at mange medarbejdere forlod instituttet, og med udnævnelsen af Georg Rasch til professor i teoretisk statistik indledtes en forskydning af instituttets arbejdsfelt over mod problemer og metoder med tilknytning til analysen af data af samfundsvidenskabelige karakterer, herunder bl.a. demografiske problemstillinger.

Instituttet havde oprindeligt lokaler i St. Pedersstræde 19 og flyttede i november 1975 til sin nuværende adresse Studiestræde 6.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8.

Professorer: E. B. Andersen, P. C. Matthiessen.

Docent: J. M. Stene.

Lektorer: H. O. Hansen, N. E. Jensen, N. Kousgaard, A. Milhøj.

Forskningsrådsstipendiater: G. W. Leesun, E. Stene.

TAP: Antal årsværk: 2,5.

M. Cereceda, L. Olsen, J. N. Rasmussen.

Undervisningsassistenter: P. Allerup, O. Andersen, H. Bay, L. Borschenius, B. Carstensen, G. Engholm, J. Kristensen, G. W. Leesun, P. Linde, J. Nielsen.

Forskningsvirksomhed:

Forskningen ved Statistisk Institut finder sted indenfor områderne teoretisk statistik og demografi. Hovedformålet med den statistiske forskning er at udvikle modeller og metoder med henblik på anvendelser indenfor samfundsvidenskaberne. Den demografiske forskning har til formål at beskrive og analysere befolkningens vækst og struktur og sætte disse størrelser i relation til de økonomiske og sociale forhold. Den teoretiske statistiske forskning har været koncentreret omkring emnerne regressions- og tidsrækkeanalyse, kategoriserede data, latent strukturanalyse, dataindsamlings-teori samt kø- og lagerteori. Instituttet udgiver hvert år en beretning, der udføreligt beskriver de samlede aktiviteter.

1. Latent struktur analyse

I en række tilfælde observeres det materiale der danner grundlag for en latent struktur analyse sammen med en række baggrundsvariable.

I disse tilfælde kan man være interesseret i at beskrive variationerne i den latente fordelings middelværdistruktur ved hjælp af de observerede baggrundsvariable. En sådan analyseform kunne kaldes en latent regressionsanalyse. I årets løb er der foretaget visse indledende undersøgelser af en model, der kan udgøre grundlaget for en latent regressionsanalyse (E. B. Andersen).

2. Parvise sammenligninger

Parvise sammenligninger udføres i forbindelse med belysningen af problemstillinger, hvor en række genstande skal vurderes med hensyn til egenskaber, der ikke lader sig måle direkte på en lineær skala. Der foretages derfor sammenligninger af genstandene to og to ved at et bedømmerpanel udtrykker præferencer for genstandene parvis. En undersøgelse af fordelene ved at anvende parvise sammenligninger frem for subjektive kvantificeringer på en til lejligheden konstrueret karakterskala er afsluttet (N. Kousgaard).

3. Anvendelsen af regressionsanalyse indenfor samfundsvidenskaberne

Arbejdet med fremstillingen af den lineære regressionsmodels anvendelser indenfor samfundsvidenskaberne er afsluttet med udarbejdelsen af en lærebog, der udkommer i februar 1986. I denne bog lægges der stor vægt på betydningen af en række særlige

forhold, der ofte karakteriserer samfundsvidenskabelige materialer, såsom disses ikke-eksperimentelle karakter, det store antal potentielle forklarende variable samt det forhold, at den teoretiske underbygning for anvendelsen af en bestemt model ofte er meget svag eller slet ikke findes. Problemer som variabeludvælgelse, betydningen af enkeltobservationer og fortolkningen af den-estimerede regressionsmodel indtager derfor en fremtrædende plads i fremstillingen (N. Kousgaard).

4. Analyse af CES-produktionsfunktioner

Projektet består af en undersøgelse af estimations- og testproblemer i CES-produktionsfunktionen, d.v.s. en produktionsfunktion med konstant substitutionselasticitet. Modellen er en ikke lineær regressionsmodel med to forklarende variable. Der er udviklet metoder til at vurdere om produktionsfunktionen er af Cobb-Douglas-typen og/eller om den er homogen af 1. grad. Modellen er afprøvet på henholdsvis et dansk og et norsk materiale og der er foretaget en sammenligning af produktionsforholdene i de to lande. Der arbejdes videre med opstillingen af økonomiske modeller baseret på andre typer af produktionsfunktioner (N. E. Jensen).

5. Kø- og lagerplanlægningsproblemer

En fremstilling af hvorledes visse driftsøkonomiske planlægningsproblemer kan løses er under udarbejdelse, omfattende såvel egentlige køproblemer med begrænset betjeningskapacitet, som lagerproblemer, der kan fortolkes som køprocesser.

Når køprocessen er en fødsels- og dødsproces er det velkendt, at man ved betragtning af overgangsdiagrammer kan bestemme ligevægtsfordelingen, samt at man ud fra denne ligevægtsfordeling kan vise, at betjenings- og lagerkapaciteten kan dimensioneres således at de forventede samlede omkostninger til drift af en virksomhed kan minimaliseres. Der arbejdes med anvendelsen af en denne metode til løsningen af køproblemer, hvor køprocessen har markov-egenskab, men ikke er en fødsels- og dødsproces (N. E. Jensen).

6. Tidsrækkeanalyse

Der arbejdes med udviklingen af metoder til analyse af tidsrækker med særligt henblik på anvendelser indenfor økonomi. Undersøgelserne af ARCH-modellernes teoretiske egenskaber og deres anvendelsesmuligheder i forbindelse med analysen af økonomiske tidsrækker er fortsat. Der er udført en række empiriske analyser af danske økonomiske tidsrækker, dels med sigte på undervisningsbrug og dels med sigte på fremtidige forskningsaktiviteter. Arbejdet har især

koncentreret sig om tidsrækker med lokale trends som f.eks. valutakurser (A. Milhøj).

7. Risiko for fødsel af børn med nedarvede kromosomabnormiteter

Den vigtigste type af nedarvede kromosomabnormiteter er translokationer, som kan medføre, at klinisk normale personer får alvorligt misdannede og stærkt mentalt retarderede børn. Translokationen forekommer med en hyppighed af 1/1000-2/1000 i normalbefolkningen. En translokation er resultatet af overførelsen af et kromosomsegment fra dets normale plads til en plads i et andet kromosom. En translokation kan nedarves uforandret gennem generationer. Et normalt individ med en translokation i cellerne kaldes en bærer af translokationen. Forældre, hvoraf den ene er en translokationsbærer, kan få tre forskellige typer afkom: 1) børn med normale kromosomer, 2) bærere af translokationer og 3) kromosomt ubalancerede børn som er misdannede og mentalt retarderede eller aborteres tidlig i graviditeten. Bearbejdelsen af et materiale bestående af mere end 1000 familier med den almindeligste type af translokationer, de reciproke, er afsluttet med udarbejdelsen af tabeller og diagrammer, samt angivelse af metoder til beregning af skøn over sandsynligheder for forekomsten af de mulige reciproke translokationer. Disse skøn anvendes i forbindelse med den genetiske rådgivning af forældrepar, hvor en af forældrene er bærer af en translokation (J. Stene).

8. Risiko for fødsel af børn med ikke-nedarvede kromosomabnormiteter

Projektet har i det forløbne år bestået i bearbejdelse af forskellige større datamaterialer bestående af fostervandsundersøgelser udført, fordi moderen var 35 år eller derover, og med begge forældredre oplyst.

Hidtil har man ment at alene forældrenes aldre har betydning for sandsynligheden for at et barn har en kromosomabnormitet. Et resultat af bearbejdelsen er at forældrepar med ens alderskombination kan have meget forskellig risiko. Der er således påvist væsentligt højere risici i data fra New York State end i helt tilsvarende data fra Vest-Europa. Det er endvidere blevet påvist, at ældre kvinder har reduceret tilbøjelighed til spontant at abortere kromosomt unormale fostre sammenlignet med yngre kvinder.

Forskellige undersøgelser af betydningen af faderalderen har givet modstridende resultater. I flere tilfælde skyldes den manglende påvisning af faderalder-effekten brug af utilstrækkelige statistiske metoder. En reanalyse af en undersøgelse fra New York State, hvor forfatteren konkluderede at der ingen faderalder-effekt var, har vist, at denne konklusion skyldes brugen af uegnede statistiske metoder. Reanalysen

demonstrerede en tydelig faderaldereffekt (E. Stene, J. Stene).

9. Sandsynlighedsmodeller og statistiske metoder til analyse af indsamlede familiedata

Data bestående af grupper af individer som udvælges samtidig, forekommer i en række sammenhænge. En sådan type af data repræsenterer familier eller slægter, hvor de enkelte familiemedlemmer kan have et af mange mulige kendetegn, f.eks. et eller flere nedarvede kendetegn, hvoraf nogle kan repræsentere unormale egenskaber som arvelige sygdomme.

I mange tilfælde rapporteres familierne efter at der er blevet født et eller flere medlemmer med f.eks. en arvelig sygdom. Dette medfører, at de familier, hvor forældrene kunne have fået børn med en sådan arvelig sygdom, men tilfældigvis ikke har fået nogle, ikke inkluderes i materialet.

Ved visse alvorlige og kendte sygdomme rapporteres familien ved fødslen af første barn med sygdommen. For andre sygdomme er det helt tilfældigt hvilket af de syge børn der forårsager, at familien rapporteres. Karakteristisk for mange familiedata er endvidere de ufuldstændige oplysninger om mange familiemedlemmer.

Projektet består i et teoretisk studium af effekterne af forskellige typer af dataindsamling på de oprindelige fordelinger for de aktuelle data, hvorledes man på grundlag af de indsamlede data kan drage slutninger om hvilken dataindsamlingsmetode som har været anvendt, og hvorledes man kan tilrettelægge den statistiske analyse af sådanne data (J. Stene).

10. Genetisk rådgivning for en kønsbunden arvelig sygdom. Statistiske aspekter

Ved kønsbundne arvelige sygdomme er kvindelige bærere af det unormale arveanlæg oftest normale, mens de mandlige vil være afficerede, ofte meget alvorligt. Sønner af kvindelige bærere vil være afficerede med sandsynligheden 0.5.

Projektet har taget sit udgangspunkt i data fra familier med den nedarvede kønsbundne sygdom Menkes sygdom, hvor de afficerede drenge dør i en ung alder.

Et delprojekt består i at sammenligne forskellige statistiske metoder til udnyttelse af biokemiske målinger, udført på væv fra den enkelte kvinde, for at afgøre om hun er bærer eller ej. Det er vist at en ny metode kan påvise flere bærere samt klassificere færre normale som bærere end en standardmetode kan.

Et andet delprojekt består i at udvikle metoder til at sammenbygge resultaterne af de biokemiske målinger med oplysninger om de øvrige medlemmer af slægten med henblik på at beregne sandsynligheden for at de enkelte kvinder er bærere. Det er demonstre-

ret at udnyttelse af forskellige typer af tillægsinformation har afgørende indflydelse på konklusionen (J. Stene)

11. Analyse af regionale og civilstandsbedingede forskelle i den grønlandske spædbørns- og børnedødelighed differentieret efter dødsårsag

Et vigtigt formål med dette arbejde er at forsøge at udskille persongrupper med særlig høj spædbørns- og børnedødelighed indenfor den i Grønland bosiddende befolkning i perioden 1973-1980. Projektet er baseret på individrelaterede forløbsdata erhvervet fra Danmarks Statistik med støtte fra Statens samfunds- og lægevidenskabelige Forskningsråd. Som i en forudgående undersøgelse lægges der vægt på vurderingen af kvaliteten af data samt på en grundig statistisk analyse.

En række problemer vedrørende datakvalitet er blevet afklaret i årets løb. Endvidere er der fremstillet Nelson-Aalen plots og foretaget Kaplan-Meier estimation af den neonatale, den post-neonatale, og den samlede spædbørnsdødelighed for subpopulationer afgrænset ved udvalgte baggrundsvariable taget én ad gangen.

De foreløbige resultater tyder på eksistens af meget store regionale dødelighedsforskelle (H. O. Hansen).

12. Analyse af arbejdsstyrkens bevægelser samt bruttoforskydningen indenfor arbejdsstyrken gennem 1970'erne

Undersøgelsen, der er en videreførelse af et projekt fra 1984, tager udgangspunkt i individrelaterede forløbsdata etableret ved interviewing af stikprøvepaneler med successiv udskiftning og fornyelse (eng. rotating multi-wave panels) i perioden 1967 til 1979. Data er indkøbt fra Danmarks Statistik med privat fondsstøtte.

Den enkelte interview-person er udspurgt bl.a. om ansættelsesforhold samt art og omfang af beskæftigelse ved mindst to successive efterårsundersøgelser (d.v.s. med et års mellemrum). Derudover kendes respondentens bopæl på interview-tidspunktet.

De foreliggende data kan naturligt analyseres indenfor rammerne af Markov-modeller med endelige tilstandsrum.

I årets løb er der beregnet indlejrede aldersinhomogene intensiteter til belysning af arbejdsstyrkens bevægelser ved overgang mellem tilstandene »udenfor arbejdsstyrken« og »i arbejdsstyrken«. På grundlag af intensitetsestimaterne er dernæst beregnet erhvervsoverlevelsestavler inklusive diverse typer af forventede leve- og ventetider, erhvervsfrekvenser etc. Et andet vigtigt projektformål er at studere sammenhænge mellem arbejdsmarkedsmobilitet og geografisk mobilitet.

Diskussion af datakvalitet er et gennemgående tema med høj prioritering (H. O. Hansen).

13. En undersøgelse af det regionale vandringsmønster med henblik på samfundsplanlægning

Projektets formål har været at undersøge, kortlægge og forsøge at forklare det regionale vandringsmønster på basis af regionsspecifikke fertilitets-, dødeligheds- og vandringsoplysninger. Der er anvendt flerdimensionale Markov modeller til beskrivelse af vandring, til udarbejdelse af multiregionale dødelighedstavler og til regionale befolkningsfremskrivninger.

Projektets hovedresultat må siges at være selve anvendelsen af disse metoder på dansk befolkningsstatistik. De må anses for at være mere realistiske end de gængse komponentmetoder. Der har ikke inden for projektets rammer været mulighed for at vurdere resultaterne fra anvendelsen af modellerne i forhold til resultaterne fra en tidligere prognose fra Danmarks Statistik.

Modellerne giver et mere detaljeret multiregionalt billede af dødeligheden end de tidligere anvendte metoder (G. W. Leeson).

14. Den demografiske transition

Dette projekt, der er et i et internationalt projekt under ledelse af Det Demografiske Institut ved Princeton University, er i 1985 bragt til en foreløbig afslutning gennem en publicering af hovedresultaterne. Projektet søges nu videreført med henblik på at kæde den historiske fertilitetsnedgang sammen med det moderne fertilitetsfald fra slutningen af 1960'erne (P. C. Matthiessen).

15. Den demografiske aldring i industrisamfundene

Dette projekt tilsigter at give en analyse af de økonomiske og sociale konsekvenser af fertilitetsnedgangen og aldringen i industrilandene. Ændringerne i befolkningens størrelse og aldersfordeling medfører f.eks. ændringer i mængden og mobiliteten af arbejdskraften, befolkningens geografiske fordeling og boligbehovet, ligesom behovet for omstillinger af den offentlige sektor påvirkes (P. C. Matthiessen).

16. Andre projekter

16.1 Sammenhængen mellem alder og søsterkromatid udveksling. I samarbejde med H. C. Wulf, Finsseninstituttet (N. Kousgaard).

16.2 Betydningen af det voksende alkoholforbrug for forekomsten af alkoholskader i Danmark. I samarbejde med Jógvan Petersen og Thorkild Thorsen, Alkohol- og Narkotika Forskningsrådet (A. Milhøj).

16.3 Analyse af den danske trafikuheldsstatistik med henblik på at vurdere effekten af ulykkesreducerende foranstaltninger. I samarbejde med Vejdatalaboratoriet (N. E. Jensen).

16.4 Vurdering af stikprøveusikkerheden på metoder benyttet ved udarbejdelsen af Dansk Media Index (E. B. Andersen, N. E. Jensen).

Redaktion af videnskabelige tidsskrifter:

Erling B. Andersen er Associate Editor for »Journal of Educational Statistics og Psychometrica« samt national redaktør for »Scandinavian Journal of Statistics«.

Publikationer:

Andersen, E.B.: Comparison of latent structure models. Research Report 99, s. 24, Københavns Universitet 1985.

–: Jensen, N., Kousgaard, N., Milhøj, A., Stene, J.: Opgaver i Teoretisk Statistik for Økonomer. København 1985, 142 s.

Hansen, H.O.: Some differentials in Recent Greenlandic infant Mortality: A Preliminary Account. Actes colloque international sur les questions démographiques dans les sociétés nordiques, Le Comité de recherche sur les populations nordiques, s. 87-101, Ibidem, Canada 1985.

–: Rohrmann, D.: Fertility and family formation. Some trends among Danish female cohorts born between 1932 and 1967. Scandinavian Population Studies 7, s. 34-47, Helsingfors 1985.

Kousgaard, N.: Paired Comparison Experiments and Experiments with Pseudo Interval Scales. International Statistical Institute Contributed Papers 45, s. 2, Amsterdam 1985.

Matthiessen, P.C.: Den fremtidige ældrebefolkning. Du kan ikke skyde det fra dig, B. Rold Andersen, H. Friis, B. Frijs-Madsen, B. Hastrup, M. Koktvedgaard, K. Overø, M. Schroll, s. 8-16, København 1985.

–: Det demografiske Danmark. Fact om Danmark s. 1-4, Det Danske Udenrigsministerium 1985.

–: Papirløse ægteskaber i Danmark. Facts om Danmark s. 1-4, Det danske Udenrigsministerium 1985.

–: Befolkningsudvikling og befolkningspolitik. Nordiska Seminarier om prognoser, september 1984 (Tekniske rapporter 37), Nordisk Statistisk Sekretariat, s. 243-49, København 1985.

–: Danmarks befolkningsituation i vesteuropæisk perspektiv. Social Science Series (Micro Publication) Vol. 2, s. 1-6, København 1985.

–: Fremtidens ældrebefolkning. Gerontologi og Samfund 3, s. 4-5, Århus 1985.

- : Fremtidens fødselsniveau og Danmarks Befolkningsudvikling frem til år 2000. Roligheds hefte 1, s. 9-25, Skodsborg 1985.
- : Fertilitetsnedgangen i Danmark. Statistiske Efterretninger: Befolkning og Valg 13, s. 1-9, København 1985.
- : The Limitation of Family Size in Denmark Part I-II. København 1985, 184 s.
- : Befolkningsudviklingen, samfundsstrukturen og den offentlige sektor. Nationaløkonomisk Tidsskrift Vol. 123, No. 3, s. 281-97, København 1985.
- : Vi er på vej mod et samfund af ældre. Sparekassen 12, s. 17-20, København 1985.
- Milhøj, A.: Kausalitet og eksogenitet. Universitetes Statistiske Institut Undervisningsmateriale 14, s. 1-35, København 1985.
- : Time Series with Local Trends. International Statistical Institute 45'th Session, Contributed Papers, International Statistical Institute, s. 383-84, Amsterdam 1985.
- : Er valutakurser random walks eller er der lokale trends. Nordisk symposium i anvendt statistik, Niels Erik Ravn (red), s. 433-48, København 1986.
- : Sammenhængen mellem alkoholforbruget og mænds dødelighed af skrumpelever analyseret ved tidsrække metoder. Alkoholforbrug og levercirrose-dødelighed, Jogvan Petersen, Thorkil Thorsen, s. 55-66, København 1985.
- Stene, E., Stene, J., Stengel-Rutkowski, S., Murken, J.: Väterliche Alterseffekt bei Down-Syndrom und anderen chromosomalen Trisomien. Der Frauenarzt Heft 5, s. 39-42, Grafelfing, BRD 1985.
- Stene, J.: Interval estimates for the binomial p when all available individuals belong to a single category. USI Research Report 98, s. 1-6, København 1985.
- : Høj faderalder og fødsel af børn med kromosomale misdannelser. Statistiske problemer og samfundsmæssige konsekvenser. Årsberetning. Statistisk Institut Københavns Universitet 1984, Statistisk Institut, Københavns Universitet, s. 13-26, København 1985.
- : Genetic counselling of a family with a recessive, lethal x-linked disease. USI Research Report 97, s. 28, København 1985.
- : Stene, E., Stengel-Rutkowski, S., Murken, J.D.: Paternal age, maternal age and offspring with chromosome abnormalities. Probability models, statistical methods and case study. USI Research Report 96, s. 23, København 1985.

Antropologi, kultursociologi og socio- logi

1. Institut for Etnologi og Antropologi

Historie:

Etnografiens historie ved Københavns Universitet går tilbage til 1945. Da fik dr. Kaj Birket-Smith, overinspektør ved Nationalmuseets Etnografiske Samling, etnografien grundlagt som magisterstudium i forbindelse med sit eksterne lektorat ved Geografisk Institut. Undervisningen foregik på museet under Birket-Smith.

I 1964 blev Johannes Nicolaisen udnævnt til Professor i etnografi, og i 1965 blev Institut for Etnologi og Antropologi oprettet. Institutet fik egne lokaler i den gamle Polytekniske Læreanstalt, Sølvgade 83. Faget hørte under Det naturvidenskabelige Fakultet, som følge af dets tidligere tilknytning til geografi.

I 1970 flyttede Institutet til Vandkunsten 5, og i 1973 til vore nuværende lokaler Frederiksholms Kanal 4. Samtidig skiftede faget fra Det naturvidenskabelige til Det samfundsvidenskabelige Fakultet, hvor vi blev placeret i Det antropologisk-sociologiske Fagråd.

Professor Johannes Nicolaisen afgik ved døden i 1980.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 12,5.

Lektorer: 7: Niels Fock, Jonathan Friedman, Michael Harbsmeier, (vikar) John Liep, Åke Norborg, Karen Fog Olwig (vikar), Michael Whyte, Susan Reynolds Whyte, Peter Aaby.

Eksterne lektorer: Michael Harbsmeier, Karen Fog Olwig.

Seniorstipendiater: Steven Sampson.

Kandidatstipendiater: Nini Jensen, Anne Knudsen, Kaspar Lythans, Karsten Pærregaard, Jesper Schou, Jens Grue Sjørsløv.

Undervisningsassistenter: Mette Bovin, Birthe Lundtoft Clausen, Jan Ulrik Grathwohl, James Heilmann, Michael Jacobsen, Gitte Johansen, Jens Sjørsløv, Bror Westman.

TAP: Antal årsværk: 2.

Birthe Andersen, Annelise Larsen, EFG-elev: Charlotte Holm.

Forskningsvirksomhed:

Antropologien er den almene grundvidenskab om menneskelige kulturer og samfund. Det tvær-kulturelle perspektiv er kendetegnende for faget, ligesom den historiske dimension, og den holistiske forståelse

af lokale samfund traditionelt har været vigtige. Forskningen ved Institut for Etnologi og Antropologi betjener sig både af langvarigt etnografisk feltarbejde i lokalsamfundene og af arkiv- og litteratur-undersøgelser. Gennem den første metode tilstræber man en alsidig forståelse af lokale sociale former, magtstrukturer, og verdensopfattelser. Gennem den anden metode forsøger man at placere lokalsamfund i globale og historiske perspektiver. En stor del af den forskning der foregår på instituttet har som fælles tema: kultur og udvikling. Interessen fokuserer på, hvordan nationale og internationale historiske processer omformer kulturelle systemer, og hvordan disse processer samtidig bliver betinget på det lokale niveau af den eksisterende kultur. Historiske antropologiske undersøgelser, studier af aktuelle udviklingsprocesser, samt forskning om identitet og opfattelser af »de anderledes« bidrager alle til belysning af forholdet mellem kultur og udvikling.

1. Analyser af sociale og kulturelle systemer

Den klassiske etnografiske forskning bygger på langvarige, gentagne feltundersøgelser i én region, og nøje kendskab til relevante historiske og etnografiske kilder. Gennem en indgående analyse af betydningssystemer og social dynamik, afdækkes de principper der ligger til grund for strukturer og processer i lokalsamfund.

1.1 Et helt centralt område i studiet af andre samfund er udveksling. Et projekt med titlen »Udveksling og social reproduktion på Rossel Island, Papua New Guinea« består i bearbejdelse af feltmateriale om sociale reproduktionsprocesser, social integration og betydningsstrukturer i forbindelse med gaveudveksling. I 1985 er problemer vedrørende hierarki, ægteskab og udvekslinger i Massimområdet blevet behandlet i forbindelse med den fortsatte udarbejdelse af en monografi om Rossel Island (John Liep).

1.2 Projektet angående Cañar-indianerne i Ecuador, specielt med henblik på deres placering i et etnisk sammensat samfund, er ført videre. I 1985 har fokus ligget på teoretiske overvejelser over etnicitetsproblemet, hvor især adskillelsen af en akkultureret cholagruppe fra indianer-gruppen er blevet behandlet (Niels Fock).

1.3 Et andet langvarigt forskningsprojekt har fortsat beskæftiget sig med undersøgelser af bureaukrati som socialantropologisk forskningsobjekt, og hvordan antropologiske begreber bruges af andre discipliner i teorier om »organisationskultur« eller »virksomhedskultur«.

Projektet forsøger på basis af feltmateriale om Østeuropa, især Rumænien og Polen, at analysere bu-

reaukratiske systemer ved at belyse forhold mellem formelle institutioner og uformelle aspekter som korruption, venskabsrelationer, undergrundsøkonomi og rygtedannelse. Ved at sammenligne forhold mellem de formelle og uformelle sektorer i forskellige østeuropæiske samfund forsøges at nærmere præcisere deres indre dynamik, hvad enten den kaldes stabil, stagnerende, i nedgang eller i krise. Ved at fokusere på både de bureaukratiske og uformelle aspekter forsøges at danne grundlag for en egentlig antropologisk forståelse af socialistiske systemer (Steven Sampson). Dette gensidige forhold mellem den formelle og uformelle sektor har også været udgangspunktet i en bog omkring Danmarks Undergrundsøkonomi (Steven Sampson, Karen Fog Olwig).

2. *Udviklingsdynamik på lokal plan*

De fleste antropologer beskæftiger sig med udviklingsproblemer på en eller anden måde, fordi de samfund de studerer er under stærk forandring. Fra et antropologisk synspunkt er det vigtigt at fokusere på de lokale betingelser for udvikling, de planlagte eller uforudsete konsekvenser, som udviklingsprogrammer medfører i lokalsamfund, og muligheden for at folk kan udforme et socialt liv i overensstemmelse med deres egne opfattelser, ønsker og værdier. Forholdet mellem lokalsamfund, statsmagt og det globale økonomiske system må analyseres nøje.

2.1 Et forskningsprojekt har haft til hensigt at udrede de kulturelle forhold, der påvirker en befolkningsgruppes opfattelse af sin egen situation i forhold til de teknologiske og sociale udviklingsprocesser, der forandrer befolkningens materielle omgivelser og livskvalitet. Projektet har fokuseret på kontakt mellem radikalt forskellige kulturer, hvor den ene dominerer, nemlig euro-amerikansk kultur og den vestindiske kultur på øen Nevis. Formålet har været at afklare betingelserne for, at sociale institutioner (skoler, kulturorganisationer, bistandsorganisationer o.l.) kan medvirke til en integrering af befolkningen i aktiviteter, hvis mål er at skabe social og økonomisk udvikling og forbedre dens kår. Selve dataindsamlingen er gennemført under seks måneders feltarbejde i Vestindien. I 1985 er en sammenfattende rapport skrevet til DANIDA, som støttede denne forskning. Rapporten redegør for udviklingen af afro-caribisk kultur på Nevis og den måde, hvorpå denne kultur indflyder på social og økonomisk udvikling i dag (Karen Fog Olwig).

2.2 Sammenspillet mellem kultur og udvikling undersøges også på Grønland, i et projekt om kulturelle elementers vilkår og betydning under ændringer i nutidige grønlandske livsformer. Der arbejdes med en række forhold og processer, der har betydning for

ændringer i grønlandske livsformer i nyere tid. Traditionelle grønlandske livsformer har særligt efter 2. Verdenskrig undergået en kraftig omformning gennem den sociale, politiske og økonomiske udvikling. Projektet tager udgangspunkt i en analytisk udskillelse af grønlandske livsformer og deres kulturelt flersidige indhold og udtryk. Det sammenstilles med kvalitative ændringer i den officielle formulering af den kulturelle, sociale og økonomiske udvikling. Det søges vurderet, hvorledes kulturelt definerede elementer indgår i forskellige strategier for opretholdelse eller ændringer af grønlandske livsformer (Kaspar Lythans).

2.3 Et andet projekt beskæftiger sig med det andine slægt- og ægteskabssystems interne dynamik og reaktion på ekstern påvirkning. Målet med projektet, som vil basere sig på et års feltarbejde i en landsby i Andes, er for det første at give en karakteristik af det andine slægt- og ægteskabssystems beskaffenhed og at analysere såvel de ændringsprocesser, som det har undergået i nyere historisk tid, som dets aktuelle funktion indenfor det peruvianske landsbyfællesskabs sociale struktur. For det andet er det målet at redegøre for de eksterne faktorer, som historisk set har påvirket systemet og afklare, hvorledes den eksterne påvirkning i øjeblikket ændrer betingelserne for systemets funktion fremover som integrerende social kraft i det peruvianske landsbyfællesskab (Karsten Pærregaard).

2.4 Med udgangspunkt i en workshop om Ugandas udviklingskrise (Roskilde 25-28 september) studeres krisen i Ugandas landbrugsøkonomi og dens sociale og økonomiske konsekvenser – specielt m.h.t. det østlige Uganda. På trods af nedgang under Amin og Obote (1972-1985) er der også tegn på væsentlige fremskridt i landbrugsproduktivitet visse steder, tilsyneladende uden stor investering og med kun beskedne ekspertbidrag. Af speciel interesse er introduktionen og spredningen af »wet-rice« systemet. Dette skal dog forstås i forhold til mere gennemgribende transformationer i forholdene mellem landdistrikter i det østlige Uganda og byerne og staten (Michael Whyte).

3. *Kulturstudier i globalt perspektiv*

Det globale perspektiv i antropologien indebærer en erkendelse af at sociale strukturer og kulturelle betydningssystemer udvikler sig i overensstemmelse med transformationer i det globale system. Det betyder at forekomsten af etniske bevægelser til en vis grad må forklares i forbindelse med ændringer i det internationale politiske og økonomiske system. Og det betyder også at vestens opfattelse af 'de andre'

må analyseres i et bredt verdenshistorisk perspektiv. Man må spørge både om epistemologien bag vestens forestillinger om andre kulturer og om hvilke konsekvenser disse forestillinger har haft for de kulturer man beskrev.

3.1 Projektet angående kultur og samfund i krise, i samarbejde med antropologer fra Lunds Universitet, har fortsat fokuseret på forholdet mellem lokale kulturer og verdenssystemets integration. Kulturel disintegration synes at forekomme i forbindelse med traditionelle samfunds integration i ekspanderende verdenssystemer. Omvendt opstår kulturelle fornyelsesbevægelser, når der er disintegration i globale systemer. Disse antagelser belyses specielt ved analyser af polynesiske materiale (Jonathan Friedman).

3.2 Indenfor rammerne af et forskningsprojekt om »sociale kosmologier«, et sammenlignende studium af de måder hvorpå forskellige samfund danner kulturel identitet ved at afgrænse sig selv fra anderledes samfund og kulturer, er i 1985 blevet færdiggjort:

- a) en mindre oversigt over ideologibegrebets historiske udvikling;
- b) en analyse af hvordan tidlig moderne tyske rejsende forholder sig til død og begravelse i fremmede kulturer;
- c) en analyse af historiske ændringer i tolkningen af »grædehilsenen« hos en lang række »primitive« kulturer;
- d) en analyse af mekanismerne i dannelsen af national identitet med særlig henblik på »danskheden« som eksempel; samt
- e) en analyse af nogle eksempler på opfindelsen af nye former for ikke-alfabetisk skrift i Afrika og Amerika i det 19. århundrede (Michael Harbsmeier).

3.3 Et forskningsprojekt har haft til hensigt at studere ændringsprocesser i forholdet mellem kosmologier, identitetsforståelse og realiteter i ekspanderende religiøse bevægelser med udspring i Sydasiens. Projektet tilsigter at bidrage til afdækning af de ændringer som Sydasiatiske sekters kosmologiske strukturer og social organisationsformer undergår i den akkulturationsproces der følger af deres geografiske og befolkningsmæssige udbredelse til Vesten og deres følgende ændrede ideologiske og sociale kontekst. Metodisk tager projektet udgangspunkt i en analytisk differentiering af kosmologiske, organisatoriske og eksplicit ideologiske niveauer byggende på materiale indsamlet delvist ved feltarbejde. De teoretiske implikationer for teoridannelse om kultur-identitet, om subjektets konstitution, specifikt psykoanalytisk som generelt antropologisk, som optagelsen af relativt kulturspecifikke religiøse praksisformer i Vesten har, søges herigennem belyst (Jens Grue Sjørlev).

3.4 Den »primitive« mentalitet som figur i etnologisk tænkning er emnet for et andet projekt. Projektet er et forsøg på at sammenfatte og analysere den diskussion som inden for etnologien og beslægtede felter har været ført om hvorvidt andre kulturere/kulturinddividers mentalitet (logik, tænkning o.s.v.) skulle forstås som radikal anderledeshed eller som kontinuitet i forhold til »vestlig« tænkning (Jesper Schou).

3.5 Projektet angående den amerikanske antropologis forståelse af Japan afsluttedes. Overordnet kan projektet siges at have bidraget til en diskussion af i hvilken forstand og i hvilket omfang den amerikanske antropologis forståelse af Japan har været afhængig af en generel karakteristik af »primitive« som traditionsbundne indenfor antropologien i øvrigt (Nini Jensen).

4. Historisk antropologi

Historisk antropologi beskæftiger sig både med den etnografiske rekonstruktion af tidligere samfund og med lokalsamfunds omformning gennem tiden. Gennem en kombination af arkivundersøgelser og feltarbejde, forsøger man at rekonstruere sociale forhold og betydningsuniverser der har eksisteret tidligere. Sådanne rekonstruktioner er nødvendige forudsætninger for analyser af transformationer gennem et tidsforløb.

4.1 Licentiatprojektet om oprørsbevægelser på Korsika fra 1730 til det 20. århundrede er ført videre. Oprørsbevægelserne ses i den lokale kulturelle og sociale sammenhæng som udtryk for en alternativ organisering af det politiske i stadig samspil med de stater, som i perioden hævdede overhøjhed over øen (Anne Knudsen).

4.2 Et projekt om historie og etnisk identitet i Østafrika tager udgangspunkt i feltforskning i Marachi i det vestlige Kenya, men benytter også materialer fra andre dele af Afrika. Projektet har et dobbelt mål: at forstå og beskrive sociale, økonomiske og kulturelle rammer for skabelsen af en stammeidentitet i dette århundrede, og samtidig at forstå forrige århundredes sociale og kulturelle systemer. Det sidste problem er specielt vanskeligt, netop fordi de faktorer der er med til at forme stammeidentitet i dag også er med til at præge dagens opfattelse af den førkoloniale verden (Michael A. Whyte).

5. Musiketnologi

5.1 Der arbejdes videre med en meget opfattende håndbog om musik- og andre lyd-producerende instrumenter fra Afrika syd for Saharaørkenen. Instrumenttyper og varianter beskrives med hensyn til kon-

struktion, spilleteknik, anvendelsesområde, udbredelse og historie. Forskningen baseres på al tilgængelig litteratur, inklusiv upublicerede afhandlinger og på gennemgang af instrumentsamlinger i Europas større etnografiske og musikhistoriske museer. I 1985 er materiale for bindet om Gabons og Ekvatorialguineas instrumenter blevet indsamlet (Åke Norborg).

6. Medicinsk antropologi

6.1 Arbejdet med sociale og kulturelle faktorer i forbindelse med smitsomme sygdomme er videreført med en analyse og videre indsamling af materiale om børnedødelighed i Guinea-Bissau. Det undersøges hvad der er årsagerne til den ekstremt høje børnedødelighed i mange u-lande, specielt i forbindelse med mæslingeinfektionen. Der pågår også studier af hvad der kan gøres for bedre at kontrollere sygdommen (Peter Aaby).

6.2 En interesse for kulturelle opfattelser og behandling af sygdom og død har ført til flere forskellige analyser.

6.2.1 Dels er rapporten om en undersøgelse udført i Morogoro og Kilimanjaro regionerne i 1983 blevet redigeret med henblik på udgivelse. Forsknings erfaring fra projektet angående lokale tanzanianske opfattelser og behandling af epilepsi er blevet formidlet til WHO, som planlægger en Community Control of Epilepsy Programme.

6.2.2 Dels er omfattende etnografisk materiale angående spådom i det østlige Uganda blevet analyseret med henblik på at klarlægge magtforhold mellem eksperten, klienten og patienten. Båndoptagelser af spådomskonsultationer dokumenterer den forhandling af viden der foregår i spåmandens hytte, og måden hvorpå sygdom og vanskæbne bliver relateret til sociale og rituelle relationer.

6.2.3 Derudover er data blevet indsamlet igennem 9 måneder i den medicinsk-antropologiske undersøgelse af kræftpatienters vilkår i Danmark. Fire studerende (Sussi Skov-Jensen, Helle Nielsen, Vibeke Steffen, Helle Samuelsen) har fulgt et begrænset antal patienter fra Finsensinstituttet, Rigshospitalet og Glostrup Amtssygehus. Man har ført fortløbende samtaler med patienter, deres familier og behandlere, og har forsøgt at sætte sig ind i miljø og problemer på hospitalet og i hjemmet. De indsamlede data vil således kunne bruges til at belyse konsekvenserne og behandlingssystemets struktur, forskellige opfattelser og oplevelser af kræft som sygdom og følgende kommunikationsvanskeligheder, såvel som kræftpatientens forhold til sit nærmiljø. Foreløbige resultater er blevet præsenteret ved Nordisk Cancer Unions årsmøde i efteråret (Susan Reynolds Whyte).

6.3 Indenfor den medicinske antropologi foretages der også et komparativt studie af medicinske systemer blandt forskellige indianske kulturer (Niels Fock).

Anden virksomhed:

Formidling og udvikling af tværfagligt samarbejde.

Instituttets medarbejdere påtager sig en del formidlingsarbejde, ikke mindst i forbindelse med Folkeuniversitetet. Niels Fock er medlem af Folkeuniversitetets Programudvalg og der er blevet holdt foredrag i Folkeuniversitetets regi på Bornholm af Karen Fog Olwig og Susan Whyte.

Som støtte for danskere der forbereder sig til udviklingsarbejde har Karen Fog Olwig og Michael Harbsmeier medvirket ved et udviklingsseminar i Skallerup. Endvidere har Susan Whyte forelæst ved Røde Kors Kursuscenter i Frøslevlejr og Michael Whyte deltaget som foredragsholder ved en workshop om Ugandas udviklingskriser i Roskilde.

Instituttets medarbejdere samarbejder også med andre fag ved Københavns Universitet både i forbindelse med eksisterende programmer og i planlægningsarbejder om nye initiativer.

Michael Whyte arbejder fortsat med Center for Afrikastudier. Jonathan Friedman og Michael Harbsmeier sidder som observatører i bestyrelsen for Center for Sammenlignende Kulturforskning, og andre medarbejdere fra instituttet har også været aktive deltagere i centrets aktiviteter. Endvidere er instituttet repræsenteret i Konsistoriums udvalg vedrørende minoritetsstudier ved Niels Fock.

Udgiver og redaktionsvirksomhed:

Siden 1984 udgiver instituttet en skriftrække, hvor bl.a. magisterkonferensopgaver gøres tilgængelige for en bredere kreds af læsere. Instituttets medarbejdere redigerer følgende tidsskrifter: Jonathan Friedman: *Current Anthropology*. Michael Harbsmeier: *Culture and History*. Anne Knudsen: *Stofskifte*. Johan Liep: *Jordens Folk*. Karen Fog Olwig: *Jordens Folk*. Michael Whyte: *Jordens Folk*. Susan Whyte: *Folk*.

Studierejser og feltarbejde:

Kaspar Lyththans har udført en feltundersøgelse på Grønland i juli-oktober.

Peter Aaby har været på feltarbejde i Guinea-Bissau januar-maj og november-december.

Gæsteforelæsninger og deltagelse i konferencer:

Jonathan Friedman har været gæsteforsker ved Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales i Paris i december. Han har også forelæst ved Columbia Uni-

versity samt deltaget i et kollokvium om kultur ved Lunds Universitet.

Michael Harbsmeier har holdt foredrag ved symposiet »Dimensoes de Alteridade nas Culturas de Lingua Portuguesa: O outro« i Lissabon, og om mentalitetshistorie på Bjärsjölagård, Sverige.

Anne Knudsen har forelæst ved Institute of Social Anthropology og Mediterranean Work Group ved Oxford University.

Karen Fog Olwig har forelagt et paper ved Carribean Studies' årlige konference i England.

Karsten Pærregaard har præsenteret et paper ved NOSALF's nordiske Latinamerikanske-konference i Oslo.

Steven Sampson har forelæst ved Slavonic Studies Seminar, London School of Economics, og Department of Social Anthropology, Cambridge University, samt præsenteret papers ved British National Association of Soviet and East European Studies Annual Conference i Cambridge, Fourth International Conference on the Comparative Historical and Critical Analysis of Bureaucracy i Vancouver, Conference on Rituals and Symbolism in Eastern Europe i Uppsala, og Third World Congress of Soviet and East European Studies i Washington.

Susan Whyte har deltaget i en arbejdsgruppe under WHO i Genève, der planlægger et program for »Community Control of Epilepsy«.

Peter Aaby har holdt forelæsninger ved International Eye Center og Institute of Child Health i London, og ved International Child Center i Paris.

Publikationer:

Aaby, P.: Epidemics among Amerindians and Inuits. A preliminary interpretation. ?????, J. Brøsted, J. Dahl, A. Gray, H. C. Gulløv, G. Henriksen, J. B. Jørgensen, I. Kleivan (eds), s. 329-39, Bergen 1985.

-, Bukh, J., Lisse, I.M., Coovadia, H., Kie piela, P., Smits, A.J., Wesley, A.: Severe measles. A reappraisal of the role of nutrition, overcrowding and virus dose. *Med. Hyp.* 18, s. 93-112, Harlow, Essex 1985.

-, Bukh, J., Smits, A.J., Lisse, I.M.: Introduction of measles into a highly immunised West African Community. *J. Epidemiol. Comm. Health* 39, s. 113-16, London 1985.

Friedman, J.: Our Time, Their Time, World Times: The Transformation of Temporal Modes. *Studier i historisk metode* 18, s. 6-25, Århus 1985.

-, Captain Cook, Culture and the World System. *Journal of Pacific History* XX:4, s. 191-201, Canberra 1985.

-, Post Structuralism and the New Moon. *Ethnos* 50:1-2, s. 123-33, Stockholm 1985.

-, Our Time, Their Time, World Time. *Ethnos* 50:3-4, s. 168-83, Stockholm 1985.

-, The chicken in the Egg and Captain Cook. An essay in Transformational Anthropology. *Essays on Structural Change*, T. Vuyk (ed.), s. 45-93, Leiden 1985.

Friedmann, J., Ekholm-Friedman, K.: Towards a Global Anthropology. *Critique of Anthropology* 5: 1, s. 97-119, Amsterdam, London 1985.

Harbsmeier, M.: Early Travels to Europe: Some Remarks on the Magic of Writing. Europe and its Others. Vol. I. Proceedings of the Essex Conference on the Sociology of Literature July 1984, Francis Baker, Peter Hulme, Margaret Iversen, Diana Coxley (eds.), s. 72-89, Essex 1985.

-, On Travel Accounts and Cosmological Strategies: Some models in Comparative Xenology. *Ethnos* Vol. 50, No. III-IV, s. 273-311, Stockholm 1985.

Liep, J.: Equality as utopia: the principle of reciprocity in actually existing egalitarianism. *Retorikk og Mytedannelse: Kampen om og med Meningsparadigmene*, Harald Eidheim (ed.), s. 17, Oslo Universitet 1984.

-, Gifts and Commodities: Studies in Political Economy. C. A. Gregory. London: Academic Press, 1983 (Boganmeldelse). *Ethnos* 1-2, s. 154-55, Stockholm 1984.

Lytthans, K.: Qassimiut – en bygd i skærgården. *Qaqortoq, Grønland* 1985, 87 s.

Olwig, K.F.: Dansk turisme på De vestindiske Øer. *Nyt Synspunkt* 21, s. 19-25, Hellerup 1985.

-, Slaves and Masters on Eighteenth-Century St. John. *Ethnos* Vol. 50, No. 3-4, s. 214-30, Stockholm 1985.

-, Cultural Adaptation and Resistance on St. John. Three Centuries of Afro-Caribbean Life. Gainesville, Florida 1985, 226 s.

-, Udvikling og den dobbeltbundede kultur. Mod et nyt udviklingsbegreb – mod en anden udvikling, Jørgen Østergaard Andersen, Jens Jørgen Viuff, Peter Bøgh, (ed.), s. 7-26, Mosegaard, Højbjerg 1985.

-, Hvad skal vi med dansk kolonihistorie. *Fortid og Nutid* bd. 32, hft 1, s. 68-71, København 1985.

-, Dansk nostalgi i amerikansk indpakning. *Kontakt* 5, s. 42-44, København 1985.

Sampson, S.: Muddling through in Romania -why the mamaliga doesn't explode. *International Journal of Rumanian Studies* 5/6-84, s. 5-25, Amsterdam 1985.

Sampson, S.: Når det ikke gård efter planen- planlæggerkultur i Rumænien. *Forskning og Samfundet* May, s. 14-17, København 1985.

-, Rumænien (oversigtsartikel). Østeuropa-en politisk-økonomisk introduktion 2 revideret udgave, O. Nørgård, H. Scriver, S. Riishøj (ed), s. 229-74, Århus 1985.

- Rumours in Socialist Romania. Survey: a journal of East-West Studies bd. 28, nr. 4, s. 142-164, London 1985.
- Italienske tilstande eller utopi? Undergrundsøkonomiens antropologi. Stofsk.-tidsskrift for Antropologi 12, s. 83-106, København 1985.
- Lyset slukkes langs lysets sti i Ceausescu Rumænien (udenrigskronik). Information 23 oktober 85, s. 5, København 1985.
- Ceausescu's politik har sat Rumænien på krigsfod (udenrigskronik). Information 25 oktober, s. 5, København 1985.
- Muddling through in Romania: why the mamaliga doesn't explode. International Journal of Rumanian Studies 5/6 1984, s. 14-34, Amsterdam 1985.
- Whyte, M.A.: Incest i andre samfund. Incest – den fortrængte hemmelighed, Tina Zimmermann, Anita Rønn, Bjørg Clemmensen, Ina Sleimann (red.), s. 71-78, København, Århus, Odense 1985.
- Whyte, S.R.: Enkens drøm: sex og døden i det vestlige Kenya. Stofskifte, Tidsskrift for Antropologi 1 1, s. 61-76, København 1985.

2. Institut for Kultursociologi

Historie:

Studiefaget kultursociologi og Institut for Kultursociologi er forholdsvis nyetablerede. En lærestol, et professorat i kultursociologi blev således oprettet og besat i 1964, den første studieordning for magisterkonferens i kultursociologi blev udarbejdet og vedtaget i 1965 og et selvstændigt Institut for Kultursociologi blev oprettet i 1967, med lokaler i Rosenborggade 15. Fra efteråret 1971 til udgangen af 1977 havde instituttet til huse i Nørre Voldgade 80. Siden 1.1.1978 har adressen været Rosenborggade 17.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 16.

Professorer: 2 (under besættelse).

Lektorer: Charlotte Bloch, Leif Christensen, Søren Damkjær, Lis Højgaard, Allan Madsen, Ida Nicolaisen, Jonathan Schwartz.

Seniorstipendiat: Thorkil Ørum.

Kandidatstipendiater: Frank Bundgaard, Helle Schjerup Hansen, Christian Horst, Lars Winther Larsen, Flemming Røgilds, Ulrik Sparre.

Forskningsstipendiater: Jesper Due, Beth Elverdam, Birte Bech Jørgensen, Axel Mourier Lunddahl, Jørgen Steen Madsen.

Gæstprofessor: Henning Eichberg.

Eksterne lektorer: Jesper Due, Jørgen Falk, Birte Bech Jørgensen, Elsebeth Tarp.

Undervisningsassistenter: Susanne Arnason, Kay Clausen, Beth Elverdam, Jean Fischer, Henning B. Hansen, Kjeld Høgsbro, Flemming Mac, Birthe Nautrup, Erik Rask Eriksen, Jens Toftesskov, Hanne Vangsgaard, Peter Wad.

TAP: Antal årsværk: 3,5.

Marianne Bonde, Ina Bouras, Anette Hermund, Inga Sørensen.

EFG-elev: Laila Søb Rasmussen.

Forskningsvirksomhed:

Kultursociologien er en videnskab, der forsøger at give et samlet billede af mennesket, samfundet og kulturen. Karakteristisk for den kultursociologiske analyse af samfundsmæssige problemstillinger er derfor en tværvidenskabelig fremgangsmåde, der indeholder anvendelsen af både en historisk og en komparativ metode. De sociale fænomener undersøges i deres udvikling og der foretages sammenligninger af de samme sociale fænomener i forskellige former for samfund, industrialiserede samfund såvel som ikke-industrialiserede samfund, der repræsenterer forskellige grader af og forskellige former for industrialisering (den såkaldte 3. verden).

Kultursociologi er som videnskaben om mennesket, samfundet og kulturen baseret i fagene socialpsykologi, sociologi og socialantropologi, men i den konkrete analyse tages ikke udgangspunkt i det enkelte fag. Her søges elementer fra de forskellige fag integreret. Kultursociologien karakteriseres netop ved bestræbelserne på at overskride de traditionelle samfundsvidenskabelige og humanistiske disciplinopdelinger.

Kultursociologi er som universitetsfag ungt – det er kun 19 år siden, instituttet blev oprettet. Men alligevel er der gennem den tværvidenskabelige forskning ved at udvikle sig en original kultursociologisk analysemetode. Den tager udgangspunkt i den klassiske sociologiske tese, at menneskelige samfund præges af konflikter mellem de sociale grupper og lag – derfor ligger en væsentlig del af den kultursociologiske forskning inden for udviklings- eller forandringsstudier. Men samtidig fastholdes samfundenes enhed trods konflikterne. De forskellige grupper og lag har deres særlige kulturelle kendetegn, men der findes også for samfundet som helhed fælles sociale værdier og normer, et fælles kulturelt mønster. Hvad der skal være indholdet i de fælles værdier og normer afgøres netop gennem konfliktfyldte sociale relationer mellem samfundets grupper og lag og af forholdet mellem dominerende og folkelige kulturer. Disse kulturelle processer, der sikrer samfundets reproduktion, dvs. dets fortsatte eksistens i stadig nye former er et af

kultursociologiens væsentligste forskningsområder.

Kultursociologiens samlede forskningsområde er, som det vil fremgå, særdeles bredt og det, der giver det kultursociologiske præg, er mere fremgangsmåden i analysen end de emner, der undersøges. Kultursociologien udelukker ikke nogen samfundsvidenskabelige metoder, men lægger hovedvægten på anvendelsen af en kombination af forskellige kvalitative metoder som deltagerobservation, historisk-dokumentariske analyser og langvarige person- eller gruppeinterviews. Kultursociologien karakteriseres også ved, at det både er de omfattende samfundsmæssige institutioner (makroniveau) og de små sociale grupper, de enkelte mennesker indgår i i deres dagligdag (mikroniveau), der gøres til genstand for analyse.

Videnskabsteoretiske overvejelser, teoretisk diskussion og teoriudvikling er central for kultursociologien, men især i de senere år er dette i stigende grad blevet kombineret med konkrete undersøgelser af dele af virkeligheden. Herigennem er den teoretiske analyse blevet beriget, men de empiriske forskningsresultater har så fået en ekstra værdi på grund af inddragelsen af de teoretiske overvejelser. Forskningen ved instituttet er i øjeblikket koncentreret omkring en række emnekredse, hvor den kultursociologiske fremgangsmåde synes at være frugtbar.

1. Kultur og hverdagsliv

Under dette tema arbejdes der med en række forskellige emner, hvor kultur- og hverdagslivsbegreberne udgør en central forståelsesramme for de enkelte projekter:

1.1 Storbyliv og sociale bevægelser

1.1.1 Projektet »Beboeraktioner på Christianshavn« analyserer Christianshavns Beboerforening (CB) i sammenhæng med de fysiske og sociale ændringer, der har foregået i bydelen. I projektet undersøges baggrunden for foreningens dannelse i 1974, de forhold beboerforeningen kæmpede for, dens organisering samt de konflikter og forhold, der i 1979 førte til dens opløsning. Der foretages en vurdering af de sociale, kulturelle og fysiske resultater CB opnåede og af det beboerpolitiske arbejde i et mere langsigtet perspektiv. Projektet yder et bidrag til nyere teorier om bymæssige sociale bevægelser. I projektet »Kampen for autonome rum – en undersøgelse af de københavnske husbesættelser« analyseres forskellige unges forsøg på at organisere sig i byens tomme huse. Det drejer sig dels om etableringen og udviklingen af kollegiet Sofiegården og den efterfølgende slumstormbevægelse i 60'ernes sidste og 70'ernes første år, dels om udviklingen af BZ-bevægelsen, fortrinsvis belyst ved BZ-kollektivet i Ryesgade 58, i 80'erne (Helene Schjerup Hansen).

1.1.2 Sociale bevægelser i bymæssig sammenhæng undersøges også i projektet »Blacks Britannica«. Her studeres den blandingskultur, der er ved at opstå i England som følge af sort immigration. Det er projektets tese, at England er præget af en krise i den sociale integration, samtidig med at netop denne kriseagtige tilstand rummer en mulighed for at gøre op med en racistisk arv. Projektet fokuserer på, hvorledes raceproblematikken i dagens England tjener som et »bindeled« for en indre sammenhæng mellem kultur, subkultur og klasse samt hvad det er for nye sociale kategorier, krisen aktualiserer. Analysen vil søge at afdække, om unge sorte og hvide er i stand til at udvikle en organisk fællesskabsfølelse på tværs af raceskel med ungdomskulturerne som medie (Flemming Røgilds).

1.2 Kvinders livssituation og hverdagsliv:

1.2.1 »Arbejdsløsheden og unge kvinders hverdagsliv« omhandler unge kvinders arbejdsløshed og hverdagsliv i tre forskellige boligområder i hovedstadsområdet og en provinsby. Projektet er finansieret af SSF 1981-85. Der arbejdes dels på en bearbejdning af et empirisk materiale (spørgeskemaer, udsendt til 605 16-24 årige kvinder og mænd, og 102 kvalitative interviews).

Dels foretages en komparativ analyse af forskellige artede arbejdsløshedsprocesser blandt de unge kvinder. Arbejdsløsheden analyseres i relation til 1) de brud i livsforløbet, der skabes i overgangen mellem skole og arbejdsmarked/uddannelsessystem og mellem forældrefamilie og egen familie og 2) de unge kvinders kulturelt betingede måder at bearbejde disse brud på (Birte Bech Jørgensen).

1.2.2 »Det nye hverdagsliv« er titlen på et fællesnordisk forskningsprojekt udarbejdet af 10 nordiske kvindeforskere. Det finansieres af Nordisk Ministerråd. Det vedrører en analyse af generelle træk ved det nuværende hverdagsliv og af de muligheder for social forandring, som en omstrukturering af det informelle arbejde ville kunne indebære (Birte Bech Jørgensen).

1.2.3 Med projektet »Kvinder og arbejdsløshed« foretages en undersøgelse af, hvordan kvinder i forskellige livsfaser subjektivt forholder sig til deres situation. Analysen er baseret på en kvalitativ undersøgelse af ufaglærte arbejdsløse kvinder, som blev interviewet to gange med 1-1½ års mellemrum. Det er hensigten at indkredse træk ved omdannelser i kvindernes selvfølelse, som er forårsaget af det brud i livssituationen, som arbejdsløsheden har medført. Analysen fokuserer på de kvalitative træk i kvindernes selvfremsættelse, med særlig vægt på deres sprogbrug, deres fremsættelse af deres sociale relationer samt ikke sproglige udtryk såsom kropsfornemmel-

ser, kropslig iscenesættelse og/eller udtryk i forlængelse af kroppen, fx i forbindelse med udformning af krav til hjemmet og træk ved den subjektive oplevelse af rum og tid (Charlotte Bloch).

1.2.4 »Det nye voksenliv«. En undersøgelse af de nye tendenser i organiseringen af hverdagslivet og de muligheder for opbygning af nye hverdagskulturer, som aktualiseres af opløsningen af den traditionelle familiestruktur og af opbruddene i de traditionsbestemte socialisationsforløb og sociale orienteringsmønstre. Undersøgelsen retter sig mod de ændringer i familie- og samlivsformer, i kønsopfattelse og arbejdsdeling og i voksen-barn-relationerne, som er blevet synlige i de sidste 10-20 år (Lis Højgaard).

1.3 Hverdagskulturens forandring

1.3.1 »De grønne bølger. Træk af natur- og friluftslivets historie.« En udrødning for Fredningsstyrelsen. I projektet bearbejdes historisk kildemateriale om hverdagskulturens forandring. Forandringerne foregik ikke lineært-akkumulativt som blot en reaktion på urbaniseringens og industrialiseringens vækst, men diskontinuert: i tre grønne bølger. Disse kulminerede omkring 1770-1820, 1900-1930 og i 1970'erne. Også de »restaurative« faser, som fulgte bølgerne, dokumenteres, fx fra idræt som aktivitet på grønsværen til sportens kunststof-/halkultur eller fra bevægelsen ud i det grønne til bilismen.

På teoretisk plan drager projektet konklusioner angående:

- to eller tre- modsætningsfyldte naturbegreber, som konkurrerer indbyrdes gennem de sidste 200 år,
- kropskulturbegrebets opkomst og sammenhæng i livsreformbevægelsen,
- basis-overbygningsmodellens kritik og videreudvikling mod en samfundsanalyse, der leder fra kropskultur til produktionskultur og idékultur,
- industrikulturens parcellering,
- kropskulturens trialektik (præstationsport-pædagogisk-hygienisk idræt – kropserfaringens bevægelseskultur),
- etableringen af en kritisk socialøkologi, som arbejder med modsætninger mellem de rette og de krumme linier og – ikke mindst – med rummets kønspolitiske dimensioner.

Projektet forbinder således aspekter af kroppens sociologi og af teknologiens historie (Henning Eichberg, Ejgil Jespersen).

1.3.2 »Homoseksualitet og videnskab.« Et licentiatprojekt, der har til formål, gennem en kritisk genarbejdning af de sidste 40 års internationale forskning om homoseksualitet, at indkredse hvilke overordnede synsvinkler (»paradigmer«) det i dag

er videnskabeligt muligt og rimeligt at anlægge på homoseksualitet (Henning Bech).

1.4 Indvandrerstudier

1.4.1 »Indvandrerfamiliers integrationsmønstre i Danmark.« Projektet er en opfølgende undersøgelse af et studie, der blev gennemført i perioden 1975-78, hvor indvandrerbørn og indvandrerfamiliers forhold blev sammenlignet med to danske kontrolgrupper.

Det er formålet med det pågående studie, at beskrive og analysere udviklingen i disse familier og hos disse børn i den forløbne periode. Dette belyses bl.a. gennem familiernes brug af og kontakt med sociale institutioner (Christian Horst).

1.4.2 »Kultur og migrationshistorie.« Et studie, der tager udgangspunkt i en empirisk undersøgelse blandt jugoslaviske indvandrere fra et lokalområde omkring Prespa søen i det sydlige Makedonien (Jonathan Schwartz).

1.4.3 »Migranternes tilknytning til hjem og slægt.« Et studie af Appalachiaerne, USA (Jonathan Schwartz).

1.4.4 »Islamiske indvandrerkvinder og deres møde med det danske hospitalsvæsen.« Formålet er at afdække, hvad der sker, når islamiske kvinder, som er kommet til Danmark med en anden sygdoms- og sundhedsopfattelse, reagerer, når de møder det danske hospitalsvæsen (Beth Elverdam).

2. Udviklingsstudier

Under dette tema arbejdes der med analyser af kulturelle og sociale forhold i den 3. verden, med afdækning af betingelserne for socio-økonomisk udvikling samt afklaring af teoretiske tilgange til begribelse af disse komplekse forhold. Der arbejdes endvidere med bistandsproblemer og bistandsorienteret forskning.

2.1 »Udviklingens kulturelle dimensioner.« Et forsøg på at integrere udviklingsteori, civilisationskritik, mentalitetshistorie og modernitetskritik, hvor intentionen er at bidrage til skabelsen af et alternativt udviklingsbegreb (Jean Fischer).

2.2 »Etnicitet i Mauritius.« Projektet analyserer socio-kulturelle, økonomiske og politiske faktorer, der ligger bag dannelsen af Mauritius' særegne plurale samfund. Der anlægges såvel et historisk som et lokalsamfunds perspektiv. Projektet yder et bidrag til den nyere etnicitetsforskning (Christian Horst).

2.3 »Udviklingsbetingelserne for kystfiskeriet ved Yantai, Shandong, Kina.« Projektet har til hensigt at

belyse de sociale, økonomiske og kulturelle forudsætninger for udviklingen indenfor kystfiskeriet i et lokalsamfund i Yantaiområdet i Shandong provinsen i Kina. Dataindsamlingen er foregået i forbindelse med et studieophold på Shandong universitetet i perioden fra 1.3.85-20.7.85. Projektet er på flere måder et pilot-projekt, idet det både skal belyse et forholdsvist ubeskrevet felt i udviklingsforskningen – kystfiskeri – og skal bygge på materiale, som er indsamlet i forbindelse med et forskningsophold under den Dansk-Kinesiske kulturaftale (Axel Mourier Lund-dahl).

2.4 En analyse af socio-økonomiske forandringsprocesser og kulturelle opfattelser blandt etniske grupper i Malaysia.« Undersøgelsen er baseret på et 6 måneders feltarbejde. I analysen afdækkes de felter, hvor statslige udviklingsstrategier, lokale værdier og opfattelser kolliderer. Der ydes hermed bl.a. et bidrag til forståelsen af kulturelle faktorerens betydning i udviklingsprocessen (Ida Nicolaisen).

2.5 »Afhængighedens kulturelle institutionalisering.« En analyse af de kulturelle processer hvorigennem en befolkning ritualiserer og dermed institutionaliserer sin gradvise underlæggelse under en statslig styreform og dermed forbudne magtesløshed over egne livsbetingelser. Arbejdet henter sit empiriske materiale blandt en mindre etnisk gruppe på Borneo (Ida Nicolaisen).

2.6 »Livet og døden.« En struktur- og symbolanalyse af forestillinger omkring liv, død og genfødsel blandt Punan Bah folket. Analysen yder et bidrag til nyere tolkninger af sekundære begravelsesformer (Ida Nicolaisen).

2.7 »En undersøgelse af kollektive organiseringsformer i agrare og urbane sektorer i Nicaragua, som grundlag for folkelig deltagelse i reformstrategier« (Ulrik Sparre).

2.8 »Sociale bevægelser udfordring til udviklingsopfattelsen og udviklingsteorien samt deres betydning for kvinder i den 3. verden« (Elsebeth Tarp).

2.9 »Selvorganisering og participation i Yatenga, Burkina Faso.« Projektet skal undersøge selvorganisering og participation blandt landbefolkningen i regionen Yatenga, med det formål at formulere partcipatoriske udviklingsstrategier (Thorikl Ørum).

3. Teknologi og samfund

3.1 »Arbejde, teknologi og samfund.« Projektet sigter mod en fremstilling af knudepunkter i arbejdets socialhistorie og teknologihistorien. Der argumente-

res for nødvendigheden af at se teknik og teknologisk udvikling i sammenhæng med arbejdets organisation og forskydninger i samme. Dette illustreres historisk konkret også som baggrund for forståelse af aktuelle tendenser af nogle benævnt 'den informationsteknologiske revolution', 'den informationsteknologiske revolution', 'det postindustrielle samfund' osv. Projektet forventes afsluttet og publiceret medio 1986 (Alan Madsen).

3.2 »Informationsteknologi, individ og samfund.« Der foretages en undersøgelse af ændringer i den sociale kontrol, som måtte opstå som følge af øget anvendelse af edb-registrering af personlige data i privat og offentligt regi (Lars Winter Larsen).

3.3 »Menneskerettigheder – en forskningsoversigt.« Der foretages en undersøgelse af nye teknologier og menneskerettigheder samt en kortlægning af forskning om menneskerettigheder mht. forskningens organisation, indhold og udviklingstendenser (Lars Winter Larsen).

4. Arbejdsmarkedsforhold, fagbevægelse og stat

Under dette tema arbejdes der med faglig organisering og statslig planlægning i både industrialiserede lande og i den 3. verden.

4.1 I en undersøgelse søges det beskrevet og forklaret, hvad det er, der er sket på det offentlige arbejdsmarked. Offentligt ansatte strejker. Offentligt ansatte laver protestdemonstrationer. I løbet af få år er der tilsyneladende sket en udvikling af organisationerne på det offentlige arbejdsmarked med anvendelse af kollektive aktionsformer, dvs. en organisationsudvikling svarende til den arbejderklassen, organiseret i LO-forbund, var igennem i årtierne op til århundredskiftet – men alligevel uden sammenligning, fordi det er et helt nyt område.

4.1.1 Undersøgelsen beskæftiger sig både med de samfundsmæssige processer og med organisations- og aftalestrukturen set i forhold hertil. Det er en afgørende tese, at der med eksplosionen i antallet af offentligt ansatte, statens tiltagende betydning og den organisationsmæssige udvikling, er opstået en situation, der kun lader sig forklare ved en teoretisk nyudvikling mht. sammenhængen mellem klasser, organisationer og stat.

4.1.2 Desuden arbejdes der med en analyse af udviklingen i den statslige regulering af arbejdsmarkedet, herunder arbejdsmarkedsorganisationernes forbindelse til statsapparaterne og statens tiltagende betydning som arbejdsgiverpart (begge Jesper Due, Jørgen Steen Madsen).

4.2 »Offentlig planlægning, autonomi og den lokale stat.« projektets overordnede mål er at belyse omfanget af kommunalt selvstyre. Gennem en generel undersøgelse af de faktorer, der har virket ind i Køge Bugt-udviklingen 1960-80 søges der således dannet et billede af kommunernes muligheder for selv at forme den lokale udvikling.

I anden omgang søges det i en sammenlignende undersøgelse af de lokale politikker i de to nabokommuner, Greve-(Kildebrænde) og (Torslunde)-Ishøj, belyst, hvilke sociale kræfter, der har været i stand til at udnytte det evt. spillerum for en lokalt præget udvikling (Frank Bundgård).

4.3 »Fagbevægelsens vilkår og muligheder i industrialiserende 3. verdenslande med særlig vægt på Sydøstasien og Malaysia.«

Projektet falder i 3 dele: 1) analyse af industrialisering og klassedannelsesprocessen i Malaysia, 2) studie af fagbevægelsen på centralt og lokalt niveau inden for industrisektoren og 3) undersøgelse af udvalgte fabriksarbejderkollektivters arbejds-, leve- og sociokulturelle organisationsforhold.

1. og 2. fase er gennemført, 3. fase mangler, og den omfatter et længere feltarbejde i Malaysia (Peter Wad).

4.4 »Arbejds- og organisationsforhold i Øst- og Sydøstasien«. En organisationsteoretisk analyse af »japaniseringen« af arbejdsmarkedspolitikken, specielt debatten om virksomhedsfagforeninger (Peter Wad).

5. Metode og videnskabsteoretiske studier

5.1 »Den postmodernistiske filosofi og samfundsvidenskaberne.« Dette projekts emne omfatter 80'ernes filosofi og samfundsvidenskabelige erkendelsesteori med udgangspunkt i den franske postmodernisme og Habermas' rekonstruktionsfilosofi (Søren Damkjær).

Redaktionsvirksomhed:

Birte Bech Jørgensen er medlem af redaktionen af »Ungdomskultur«, Forskningsårbog for 1985, 1986 og 1987.

Lis Højgaard er redaktionsmedlem af tidsskriftet KONTEXT.

Beth Elverdam er medredaktør af en bog om kvindeforskning som udgives af Nordic Institute of folklore.

Elsebeth Tarp og Ulrik Sparre er medredaktører på et temanummer af Den Ny Verden om Nicaragua.

Thorkil Ørum er medredaktør på publikationen »Trends in Participatory Action-Research. Theoretical and Methodological Issues«, Tiburg.

Peter Wad er medredaktør af Årbog for Nordisk Forening for Sydøstasiatisk Samfundsforskning.

Frank Bundgaard er medlem af temareaktionen for Kulturgeografiske hefter.

Rejser:

Flemming Røgilds har i første halvår af 1985 været tilknyttet Centre for Contemporary Studies ved University of Birmingham, England.

Axel Lunddahl opholdt sig fra 3. maj-20. juli på studie og feltophold i Kina.

Thorkil Ørum har foretaget et pilot-studie i Yatenga, Burkina Faso.

Ida Nicolaisen har som rådgiver for DANIDA vedrørende bistandsprojekter i Sudan-Sahel området foretaget rejser til Etiopien og Somalia.

Gæsteforelæsninger og deltagelse i konferencer:

Birte Bech Jørgensen har på Sydjysk Universitetscenters konference om Livsformsforskning holdt et indlæg om »Metoder i kulturforskningen«, og på det af SSF afholdte internationale seminar i Rønne om Arbejdsløshedsforskning talte om »Kultur og arbejdsløshed«. Hun har endvidere holdt gæsteforelæsninger på Biblioteksskolen i København, emne: »Pigekultur og arbejdsløshed«, 31.1.85. Folkeuniversitetet i Esbjerg, emne: »Pigekultur og arbejdsløshed«, 19.2.85. Unge Mod Racisme, Albertslund, emne: »Indvandreres og politiske flytningens levevilkår«, 26.3.85. Byggeriets Udviklingsråd, konference om boformer, emne: »Hverdagskulturen i to forskellige boligområder«, 28-29.5. 85. Landsforeningen af Danske Klubpædagoger, konference om ungdomskultur, emne: »Pigekultur og arbejdsløshed«, 2-3-10. 85. Arkitektskolen i København, emne: »Sociale forhold i boligområder«, 29.10.85. Socialforskningsinstituttet, emne: »Om kvalitative metoder og teoridannelser«, 14.11.85.

Henning Bech har gæsteforelæst på RUC, emne: »Michel Foucaults Seksualitetens Historie, og på Rigshospitalet om emnerne »Homoseksuel kultur«, »Homoseksuelle problemer« og »Homoseksuelle billeder«.

Charlotte Bloch har på det af SSF afholdte internationale seminar i Rønne om Arbejdsløshedsforskning holdt et indlæg »Om arbejdsløshed og selvfølelse« og på Folkeuniversitetet om »Kvindevidenskab«.

Søren Damkjær har gæsteforelæst ved RUC om »Foucault og fransk poststrukturalisme«.

Henning Eichberg har holdt foredrag og forelæsninger ved Odense Universitet; Deutsche Stiftung für internationale Entwicklung, University of Jyväskylä, Department of Physical Education; Research Institute of Physical Culture and Health, Jyväskylä; Undervisningsministeriets Direktorat for folkeskolen og seminarier m.v.; Undervisningsministeriets Direktorat for folkeoplysning m.v.; Ministeriet for kulturelle an-

liggender; Danmarks Højskole for Legemsøvelser; Gerlev Idrætshøjskole; Den Kommunale Højskole i Danmark; Foreningen for folkehøjskoler; Udviklingscentret for folkeoplysning og voksenundervisning; Kunstakademiet/Boliglaboratoriet København; Dansk Kirkeskoleudvalg; »Den jyske historiker«; Werner-Reimers-Stiftung, Bad Homburg; Theodor-Heuss-Akademie, Gummersbach; Akademie Sankelmark.

Jean Fischer har holdt forelæsninger på Kunstakademiet og Arkitektskolen i Århus om »Postmodernisme«, og på Gerlev Idrætshøjskole om »Ritualer«.

Christian Horst har forelæst på DHL og Den kommunale Højskole.

Ida Nicolaisen har forelagt et paper ved Borneo Research Councils møde i Washington 5.-8. dec. i forbindelse med American Anthropological Association's session, om »The Cultural Institutionalization of Dependency«. Hun har deltaget i Århus Universitets seminar om »Tropeskovens situation: økologiske og sociale aspekter« og her holdt et indlæg om »Kultursociologiske konsekvenser af regnskovsrydningen.« Hun har endvidere holdt forelæsninger og foredrag på Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, emne: »Traditionelle kulturer og tekno-økonomisk udvikling«; Dansk Etnografisk Forening, emne: »Høvdinger, hævnd og halsløs udvikling«; Folkeuniversitetet i Ålborg, emne: »Landhussamfund på Borneo«; DANIDA, emne: »Kvinder i lokalsamfundet«; Det Kgl. Geografiske Selskab, emne: »Folkeflytninger i Sarawaks regnskove«; Nordvestjysk Naturhøjskole, emne: »Primitive kulturer- spillet mellem natur og kultur«.

Ulrik Sparre har forelæst på RUC og St. Restrup Højskole. Elsebeth Tarp har forelæst på Ålborg Universitetscenter, emne: »Kulturstudier«, og i Ingeniørforeningen om »Sociale konsekvenser af dansk bistand«.

Peter Wad har deltaget i NFSØAS' konference om agrarsamfundet i forandring i Kungelv og holdt et foredrag om »Plantagearbejderne i udviklingsprocessen: malayiske erfaringer«.

Udgivervirksomhed:

Instituttet udgiver årligt mindst 1 publikation i serien Kultursociologiske skrifter, som foreløbig er udkommet med 21 bøger. Serien kommer på Akademisk Forlag. Hertil kommer en reproserie hvori egnede specialer, artikelsamlinger m.m. finder udgivelse.

Konferensforelæsninger:

Jørgen Billetoft 19.03.85 Magisterkonferens: »Socialistiske udviklingsproblemer i den tredje verden – en kritisk analyse af udviklingen i Mocambique og Vietnam siden 1975.«

Bent Andresen 12.04.85 Magisterkonferens: »Socialisationsteori og civilisationskritik«.

Hanne Robenhagen 21.10.85 Magisterkonferens: »Dias i 3. verdens formidlingen – en indkredsning af fotografiets formåen i skildringen af 3. verden.«

Publikationer:

Bloch, C., Højgård, L.: På vej mod teknologisk moderskab. Kontext 48, s. 127-37, København 1985.

–: Om at møde sig selv og den anden. Forum for Kvindeforskning 3, s. 46-53, København 1985.

–: Bag Moderskabet? Kvindespor i videnskaben, Mette Bryld, Nina Lykke, s. 269-85, Odense 1985.

–: Synet og berøringen. Centring 1, s. 44-51, Slagelse 1985.

Bundgaard, F.: Industrielokalisering i Køge Bugt. Planrealisering i et socialt tomrum. OPAL-projektnotat nr. 3. København 1985, 62 s.

–: Køge Bugt-lovens tilblivelse. OPAL-projektnotat nr. 4. København 1985, 43 s.

–: Selvstyre og "selvstyre". Fattigfirsernes kommuner. Problemer, konflikter og strategier, Frank Bundgaard, Mads Christoffersen, Carsten Vesterø Jensen og Søren Villadsen, s. 80, København 1985.

–, Christoffersen, M.: Ughed som politisk mål? Tendenser i statens styring af kommunerne. Lokalpolitisk organisering. Organisationer, bevægelser og partier i kommunalpolitikken, Søren Villadsen (ed), s. 250, København 1985.

–: Rummet og analysen af de sociale processer. Farvel til byen? Danske bidrag til den byteoretiske udvikling., Jens Chr. Tomboe, s. 308, Ålborg 1985.

Damkjær, S.: Sport og Teknologi. Centring 1-2, s. 11, Slagelse 1985.

–: Den reale Socialismes anatomi. København 1984, 165 s.

Eichberg, H.: Anmeldelse af Volker Schmidtchen (Hrsg.) Eine Zukunft für unsere Vergangenheit (Festungsforschung 1) Wesel 1981. Technikgeschichte 52, s. 334-35, Düsseldorf 1985.

Eichberg, H.: Sport und Lachen. Zu einer verlustgeschichte. Ethologie 12:47, s. 610-16, München 1985.

–: Die Hexenhalle. Frauenarchitektur für den Sport? Subjektive Standorte in Baukunst und Naturwissenschaft, Otto Frei o.a. (udg.), s. 50-51, Univ., Stuttgart 1984.

–: Anmeldelse: Ove Korsgaard: Kampen om kroppen. København 1982. Stadion 1982/83, s. 223-26, Sankt Augustin 1985.

–: Pyramider og labyrinter. Nordiske og olympiske myter i idrætten. Nordens Folkliga Akademi: Rapport 2, s. 40-60, Kungälv/Göteborg 1985.

–: Kroppens musik – en tredje vej til idræt. Information 16. august 85, s. 9, København 1985.

–: Immer wieder aus der Rolle tanzen. Ein kulturso-

- ziologischer Versuch, Tanzen zu deuten. Sportpädagogik 9:4, s. 16-19, Velber 1985.
- : At producere resultater. Præstationsprincippet historisk-kulturelle relativitet. Idræt i skolen 8:2, s. 4-9, Nyborg 1985.
- : Den levende vekselvirkning. Kropskulturens gammelnordiske historie og idrættens aktuelle forandring. Idræthistorisk Årbog, nr. 1, Per Jørgensen, Ole C. Rasmussen, Else Trangbæk (red.), s. 45-59, København 1985.
- : Kroppens musik – social sanselighed og sportskritikken. Centring 1-2, s. 81-87, Gerlev 1985.
- : From Record to Ritual. Nye tendenser i amerikansk idræthistorie. Centring 1-2, s. 93-100, Gerlev 1985.
- : Kommen die alten Götter wieder? Germanisches Heidentum in 19./20. Jahrhundert. Zur Genese alternativer Mythen. Gegenwart als kulturelles Erbe. Ein Beitrag der Germanistik zur Kulturwissenschaft deutschsprachiger Länder, Bernd Thum (red.), s. 131-72, München 1985.
- : Nye metoder og retninger indenfor kropssociologi. Eller: Studenter forsker. Tidsskrift for Idræt 50:5/6, s. 146-48, Nyborg 1985.
- : Museet der danser. Muscologiske overvejelser over kropskulturens forhistorie og etnologi. (Centring småskrifter. 1). Slagelse 1985, 46 s.
- : Sjælens pacer? Om idrætspsykologiens trialektik. Centring 6:1, s. 2-5, Slagelse 1985.
- : At anvende eller at relativere kategorierne? Centring 6:1, s. 51-57, Slagelse 1985.
- : De grønne bølger – Svar til Lars-Henrik Schmidt. Centring 6:1, s. 70-72, Slagelse 1985.
- : Lokalkultur – skal folket dannes? Det kropslige, det historiske, det mytologiske. Gerlev Idrætshøjskoles årsskrift 1985, s. 11-18, Gerlev, Slagelse 1985.
- , Jespersen, E.: De grønne bølger. Træk af natur- og friluftslivets historie. København/Slagelse 1985, 482 s.
- : Balkanisierung für jedermann. Über Selbsterfahrung, Abkoppelung und nationale Identität. Gezeiten. Archiv regionaler Lebenswelten zwischen Ems und Elbe 6, s. 41-45, Oldenburg 1985.
- : Handlung, Spielraum, Spiel-Raum. Sozialökologische Bedenken uand etwas über das Lachen. Handeln im Sport (=dvs protokolle 18), Günter Hagedorn, Herbert Karl, Klaus Bos (Red.), s. 77-98, Clausthal-Zellerfeld 1985.
- : Im Gespräch mit und über Deutschland kann ich nur stammeln. Abschiedsbrieve an Deutschland, Hans-Jürgen Heinrichs (red.), s. 109-22, Frankfurt/Main, Paris 1984.
- Højgaard, L.: Familieformer i et københavnsk arbejderkvarter. Årbog for arbejderbevægelsens historie, nr. 14 1984, Selskabet for forskning i arbejderbevægelsens historie, s. 83-106, København 1985.
- , Bloch, C.: På vej mod teknologisk moderskab? Kontext 48, s. 127-37, København 1985.
- Jørgensen, B.B.: Rum For Nye Tider? Forstadsliv, pigekultur, arbejdsløshed. Kontext 48, s. 38, København 1985.
- Jørgensen, B.B.: Noget med mennesker eller noget på et kontor. København 1985, 188 s.
- : Et ordentligt menneske – om unge arbejdsløse mødre. Ungdomskultur Forskningsårbog 1985, Jørgen Bay, Kirsten Drotner, Birte Bech Jørgensen, Elo Nielsen, Lilli Zeuner (red.), s. 22, København 1985.
- Nicolaisen, I.: Liv, død og genfødsel. Kulturelle opfattelser og rituelle udtryk hos Punan Bah folket. CHA OS. Dansk Tidsskrift for Religionshistorisk Studier Særnummer, s. 22, København 1985.
- Stepputat, F., Madsen, P.W., Olsen, T.E.: Hvad med bønderne i Mellemtiden. LEvevilkår og udviklingsstrategi i MEXICO bd. 1+2. Kulturgeografiske Hæfters Skriftserie 12, s. 159, København 1985.
- , Madsen, P.W., Olsen, T.E.: Hvad med bønderne i Mellemtiden. Levevilkår og udviklingsstrategi i Mexico bd. 1+2. Kulturgeografiske Hæfters Skriftserie 11, s. 143, København 1985.
- Ørum, T.: Micro-Technology is the Answer – But what are the Questions? Research, Aid and Development. Proceedings from NFU First Annual Conference, Bergen, 6-8 April, 1984, Norwegian Association for Development Research, s. 184, Bergen 1985.

Ida Nicolaisen

3. Sociologisk Institut

Historie:

Sociologisk Institut blev oprettet i 1950 som en afdeling under det daværende Økonomisk-Statistiske Laboratorium; men med eget lokale i det nuværende Metro-annex i Fiolstræde 4.

1955 blev instituttet selvstændigt med det nuværende navn og fremdeles beliggende i Metro-annexet; men med større lokalekapacitet end oprindeligt. Lokalerne blev udvidet, da projekt Metropolit gik i gang i løbet af 1964/65; men kun kortvarigt med midlertidige lokaler i Kannikestræde og i en lejlighed i en ejendom højere oppe i Fiolstræde, indtil man gradvis indrettede sig i Rosenborggade 15, hvor man holdt til, indtil man i 1973 flyttede ind i de nuværende omgivelser i Linnésgade 22.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 14,0.

Lektorer: Anders Boserup, Tom Broch, Göran Djurfeldt, Mogens Holm, Erik Høgh, Erik Manniche, Kurt Aagaard Nielsen, Gunnar Olofsson, Birgitte Simonsen, Preben Wolf.

Seniorstipendiat: John Mortensen, Peter Abrahamson.

Kandidatstipendiater: John Andersen, Mette Bratlann, Ellinor Colmorten, Gestur Gudmundsson, Mogens Hansen, Per Harboesgaard Jensen, Fritz v. Nordheim Nielsen.

Forskningsstipendiater: Jan Henriksen, Per Kampmann, Jørgen Elm Larsen, Jørgen Rasmussen.

Eksterne lektorer: Elsebeth Hofmeister, Helge Hvid, Anders Chr. Jensen, Jan Kirstein, Lise Landberg, Jørgen Elm Larsen, Johannes Nielsen, Jeff Smidt, Bodil Stenvig, Arne Wangel.

Undervisningsassistenter: Else Fabricius Jensen.

TAP: Antal årsværk: 5,1.

Lis Bruun, Birthe Hove Christensen, Inger Christensen, Grethe Hansen, Merete Jacobsen, Annelise Petersen, Birthe Hovedskov Rasmussen.

Forskningsvirksomhed:

En central bestræbelse i instituttets aktiviteter i den nuværende fase – både på forsknings- og undervisningssiden – er integration. Det gælder samspil mellem emneområder, integration af forskning og undervisning, på undervisningssiden integration af teori og metode, hvor metode søges udviklet som en enhed af kvalitative og kvantitative arbejdsformer. Et centralt tema for alle emneområder er at erkende samfundet som en enhed af objektiv og subjektiv virkelighed. Forskningsaktiviteten er præget af to komplementære tendenser: på den ene side forskning med direkte socialpolitisk relevans og aktualitet, på den anden side teoriudvikling som sigter mod en bredere og mere helhedsorienteret og samfunderkendelse.

Tyngdepunktet i instituttets forskning ligger i det socialpolitiske felt med forbindelse på den ene side til politisk sociologi, på den anden side til studiet af levevilkår og livsformer.

1. Grundlagsproblemer, teorihistorie

1.1 Den historiske materialismes teoretiske struktur og grundbegreber (Anders Boserup).

1.2 Samfundsvidenskab som formningsvidenskab. Der antages, at antropologisk og semiologisk strukturalisme, strukturfunktionalisme, fænomenologi og dialektisk materialisme har en fælles bestemmelse i kontrast til behaviorismen, en bestemmelse som lig-

ger i et implicit (latent) begreb om formning. Formning og adfærd bliver således modsatte, men komplementære begreber, hvor formningsbegrebet som et specifikt antropologisk begreb konstitueres ved distinktive, meningsbærende modsætninger i de studerede fænomener. Formningsbegrebets teoretiske og metodologiske forudsætninger og konsekvenser undersøges.

Formningsteorien er skitseret i flere arbejdsrapporter fra de senere år. Der arbejdes nu med endelige publikationer i form af artikler og med sigte på en afsluttende afhandling som syntetiserer det formningsteoretiske grundlag med det kommunikationsteoretiske projekt under 7.6 (Tom Broch).

1.3 Informationsteknologi, demokrati og angst.

Projektets problemstilling er en videnskabsteoretisk og historisk belysning af informationsteknologiens samfundsmæssige forudsætninger (Kurt Aagaard Nielsen).

1.4 Sociologiens historie i Danmark. Manus til Københavns Universitets jubilæumsskrift afleveret til trykning i 1985, fortsatte studier (Preben Wolf).

2. Internationale relationer, freds- og konfliktforskning

2.1 Nuklear og sub-nuklear strategi (Anders Boserup).

*3. Økonomisk sociologi, udviklingsstudier**3.1 Produktionsforhold i sydindisk landbrug*

Projektet sigter mod at belyse bl.a. de økologiske forhold og disses betydning for produktionsforholdenes struktur.

Desuden belyses klasseforholdene i forskellige økotypen, samt statsinterventionen og dens betydning for den landbrugsmæssige udvikling (Göran Djurfeldt).

3.2 Faglig organisering og arbejdsmiljøpolitik i et nyligt industrialiseret land

Undersøgelsen af den faglige organiserings vilkår i et »nyligt industrialiseret land«, eksemplificeret ved elektroniske industrier i Malaysia, er udbygget med en undersøgelse af arbejdsmiljøpolitikens udvikling i Malaysia (Arne Wangel).

*4. Politisk sociologi**4.1 Den borgerlige offentligheds likvidering af den proletariske offentlighed*

Det borgerlige demokrati har medført en omstrukturering af socialt netværk, selvorganisering og autonom

mi indenfor privatsfæren. I projektet arbejdes der på en analyse af det teoretiske grundlag for denne teses holdbarhed og der arbejdes på en historisk underbygning af udviklingen i arbejderklassens selvorganisering og autonomi (Mogens Holm).

4.2 Den offentlige omfordelingens former – avdrag, bidrag, skatt

Et projekt finansieret af 'Delegationen för social forskning', Sverige. Projektet tager sigte på en kortlægning af det samlede omfordelingsmønster i Sverige. Især pointeres fradragene, empirisk som formæssigt. Komparation Sverige og Danmark (Gunnar Olofsson).

Til dette emneområde kan endvidere regnes projekterne under 5.3, 5.5, og 6.3.

5. Klasseproblematik, levevilkår, familiesociologi

5.1 Dansk familiejournal fra 1930 til 1984

Der arbejdes på en kortlægning af arbejdskraftens reproduktionsformer i det moderne samfund. Kernefamiliens betydning for reproduktionen og regenerationen belyses under indflydelse af offentlige interventioner siden 1930. Især belyses betydningen af de offentlige interventioner for indgåelse og afbrydelse af ægteskaber, og disse interventioners betydning for det langvarige ægteskabs ændring til serielle ægteskaber. Hovedpointen med dette er at afklare, hvilken indflydelse de offentlige interventioner har haft for arbejderklassens privatsfære og for de emmancipatoriske muligheder heri. Som en udløber af projektet lokaliseres grundlaget for ændring i børneproduktionen, udviklingen i kønsdifferentieringen i husarbejdet og det offentliges muligheder for informationsindhentning og kontrol med privatsfæren (Mogens Holm).

5.2 Projekt Fattigdom – Arbejdsløshed – Marginalisering: FAM-projektet

Projektets formål er at undersøge sammenhængen mellem langtidsledighed og risiko for fattigdom, og hvorledes de offentlige arbejdsløsheds- og socialpolitikker påvirker denne risiko. Analysen omfatter perioden fra midten af 70'erne til 1985 med vægt på udviklingen efter 1979, hvor langtidsarbejdsløsheden er steget stærkt. Analysen vil først og fremmest omfatte den danske udvikling, men vil dog relatere denne udvikling til udviklingen i Vesttyskland og Storbritannien i samme periode.

I centrum for undersøgelsen er arbejdsløsheds- og socialpolitikkenes evne til at opretholde normale indkomster for arbejdsløse (indkomstkompensationseffekten) og til at sikre de langtidsledige en genplacering på arbejdsmarkedet.

Endvidere undersøges typiske »fattigdomskarrierer« for langtidsledige gennem kvalitative interviews. Her skal belyses, hvilke faktorer som bestemmer om fattigdomsrisici slår om i en faktisk fattigdomssituation.

Projektet vil knytte sin empiriske undersøgelse til den internationale fattigdomsforskning for at bidrage til opstilling af en referenceramme for forskning i marginalisering og fattigdom.

Projektet finansieres af Københavns Universitet og Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd (Peter Abrahamson, John Andersen, Jan Henriksen, Jørgen Elm Larsen, Gunnar Olofsson).

5.3 Arbejderbevægelse og velfærdsstat i Vesteuropa

Slutrapport om arbejdsløshedspolitik og arbejdsløshedsforsikring (Gunnar Olofsson).

5.4 Senkapitalisme: hverdagsliv og familieliv

Ændringer i hverdagslivet bestemmes psykoanalytisk, fænomenologisk og marxistisk (John Mortensen).

5.5 Stat og familie – en undersøgelse af de statslige politikkers indflydelse på familieforn og kvinders status i den danske velfærdsstat.

Projektets overordnede problemstilling er at undersøge, hvorledes de statslige politikker og her specielt socialpolitikken indvirker på familiefornene, samt deres betydning for kvindernes samfundsmæssige stilling.

Problemstillingen skal belyses ud fra en tese om, at de statslige politikker medvirker til at fastholde kernefamilien som reproduktionsform i kapitalismen, og dermed fastholder kvinden i en bestemt rolle i familien og tildels på arbejdsmarkedet (Ellinor Colmorton).

5.6 Familiesystemet i Danmark

Fortsatte studier, som specielt omfatter ændringer i familievariable (Erik Manniche).

5.7 Projekt Metropolit

Projektet følger en årgang af drenge fra fødsel til deres 30te år (Erik Høgh, Erik Manniche, Preben Wolf).

5.8 Arbejdsløshed, uddannelse i en fødselsårgang drenge sammenholdt med arbejdsløshed, uddannelse i den danske befolkning som helhed.

Projektet søger at skabe en mere nuanceret opfattelse af faktorerne som er knyttet til arbejdsløshed og uddannelse i Danmark (Erik Høgh).

Til dette emne kan endvidere regnes projektet under 7.6.

6. Kvindesociologi

6.1 Køn og samfund

Følgende problemer behandles: Kønsstereotyper og socialisationsforskningsresultater. Den manglende samfundsmæssige forståelse i psykologiske teorier og samfundsudviklingsteorier. Historiske analyser med et kvindespæktiv, før kapitalismen, den tidlige kapitalisme, op til den anden verdenskrig, efter anden verdenskrig, den aktuelle situation; fremtidsperspektivering (Birgitte Simonsen).

6.2 Til diskussionen om kvindeforskningens teoretiske/metodiske grundlag, med særlig henblik på det sociologiske forskningsområde

Projektets overordnede mål er at samarbejde og videreudvikle de teorier/metoder, der indtil nu er udarbejdet inden for sociologisk kvindeforskning. Projektet er tredelt. (1) Gennem en omfattende diskussion af patriarkatsteorier søges besvaret: Hvilke erkendelsesinteresser terminerer de forskellige teories fokusering af kvindeundertrykkelse? Hvilke billeder giver de forskellige teorier af kvindeundertrykkelsen? Hvilke forklaringsmodeller tilbyder de? (2) Patriarkatsteoriene forbindes med teoretiske bestemmelser og konkrete analyser af hverdag og arbejde, således at kategorierne hverdag og arbejde bliver perspektiveret på varierende måder af patriarkatsteoriene. Herved vil projektet give et bidrag til udarbejdelsen af en kvindelig materialitetsteori. (3) Projektet afsluttes med en diskussion af kvinders identitet (Mette Bratlann).

6.3 Kvindelig offentlighed

Projektet tager sigte på at oparbejde en kvindelig offentlighedsteori, med udgangspunkt i den omfattende blokering af kvinders deltagelse i det offentlige liv (Den store vægning), Moderskabet er for kvinderne en enhed af projekt og byrde. En teorihistorisk fremstilling af den borgerlige tænkning over det private og det offentlige tilblivelse – og kvinderne i det – søges sammenkædet med en socialhistorisk fremstilling af det dobbelte moderskabs historie (moderskabet har både en privat og en offentlig side). På baggrund af en teoretisk identifikation af blokeringen bag den store vægning drøftes spørgsmålet: Hvordan bliver moderskabet noget offentligt istedetfor at blive en tilbagetrækning til familien? (Ebba Mow).

Til dette emneområde kan endvidere regnes projektet under pkt. 7.6.

7. Kommunikation, medier, subkulturer

7.1 Småbørns Radiolytning (for Børne- og Ungdomsafdelingen i Danmarks Radio)

Projektet består af en målgruppeafprøvning af en række småbørns radioprogrammer. Formålet er først og fremmest at give programproducenterne feedback ved at teste forskellige programtyper (6 stk.) der indgår i undersøgelsen. Desuden indeholder projektet et mere alment receptionsanalytisk perspektiv omkring, hvordan børn lytter og tilegner sig oplevelser og hvordan tilegnelse og oplevelse spiller sammen med deres sociale situation (Else Fabricius Jensen).

7.2 Pige-kultur og TV-forbrug

Receptionsanalytiske overvejelser omkring unges anvendelse af TV-mediet (Else Fabricius Jensen).

7.3 Køns-specifik anvendelse af TV-mediet

Hvordan medieforbruget blandt unge i høj grad er styret af kønsmæssige forskelle m.h.t. oplevelsesbehov og hvordan mediebruget indgår i deres søgen efter bekræftelse og kønsmæssig identitet (Else Fabricius Jensen).

7.4 Sociologi og subkulturer

Projektet indeholder dels en videnskabskritisk gennemgang af sociologiens teorihistorie, ud fra dens behandling af afvigere og af hverdagskultur, dels analyser af forskellige subkulturelle fænomener, dels ud fra skriftlige kilder og dels ud fra deltagerobservation. Projektets formål kan beskrives som frembringelsen af et alternativ til sociologiens sædvanlige objektiverende og reducerende behandling af hverdagens kulturelle produktion, dog uden at falde til ren empirisme (Gestur Gudmundsson).

7.5 Hverdagerfaringer og myndighed

Projektet er en omfattende udarbejdelse af et nyt folkeoplysningskoncept, der forener kritisk teori, kropsovelser og praktisk sociale eksperimenter (Kurt Aagaard Nielsen).

7.6 Semiotik og social kontekst

Det semiotiske og det produktive felt fremstilles som to komplementære strukturelle helheder, hver med en specifik værdikonstitution. På dette grundlag foretages en teoretisk bestemmelse af de specifikke semiotikker, dels ved deres indre semiotiske form, dels ved deres ydre samfundsmæssige formidlinger og funktioner.

ner. I denne sammenhæng foretages også en teoretisk bestemmelse af informatikken som et fænomen i grænseområdet mellem det semiotiske og det produktive felt.

Projektet er udviklet i flere arbejdsrapporter, hvor det i publikationslisten anførte arbejde er det afsluttende led. Der arbejdes nu med endelige publikationer i form af artikler og en samlende afhandling (Tom Broch).

Til dette emneområde kan endvidere regnes projektet under 5.4.

8. Kriminologi, retssociologi

8.1 Kriminalprævention

Et to-årigt eksperiment for Det kriminalpræventive Råd og Folkeskolens Forsøgsråd vedrørende aktiv elevinddragelse og medbestemmelse i folkeskolen er afsluttet med afrapportering på to konferencer i marts og december 1985.

Fra et flerårigt aktionsprojekt om kriminalpræventiv miljøplanlægning foreligger delpublikation i 1985, jfr. publikationslisten (Preben Wolf).

8.2 Kriminalpolitik

Kriminalpolitisk forskning under justitsministeriet. Delrapport publiceret i 1985, jfr. publikationsliste (Preben Wolf).

Tidsskriftredaktion

Peter Abrahamson, John Andersen, Ellinor Comorten: John Mortensen, Ebba Mow: Medlemmer af redaktionen for forlaget SOCIOLOGI.

Göran Djurfeldt: Medlem af redaktionen for Syd-Asien – politisk og kulturelt tidsskrift.

Gestur Gudmundsson: Medredaktør (ansvarshavende) af NORDISK FORUM – tidsskrift for kritisk forskning.

Mogens Holm: Medlem af tidsskriftet Kurasjes redaktion.

Erik Høgh, Erik Manniche, Preben Wolf: Redaktører af Micro Publications: Social Science Series. vol. 2 og vol. 3 udkommet d.å.

Erik Manniche: Redaktør af Sociological Microjournal.

Kurt Aagaard Nielsen: Medlem af redaktionen i tidsskriftet Kontekst.

Gunnar Olofsson: Arkiv for studier i arbetarrörelsens historia (Sverige).

Preben Wolf: Redaktionel konsulent for tidsskriftet Criminal Justice and Behavior. An International Journal. Sage Publications. Medlem af redaktionskomitéen for justitsministeriets forskningspublikationer, der i 1985 har udsendt seriens bind 25 og 26.

Kollegiale organer:

Göran Djurfeldt: Næstformand for Det antropologisk/sociologiske Fagråd.

Mogens Holm: Formand for Det antropologisk/sociologiske Fagråd.

Andet:

Peter Abrahamson: Medlem af arbejdsgruppe nedsat under Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd til forberedelse af fattigdomsforskning som initiativområde.

Mette Bratlann, Birgitte Simonsen, Oplægsholdere på The International Conference on Socialist-Feminist Politics. København.

Rejser, Gæsteforelæsninger:

Göran Djurfeldt: SIDA:s U-forum, Stockholm (om det forandrede Indien-billede).

Mogens Holm: Studietur til Bangkok Universitetets Institut for familieplanlægning.

Gæsteforelæsning på Brno Universitetets sociologiske Institut.

Gunnar Olofsson: Gæsteforelæser på Sociologiska Institutionen og Forskningsafdelingen på Socialhøgskolen, Lunds Universitet.

Publikationer:

Boserup, A.: Conventional Forces in Europe – Report from Pugwash Symposium, Vedbæk Denmark. Nuclear Strategy and World Security. Annals of Pugwash 1984, Joseph Rotblat, Sven Hellman (eds.), s. 287, London 1985.

–: Conventional Forces in Europe. Proceedings of the Thirty-Fourth Pugwash Conference on Science and World Affairs, Björkliden, Sweden, 9-14 July 1984, Pugwash, s. 76, London 1985.

–: Nato og Kernevåben. Danmark og Nato's Strategi, Det Krigsvidenskabelige Selskab, s. 182, København 1985.

–, Mack, A.: Guerra sin armas. La no violencia en la defensa nacional. Barcelona 1985, 180 s.

–: Jordnær Fare ved Stjernekrig. Krig og Fred 1, s. 11, København 1985.

–: Non-offensive Defence in Europe. Defending Europe-Options for Security, Derek Paul (ed), s. 194-209, London 1985.

Broch, T.: Kommunikation i samfund. Del II. Semiotik og social kontekst. Arbejdsrapport fra Sociologisk Institut, nr. 12. 1985. Institutpublikation 1985, 142 s.

Djurfeldt, G.: Dags för ny syn på Indien. De fattiga får det bättre? Sydasiens-politisk och kulturellt tidsskrift 2, s. 2, Lund 1985.

- Holm, M.: Proletarisk offentlighed og velfærdspolitik. Sociologisk Instituts arbejdsrapport nr. 5. Institutpublikation 1985, 23 s.
- : Velfærdspolitik og velfærdsstatskritik. Kurasje 37, s. 14, København 1985.
- : Dansk Familie Journal fra 1930 til 1985. Sociologisk Instituts Arbejdsrapport. Institutpublikation 1985, 21 s.
- : Changes in the Danish Family since the Second World War. Arizona State University Publication s. 20, Phoenix, Arizona 1984.
- Høgh, E.: Skolestruktur, elev og voksenadfærd hos Projekt Metropolit's population 1965-1978. Sequential Research 2. Micro Publications Vol. 3. Social Science Series, Erik Høgh (ed.), s. SECTION 3, København 1985.
- : En kort redegørelse for en oblique faktoranalyse med 62 variable fra Projekt Metropolit, Danmark, 1983. Sequential Research 2. Micro Publications Vol. 3. Social Science Series, Erik Høgh (ed.), s. SECTION 1, København 1985.
- : Prædiktion af Projekt Metropolit's populations sociale adfærd fra fødsel indtil 25års alderen. Sequential Research 2. Micro Publications Vol. 3. Social Science Series, Erik Høgh (ed.), s. SECTION 2, København 1985.
- : Sammenhængen mellem intelligens i 12års alderen og erhverv i 23års alderen hos Projekt Metropolit's population. Sequential Research 2. Micro Publications Vol. 3. Social Science Series, Erik Høgh (ed.), s. SECTION 5, København 1985.
- Landberg, L.: Kvinder, teknologi og arbejde. Kvinderummet, Lise Røssel, Birgitte Simonsen, Ellen Sørensen, Ingeline Bonde, Janne Poulsen, et al, s. 239, Sociologisk Institut 1985.
- : Kvinder, arbejder og arbejdsmarked (Sociologisk Instituts Arbejdsrapport nr.3,1985). Institutpublikation 1985, 242 s.
- Larsen, J.E., Nielsen, F.v.N.: Dagpengereform – splittelse af lønarbejderne. Bulletin 233, s. 15-19, København 1985.
- : Husholdningskemikalier og ulykkesomstændigheder. København 1985, 33 s.
- : Olofsson, G.: Arbejdsledelsespolitik i Danmark, England, Sverige og Vesttyskland. Nyt fra Arbejdsledelsesforskningen 2, s. 7-11, Århus 1985.
- , et a.: Fattigdom – arbejdsløshed – marginalisering. Århus 1985, 21-26 s.
- , et a.: Fattigdom – arbejdsløshed – marginalisering: Præsentation af FAM-projektet. Institutpublikation 1985, 8 s.
- , et a.: Unemployment and Poverty in Contemporary Welfare States. Institutpublikation 1985, 13 s.
- : Jensen, P.H., Olofsson, G.: Unemployment Policies in Denmark Sweden, Great Britain and West Germany c. 1970-1984. Institutpublikation 1985, 31 s.
- : Nielsen, F.v.N.: Det danske dagpengesystems storhed og fald. Fagbevægelse Stat og Kommuner, Henning Jørgensen, Jens Chr. Tonboe, s. 430/38-76, Viborg 1985.
- : Nielsen, F.v.N.: Dagpengereformen – det største privatiseringstiltag af dem alle. Samfundskøbenhavn 3, s. 21-27, Viborg 1985.
- : Kampmann, P.: Dagpengereformen – et angreb på fagbevægelsen (2. oplag 1985 med efterskrift). København 1985, 145 s.
- , et a.: Fattigdom og politik i internationalt perspektiv. Institutpublikation 1985, 29 s.
- , et a.: Velfærdsstat og fattigdom i Danmark, Storbritannien og Vesttyskland: Teser til en politikeffektanalyse. Institutpublikation 1985, 25 s.
- , et a.: Forskning i fattigdom, arbejdsløshed og marginalisering: En kort oversigt. Institutpublikation 1985, 10 s.
- Manniche, E.: The Family in Denmark. Helsingør 1985, 63 s.
- : Hauge, L.: From Project Metropolit: Mentally Retarded Boys, 1953 to 1968 to 1980. Sequential Research. Reported in Honour of Kaare Svalastoga on his 70th Anniversary, March 1, 1984, Preben Wolf (ed.), s. 1-14, København 1984.
- Mow, E.: Kan der vokse græs gennem asfalt? Antologi: Kvinderummet, Lise Røssel et.al, s. 143, København 1985.
- Nielsen, K.A.: Magtens Informatik-Panik. Unge Pædagoger 1, s. 13, København 1985.
- Olofsson, G.: Inledning til Svenska upplagan. Velfærdsstatens politiska ekonomi, Ian Gough, s. 7-10, Lund 1985.
- : Penningströmmar mellan hushåll och offentlig sektor i Sverige år 1975. Velfærdsstatens politiska ekonomi, Ian Gough, s. 207-08, Lund 1985.
- Wolf, P.: Om lokalisering af kriminalitet og kriminelle med henblik på kriminalitetsforebyggende miljøplanlægning og forskning. København 1985, 22 s.
- : Elling, J., Justesen, S., Med f.: Undersøgelse af indbrudstyverier i 1983. København 1985, 100 s.

Samfundsfag

Institut for Samfundsfag og Forvaltning

Historie:

Instituttet har siden 1960, da Institut for Historie og Samfundsøkonomi opdeltes i tre, herunder Institut for Samtidshistorie og Statskundskab, gennemgået en meget dynamisk udvikling. Denne udvikling har dels været afhængig af ændrede ydre vilkår og dermed ændrede krav til instituttet, dels af udviklingstendenser i instituttets videnskabelige miljø. Disse indre og ydre udviklingsfaktorer har også manifesteret sig i organisatoriske forandringer. I 1972 deltes Institut for Samtidshistorie og Statskundskab i to institutter, det ene med betegnelsen Institut for Samfundsfag. I 1980 blev instituttet overført til Det samfundsvidenskabelige Fakultet, og instituttets uddannelsesområde udvidedes i 1981 med en forvaltningseksamen (cand.adm.pol.) og i 1983 med et studium, der kombinerer forvaltning og datalogi. Et bekendtgørelsesforslag, der kombinerer alle tre uddannelser er endnu under forhandling. I juni 1983 ændredes instituttets navn til: Institut for Samfundsfag og Forvaltning.

Hvad angår de ydre rammer, flyttede instituttet i 1966 fra lokaler i Sct. Pedersstræde og Museumsbygningen til den af universitetet lejede ejendom i Rosenborggade 15-17, den hidtidige »KFUM-borg«. Her har instituttet fortsat til huse i det, der nu kaldes »Rosenborgannexet«.

Forandringerne i uddannelsesprofilen har vist sig i vore kandidaters beskæftigelsesmønster. Der er sket en stadig forøgelse af kandidater ansat uden for uddannelsessektoren.

Instituttet har udviklet et samarbejde med andre institutter inden for Det samfundsvidenskabelige Fakultet, hvad angår undervisningsudbud og udnyttelse af de forskellige lærerkompetencer. Endvidere har instituttet deltaget i undervisningen på Center for Afrikastudier. Interesserede henvises i øvrigt til den historiske oversigtsartikel i »Københavns Universitet 1479-1979«, bd. X, s. 527-568, skrevet af professor Ole Karup Pedersen.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 21.

Professorer: Ole Karup Pedersen, Lennart Lundquist, Gunnar Sjöblom.

Lektorer: Karl-Henrik Bentzon, Tage Bild, Lars Bille, Peter Bogason, Henning Bregnsbo, Peter Dencik, Torben Grage, Holger Bernt Hansen, Bertel Heurlin, Jesper Jespersen, Willy Johansen, Tim Knudsen, Roger Leys, Per Kongshøj Madsen, Hans Jørgen Nielsen, Ib Damgaard Petersen, Leif Petersen, Steen

Sauerberg, Tove Lise Schou, Kirsten Thomsen, Christian Thune, Søren Villadsen. Kandidatstipendiater: Henning P. Duus, Jens Hoff, Bent Baagø Schou.

Forskningsrådsstipendiater: Henrik P. Bang.

Eksterne lektorer: 20.

Undervisningsassistenter: 5.

TAP: Antal årsværk: 4.

Margrit Hansen, Birte Nyholm, Lene Olsen, Britta Tørnkvist.

EFG-elever: Dorte Christensen, Bettina Larsen.

Sekretariatsmedhjælp (på deltid): Lisbet Fich, Eva Sørensen.

Bibliotekar: Birthe Rasmussen.

Biblioteksmedhjælp: Marianne Becker Andersen, Gitte Korff.

Forskningsvirksomhed:

Selvom instituttet under sin korte historie har været udsat for mange såvel organisatoriske som faglige forandringer, har det videnskabelige personale, som det fremgår af den trykte oversigt over publikationer fra instituttet i perioden 1963-1983 (»Publikationer fra Institut for Samfundsfag og Forvaltning, Københavns Universitet, 1963-1983«, Forlaget Politiske Studier 1983), kunnet kombinere den samfundsvidenskabelige grundforskning med krav til mere formidlende forskning.

Kendetegnende for såvel instituttets forsknings- som undervisningsprofil har været, at man har prøvet at udvikle instituttet fra at have været et flerdisciplinært til at blive et tværdisciplinært institut, der især prøver at kombinere de politologiske, økonomiske og sociologiske discipliner med særligt henblik på belysning af samfundsudviklingens politiske aspekter. Instituttets medarbejdere er således ikke i nogen streng forstand knyttet til bestemte emnekredse, hvilket i øvrigt vil fremgå af projektbeskrivelserne, hvor de enkelte forskere ofte optræder med projekter inden for flere områder. Det er instituttets ønske i de nærmeste år at prøve at videreføre denne udvikling, såvel i grundforskningen som i den formidlende forskning og undervisning. Det er instituttets ønske at fastholde den mere brede samfundsvidenskabelige forskningsprofil og formidlingsaspektet i uddannelsen, da vi vurderer, at instituttet herigennem uddanner kvalificerede kandidater til en lang række funktioner.

Foruden samarbejde med andre universitetsinstitutter m.h.p. undervisning og forskning har instituttet i de senere år kunnet notere en tiltagende rekvireret forskning fra såvel offentlige som halvoffentlige institutioner. Som led i bestræbelsen på at udvide kontakterne med brugerne af instituttets forskningsresultater er instituttet i de sidste par år begyndt at arrangere seminarer omkring temaer, hvor instituttet

kan yde specialviden, hvortil brugere inden for såvel privat som offentlig administration som politikere og andre interesserede er blevet inviteret.

På trods af vanskelige ydre vilkår har instituttet kunnet udvikle en forsknings- og uddannelsesprofil, der kendetegnes af, at man koncentrerer sig om de politiske processer og deres realiteter såvel nationalt som internationalt. Det er imidlertid karakteristisk for instituttets forsknings- og uddannelsesprofil, at man ikke vælger at studere og undervise omkring disse processer og deres resultater udelukkende ud fra et snævert politologisk udgangspunkt, men prøver at forstå disse problemer som et samspil mellem politiske og økonomiske udviklingstendenser. Det er instituttets hensigt i de nærmeste år at videreudvikle denne tradition såvel forskningsmæssigt som uddannelsesmæssigt.

1. Komparativ politik

Politisk teori inddeles ofte dels i en normativ orientering (undertiden kaldet politisk filosofi), der søger at besvare spørgsmål om, hvorledes samfundet bør indrettes, f.eks. med hensyn til frihed og lighed, rettigheder og pligter o.l., dels i en empirisk retning, der søger at opstille og underbygge hypoteser om lov-mæssigheder i politiske processer. Denne sidste orientering udmøntes i sine empiriske bestræbelser ikke mindst inden for det, som kaldes komparativ politik, hvor der arbejdes med en lang række af tilgange og begrebsapparater, der rækker lige fra makroplanets system-, beslutnings-, kultur-, udviklings-, klasse-, parti-, interessegruppe- og eliteteorier til mikroplanets kommunalpolitik og vælgeradfærd.

1.1 Karl-Henrik Bentzon har arbejdet videre med projektet »Offentligt ansattes politiske indflydelse«. Projektet søger først at undersøge udviklingen i antallet af offentligt ansatte over tid i forskellige sektorer, herunder deres karakteristika m.h.t. uddannelse, alder, køn m.v. Dernæst undersøges offentligt ansatte som vælgere. Hvordan påvirkes de som gruppe den parlamentariske konstellation i Danmark? Et andet undersøgelsesområde er »Offentlige institutioners politiske økonomi«. Hvordan reagerer offentlige institutioner på de særlige styringssignaler, der præger den offentlige sektor. Her tænkes mest på den bureaukratiske budgetkontrol, suppleret med forskellige former for pres, først og fremmest fra »klientgrupper«, m.v.

1.2 Lars Bille har videreført sit arbejde med det partipolitiske samarbejdsmonster i Danmark efter 1973. Ved valget i 1973 ændredes folketingets partisammensætning radikalt. Gamle samarbejdsmonstre blev brudt op, nye skulle etableres og det i en periode, hvor den økonomiske krise var fremherskende.

Formålet med projektet er dels at give en sammenhængende fremstilling af de skiftende samarbejds-konstellationer, hvor hovedvægten lægges på de vilkår og betingelser de enkelte partier har sat for samarbejdet, dels med udgangspunkt i den eksisterende videnskabelige litteratur at søge forklaringer af mere generel karakter på disse skift.

1.3 Henning Bregnsbo har fortsat sit arbejde med fænomenet social forandring specielt som dette kommer til udtryk i »reformer« og »reformlovgivning« på samfundsplan i moderne industrisamfund af demokratisk tilsnit (som f.eks. Danmark). Projektet stiler mod en empirisk prøvning af en forklaringsmodel med henblik på klarlægning af bagvedliggende reformmekanismer eller organisatoriske adfærdsmønstre, som tegner sig »omkring« en given reformproces.

1.4 Torben W. Grage har fortsat arbejdet på en analyse af den samtidige debat omkring liberalismen med særligt henblik på dens præmisser og idéindhold. Torben Grage deltager i et internationalt projekt om de traditionelle ideologi-begrebs relevans for den samtidige samfundsanalyse.

1.5 Holger Bernt Hansen har fortsat sin undersøgelse af »Udviklingskrise i Uganda«. Det er en undersøgelse af Uganda som kriseramte udviklingsland med særlig vægt på at identificere årsager til de forskellige former for krise samt at pege på nogle mulige midler til at løse krisen. Projektet udføres i et internationalt samarbejde.

Desuden har Holger Bernt Hansen fortsat sit arbejde med kirke-stat problemet i Afrika. I det forløbne år har arbejdet især drejet sig om en undersøgelse af religionsfrihedsbegrebets betydning for den engelske kolonipolitik.

1.6 Jens Hoff har arbejdet videre med projektet. »Klassestruktur, klassebevidsthed og sociale modsætningsforhold«. Projektet er en del af et større internationalt projekt, der siden 1978 har stået på i en række vestlige lande. Formålet er en international sammenligning af klassestrukturerne i disse lande på basis af ensartet gennemførte nationale surveys. Projektet forventes at kunne give svar på spørgsmål, om hvad der betinger en forskelligartet udvikling i klassestrukturerne i forskellige lande, samt hvilken betydning det har for sociale og politiske holdninger. Som en udløber af dette projekt er etableret et særligt fællesnordisk projekt, hvor det danske projekt indgår. En analyseklar database for det danske projekt ventes færdig januar 1986.

Jens Hoff deltager også i projektet »Social arbejdsdeling i den offentlige sektor«. Det er en udløber af ovennævnte projekt, og tager især sigte på at belyse

udviklingen i arbejdsforhold (kontrol og autonomi) for en række offentligt ansatte grupper. Projektet gennemføres i samarbejde med tre studerende. En række interviews med ansatte på bistandskontorer og i skatteforvaltninger påregnes gennemført februar 1986.

1.7 Willy Johannsen har fortsat sin undersøgelse af »Terrorisme som politisk middel«. Hovedvægten er lagt på 1) en diskussion af baggrundsfaktorer (nationale, religiøse, politiske) og 2) en argumentation for at koncentrere opmærksomheden på reaktionen mod terrorisme i det berørte land fra såvel regering som befolkning. Willy Johannsen undersøger også »Den anarkistiske tanke«. Heri foregår en diskussion af den anarkistiske tankes udvikling i forhold til andre politiske retninger eller samfundsopfattelser og dens nutidige status.

1.8 Tim Knudsen har fortsat sit arbejde med bypolitik og byforvaltning. Det samler sig om to hovedemner: 1) Kampen mellem smudset og den civilisatoriske orden. Et studium i den københavnske byplanlægnings udvikling. 2) En teoretisk diskussion i af studiet i bypolitik.

1.9 Hans Jørgen Nielsen har fortsat sin undersøgelse af holdninger til interesseorganisationer. Undersøgelsen koncentrerer sig om befolkningens og medlemmernes opfattelse af interesseorganisationerne og deres opgaver. Som materiale benyttes dels danske og norske, dels engelske og franske undersøgelser. Hans Jørgen Nielsen deltager endvidere i et nordisk projekt om komparativ valgforskning, med holdninger til interesseorganisationer og politisk mistillid som særlige ansvarsområder.

1.10 Steen Sauerberg har videreført sine undersøgelser af »Politisk massekommunikation«. Der er ikke tale om et afgrænset forskningsprojekt andet end hvad der ligger i forbindelse med Steen Sauerbergs deltagelse i valgforskningsprojektet (påbegyndt i 1970, og som består af surveys i forbindelse med valg). Steen Sauerberg arbejder også med »Udvikling i skandinaviske partisystemer 1960-85«. Her undersøges de respektive landes politikker i forbindelse med partipolitisk mediedækning, partistøtte og valgordninger. Endelig er Steen Sauerberg beskæftiget med projektet »Informationskløfter og demokrati-teorier«. Det søges kombineret således, at koblingerne viser noget om, hvordan eksistensen af systematiske forskelle i viden og kommunikativ adfærd opfattes og eventuelt accepteres i givne demokratiske teoritraditioner.

1.11 Tove Lise Schou har fortsat arbejdet med det transnationale koalitionsregeringsprojekt, som har til formål at afprøve en række antagelser opstillet inden

for koalitions-teorien og at diskutere regeringspartners eventuelle politiske gevinster ved deltagelsen i regeringen. Det forventes afsluttet i 1986.

1.12 Gunnar Sjöblom arbejder med et studium af de faktiske og/eller mulige effekter, som visse typer af samfundsforandringer (f.eks. stigende social differentiering, voksende offentlig sektor, øget politisk kommunikation, stigende grad af interesseorganisering) har på partiernes adfærd i det politiske system, især deres roller i forhold til vælgerne og inden for det politiske beslutningsmaskineri. Desuden arbejdes på en analyse af de politiske partiers rolle i Danmark og Sverige i perioden 1970-1984.

1.13 Kirsten Thomsen deltager i et projekt vedrørende »Kvindelige ledere – kvinder i ledelse«. Formålet med projektet er at kortlægge forskningen inden for området i de nordiske lande, at diskutere forskningsstrategier, der kan belyse kvinders fremtidige muligheder for at tage lederroller, og at bidrage til at initiere dansk forskning inden for temaet »Kvindelige ledere – kvinder i ledelse«.

2. Forvaltning og administration

Forvaltningsforskningen er ikke kendetegnet ved at være en enig disciplin. Der er tale om en række konkurrerende tilgange. Hovedemnet er den nationale og den internationale forvaltning, funktionelt eller organisatorisk defineret, og dens rolle i det politisk-administrative system.

2.1 Henrik P. Bang har arbejdet med et projekt om forholdet mellem personlig og organisatorisk autonomi i sociale systemer. Undersøgelsen er baseret på en nyfortolkning af David Easton's teori om system-persistens i lyset af en kritik af Anthony Giddens' teori om system-strukturering. Projektet er foreløbigt afsluttet med udarbejdelsen af en licentiatafhandling.

2.2 Peter Bogason har arbejdet med statslig-kommunale plansystemer konkretiseret ved forløbet af skole- og socialplanlægningen i en række kommuner i perioden 1978-81, med vægt på en sammenligning mellem de to sektorer og mellem forskellige kommunestørrelser. Peter Bogason har desuden arbejdet med en udredning om den offentlige sektor og samfundsøkonomien med henblik på at kortlægge reguleringsforskningen. Endelig har Peter Bogason deltaget i et komparativt europæisk projekt om relationerne mellem stat og kommuner, især efter kommunalreformen i 1970.

2.3 Christian Thune har fortsat sit arbejde med »Statslig og regional regulering af transnationale selskaber i Sydøstasien (ASEAN-landene)«.

3. *International politik*

International politik er en del af faget politologi. International politik beskæftiger sig med alle former for internationale og transnationale politiske processer og med samspillet mellem nationale og internationale politiske processer. Typiske emneområder: internationale konflikter, krig og fred, international organisation, politisk-økonomisk udvikling både i en ulandssammenhæng og i forbindelse med mere industrielt udviklede stater tillige med transnationale organisationer og virksomheder.

3.1 Ib Dambaard Petersen har fortsat sit arbejde med forskningsprojektet om »Konflikt og samarbejde mellem supermagterne«. Projektet repræsenterer en adfærdsorienteret tilgang til studieobjektet i forlængelse af andre udenlandske projekter. Udvalgte samarbejds- og konfliktdimensioner fra en database, WEIS, analyseres ved hjælp af en stokastisk model. De hidtidige resultater er i modstrid med tidligere hypoteser om en aktionreaktions model for det indbyrdes forhold og forløbet adskiller sig fra det mønster, som er blevet påvist i andre konfliktrelationer. Det ville være ønskeligt at udvide analyserammen, men endnu har midler hertil ikke kunnet opnås.

3.2 Henning Duus har arbejdet videre med sin undersøgelse af »Rustningsdrivkræfterne i Vest-Øst-konfliktformationen«. Det er en studie af rustningerne i et asymmetrisk struktureret politisk-økonomisk subsystem med særligt henblik på determinationerne internt i USA og USSR. Der er tale om at efterforske det særlige samspil mellem indre og ydre forhold i USA og USSR, der kan forklare de to staters rustninger i en afgørende periode, 1936-1950. Når der lægges vægt på de indre forhold, skyldes det ønsket om at afdække de indre strukturelle forholds forandringer og betydningen heraf for de to staters rustninger. Det videre perspektiv ligger i håbet om, at en forståelse af rustningsdrivkræfterne, den gang den kolde krig startede, kan hjælpe med til bedre at forstå de samme kræfter i dag.

3.3 Bertel Heurlin har videreført studier af den amerikanske og den sovjetiske opfattelse af det internationale system i 1970'erne og 1980'erne. Det indsamlede materiale er under analyse. Endelig har Bertel Heurlin fortsat et oversigtsmæssigt studie vedrørende centrale teorier i international politik.

3.4 Ole Karup Pedersen har fortsat arbejdet med et projekt om sikkerhedspolitikens økonomiske dimensioner. Ole Karup Pedersen arbejder endvidere med analyser af teoriudviklingen vedrørende internationale forhold og af Danmarks stilling i international politik.

3.5 Tove Lise Schou har arbejdet med problemer i forbindelse med international fred og sikkerhed og den internationale forvaltnings rolle. Undersøgelsens formål er at sammenholde den funktionalistiske teori om international organisation som et middel til international fred og sikkerhed med teoridannelse om internationale sekretariater som aktører i den internationale politik.

3.6 Christian Thune har fortsat sit arbejde med projektet om »Danmark i Det europæiske politiske Samarbejde (EPS)«. Projektet sigter mod en vurdering af de ændringer og konsekvenser for Danmarks vilkår og muligheder i international politik, der følger af dansk deltagelse i Det europæiske politiske Samarbejde.

4. *Økonomisk politik*

Den økonomisk-politiske forskning ved instituttet omfatter især studier af, hvordan samspillet mellem den økonomiske og den sociopolitiske udvikling giver sig udslag i udformningen af den økonomiske politik. Endvidere omfatter forskningsområdet analyser af muligheder og begrænsninger for alternative økonomisk-politiske strategier.

4.1 Tage Bild har fortsat sit arbejde med »Den japanske stat, industrikultur og arbejdsmarkedshold«. Formålet med projektet er at undersøge den konkurrencestærke japanske industrikulturs kulturelle, teknologiske og politiske forudsætninger med henblik på en sammenligning med de europæiske former. I det forløbne år har Tage Bild arbejdet med den »japanske udviklingsstats« historie.

4.2 Jesper Jespersen har arbejdet med et projekt om »Økonomisk politik«. Det er en analyse af de økonomiske og politiske faktorer, der danner baggrunden for den aktuelle økonomiske politik. Der sigtes mod en komparativ analyse af perioden fra den borgerlige regering trådte til i efteråret 1982 med udviklingen under den socialdemokratiske regering 1975-82.

4.3 Per Kongshøj Madsen har arbejdet med projektet »Erhvervsstruktur og samfundsøkonomi«, som sammenligner udviklingen i danske hovederhverv gennem perioden 1960-1985 med vægt på samspillet mellem produktivitet-, pris- og lønudvikling. Per Kongshøj Madsen har endvidere fortsat arbejdet med studiet af »Makroøkonomiske planlægningsmodeller og deres placering i den politisk-administrative beslutningsproces«. Dette projekt planlægges fortsat med inddragelse af et internationalt komparativt perspektiv.

4.4 Roger Leys har videreført sit arbejde inden for

projektet »Jord og politik i Zimbabwe«. En endelig projektrapport er under udarbejdelse og udgives af Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala.

4.5 Bent Schou har arbejdet videre med sin undersøgelse af »Decentralisering i velfærdsstaten«. Projektet, der forventes afsluttet sommeren 1987, har koncentreret sig om to delemler: Dels omkring faktorer bag velfærdsstatens udvikling i et internationalt perspektiv, herunder teorier om vækst i den offentlige sektor og tilhørende styringsproblemer. Dels omkring det danske frikommuneforsøg – dets iværksættelse og konsekvenser for styring af kommunerne og det kommunale selvstyres vilkår i Danmark.

5. Metodologi

Metodologi omfatter udviklingen af såvel kvalitative som kvantitative forskningsmetoder. Inden for området beskæftiger man sig såvel med videnskabsteoretiske problemstillinger som med anvendelse af en række nyere samfundsvidenskabelige forskningsmetoder.

5.1 Tage Bild har fortsat arbejdet med Metodeproblemer i de politiske videnskaber. Det drejer sig om en analyse af metodologiske og videnskabsteoretiske grundspørgsmål i samfundsvidenskaberne med særligt henblik på teori-empiri problemer i sociologi og politologi. I det forløbne år har Tage Bild arbejdet med begrebsudviklingsproblemer.

Forskningsmæssigt samarbejde med andre institutter/institutioner i ind- og udland:

Statsvetenskapliga Institutionen, Lund; Institut for Statskundskab, Århus Universitet; Centre for the Study of Public Policy, University of Strathclyde, Glasgow; European Consortium for Political Research v/Edward Page, University of Hull, England; Institut for Samfundsfag, DTH; Institut for Samfundøkonomi og Planlægning, RUC; Hebrew University of Jerusalem; Institute of Commonwealth Studies, University of London; School of Oriental and African Studies, University of London; Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg, København; Nordplan, Stockholm; Nordisk Ministerråd; Zimbabwe Institute of Development Studies; African Studies Centre, Leeds University; London School of Economics and Political Science; Institutt for Samfunnsforskning, Oslo; Dansk Udenrigspolitisk Institut; Center for Udviklingsforskning, København; Center for Freds- og Konfliktforskning, København; Center for Afrikastudier, København; Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala; Preston Polytechnic; Programme of Peace and Conflict, University of Lancaster; Department of Sociology, University of Wisconsin, Madison, USA; Sociologisk Institut, Bergen

Universitet; Sociologiska Institutionen, Uppsala; Institut for Sociologi og socialpsykologi, Tammerfors Universitet; Department of Sociology, University of Essex, England; Department of Sociology, Carleton University, Ottawa, Canada; Sociologisk Institut, Torino Universitet; Leyden University; University of Liverpool; Queens University, Belfast; European University Institute, Florence; University of Leister; St. Hugh's College, Oxford; Freie Universität Berlin; University of Texas, Austin; Queens University, Ontario; University of Tokyo; Universidad, Torino; University of East Anglia; Erasmus University, Rotterdam; Plymouth Polytechnic; University of Salford; School for Advanced Urban Studies, University of Bristol; Centre Sociologie Urbaine, Paris; The Korean Social Scientists Association, Pyongyang.

Udgivervirksomhed m.v.:

Instituttet udgiver fire forskellige skriftserier: Arbejdsrapporter, Lærebøger, Forskningsrapporter og Seminarrapporter. Siden 1975 er udkommet 132 Arbejdsrapporter, 21 Lærebøger, 91 Forskningsrapporter og 2 Seminarrapporter. I 1985 er udgivet 10 Arbejdsrapporter og 12 Forskningsrapporter. Fra 1984 er instituttets publikationer optaget i Dansk Bogfortegnelse.

Endvidere udgiver instituttet publikationen Copenhagen Political Studies Abstracts (CPSA), som rummer korte engelsksprogede resuméer af medarbejdernes publikationer.

Endelig har instituttet i 1983 udsendt en samlet oversigt over institutmedarbejdernes publikationer gennem de forudgående 20 år.

Redaktion af faglige tidsskrifter m.v.:

Tage Bild: Häften for Kritiska Studier; Ib Damgaard Petersen: Politiske Studier, International Studies in Peace and Conflict; Peter Dencik: Samfundøkonomen, Økonomisk Bulletin; Holger Bernt Hansen: African Affairs – The Journal of the Royal African Society; Bertel Heurlin: Cooperation and Conflict; Jens Hoff: Kapitalistate, Politiske Studier; Roger Leys: Review of African Political Economy; Steen Sauerberg: Politiske Studier; Gunnar Sjöblom: Scandinavian Political Studies; Per Kongshøj Madsen: Samfundøkonomen; Christian Thune: Dansk Udenrigspolitisk Årbog, Økonomi og Politik, Konflikternes Verden; Lennart Lundquist: Statsvetenskaplig Tidsskrift.

Medlemmer af styrende organer ved København Universitet

Det samfundsvidenskabelige Fakultet: Christian Thufe (prodekan).

Fagrådet for Samfundsfag og Forvaltning: Christian Thune (formand), Lars Bille, Ole Karup Pedersen, Kirsten Thomsen.

Det samfundsvidenskabelige Fakultetsstudienævn: Henning Bregnsbo.

Andet:

Peter Bogason: medlem af Rådet for Lærestalternes Fælles Byplankursus; Peter Dencik: medlem af Socialistiske Økonomers bestyrelse; Holger Bernt Hansen: formand for Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd; Bertel Heurlin: medlem af Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg (SNU); Wily Johannsen: medlem af arbejdsudvalget for de nordiske fagkonferencer for historisk metodelære; Hans Jørgen Nielsen: medlem af bestyrelsen for Nordisk Forbund for Statskundskab; Ole Karup Pedersen: medlem af formandsskabet for regeringens Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg (SNU), World Association for International Relations; Ib Damgaard Petersen: medlem af HUM-TEK-studienævnet, Københavns Universitet; Christian Thune: formand for Dansk Udenrigspolitisk Institut, medlem af regeringens Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg (SNU), medlem af bestyrelsen for Selskabet for Historie og Samfundsøkonomi.

Rejser o.l.:

Tage Bild: Studierejse i Nordkorea maj-juni. Peter Bogason: Studieophold ved Indiana University, USA, august-december. Torben Grage: Studierejse til England maj-juni; til Berlin juli. Holger Bernt Hansen: Deltagelse i konferencen ved Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala, maj; redaktionsmøde i London juni. Bertel Heurlin: Studieophold ved University of California, Berkeley, USA, august-december. Wily Johannsen: Deltagelse i konference i Stockholm juni. Tim Knudsen: Studieophold i Stockholm oktober og december. Hans Jørgen Nielsen: Deltaget i konference i Göteborg december. Ole Karup Pedersen: Studierejser til Prag og Grønland, april og juni; deltog i Niels Bohr Symposium ved Københavns Universitet september. Ib Damgaard Petersen: Deltagelse i ECPR-workshop i Barcelona april. Steen Sauerberg: Deltagelse i IPSA-kongres, Paris, august; studieophold i Oslo januar-juli. Tove Lise Schou: Studierejse til University of Essex november; studierejse til New York og Washington, USA, december. Gunnar Sjöblom: Studieophold i Firenze, Italien, oktober-december. Christian Thune: Studierejser til Paris, Amsterdam og Bruxelles maj, juni, september og oktober; studierejse til USA oktober-november. Endelig deltog 9 af medarbejderne i årsmødet i Dansk Selskab for Statskundskab på Sandbjerg Slot i maj.

Publikationer:

- Bentzon, K.: Danish Electoral and Census Statistics. København 1985, 280 s.
- Bild, T.: De økonomisk overflødige. -Om de offentligt understøttede, deres antal, samfundsmæssige placering og politiske magtpotentiel. Stat, Kultur og subjektivitet, Jens Hoff (red.), s. 178-206, København 1985.
- : Hvad skal der gøres ved arbejdsmarkedets stigende overskudslag? Samfundsoøkonomi 3, s. 16-20, København 1985.
- : In getarnter Weise - det dansk-tyske radiosamarbejde. Dengang under besættelsen - ubekvemme historier om en splittet nation, Lars Møller, Annette Wiborg (red.), s. 147-54, København 1985.
- : Kampen om radioen. Dansk litteraturhistorie bd 8: Velfærdsstat og kulturkritik 1945-80, Michael Bruun Andersen, Tage Bild, Peter Larsen, Britta Lundquist, Peter Madsen, Søren Schou, Karen Syberg, s. 150-64, København 1985.
- : Den farlige radio. Dansk litteraturhistorie, bd 8: Velfærdsstat og kulturkritik 1945-80, Michael Bruun Andersen, Tage Bild, Peter Larsen, Britta Lundquist, Peter Madsen, Søren Schou, Karen Syberg, s. 25-29, København 1985.
- : Kampen om fritiden. Dansk litteraturhistorie, bd 8: Velfærdsstat og kulturkritik 1945-80, Michael Bruun Andersen, Tage Bild, Peter Larsen, Britta Lundquist, Peter Madsen, Søren Schou, Karen Syberg, s. 351-62, København 1985.
- : Aktive lyttere og røde lejesvende. Dansk litteraturhistorie bd 8: Velfærdsstat og kulturkritik 1945-80, Michael Bruun Andersen, Tage Bild, Peter Larsen, Britta Lundquist, Peter Madsen, Søren Schou, Karen Syberg, s. 457-61, København 1985.
- Bogason, P.: A Framework for Analysis of Regulatory Instruments. Institutpublikation 1985, 69 s.
- : Instrumental choice and Effectiveness. Institutpublikation 1985, 25 s.
- : Offentlige instrumenter. En typologi. Institutpublikation 1985, 18 s.
- : Comment on O'Toole: The Structural Context of Responsibility. Policy Implementation in Federal and Unitary systems. Questions of analysis and design., Hanf, Kenneth, Toonen, A. J. Theo, s. 227-34, Dordrecht Boston Lancaster 1985.
- Bregnsbo, H.: Reformisme og sociale bevægelser. Definitioner, afgrænsninger og metodiske valg omkring en Komparativ analyse. Københavns Universitet 1985, 50 s.
- Christmas-Møller, W.: Det vestlige trussels billede. Information og kommunikation i øst-vest sammenhæng, Niels Erik Rosenfeldt, Peter Søndergaard (red.), s. 105-112, København Universitet 1985.
- : Olsen, L.: Fodnoter og fredspolitik. Egtved 1985, 79 s.

- : National sikkerhed. Veje til fred, Bertel Heurlin, Bjarne Nørretranders, s. 11-20, København 1985.
- : Niels Bohr og atomvåbnet. København 1985, 247 s.
- Heurlin, B.: Anmeldelse: Geir Zundested, Øst, Vest, Nord, Sør. Hovedlinier i internasjonal politik 1945-85. Oslo 1985. *Politica* 4, s. 559-60, Århus 1985.
- : Den sikkerhedspolitiske dimension, Replik. Information og kommunikation i øst-vest sammenhæng. Rapporter 12, Niels Erik Rosenfeldt, Peter Søndergaard (red.), s. 59-68, Københavns Universitet 1985.
- , Nørretranders, B.: Veje til Fred. Håndbog i sikkerhed og nedrustning. København 1985, 367 s.
- : Nedrustning og våbenkontrol. Veje til Fred. Håndbog i sikkerhed og nedrustning, Bertel Heurlin og Bjarne Nørretranders (ed), s. 102-15, København 1985.
- : Dyvig-rapporten er i splid med sig selv. Dyvig-rapporten med kommentarer og debat, Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske udvalg, s. N261-64, København 1985.
- : Sikkerhedspolitik og forsvar. København 1985, 104 s.
- Hoff, J.: The Concept of Class and Public Employees. *Acta Sociologica* Vol. 28, No. 3, s. 207-26, Oslo 1985.
- : Velfærdsstatens genealogi og de offentligt ansatte. Stat, kultur og subjektivitet. Elementer til en moderne klasseanalyse, Jens Hoff (red.), s. 110-45, København 1985.
- , Valentin, F., Therborn, G., Baron, S., Bislev, S., Andersen, J.G., Nilsson, T., Bild, T., Leilulfsrud, H.: Stat, kultur og subjektivitet. Elementer til en moderne klasseanalyse. København 1985, 238 s.
- Jespersen, J.: Lille Danmark, hva' nu? København 1985, 128 s.
- : Har vi afskåret os fra muligheden for at føre økonomisk politik. *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 3, s. 342-51, København 1985.
- : Dansk pengepolitik – teori og erfaringer. Sparekassen marts, s. 33-35, København 1985.
- : Vejen til et stabilere Sverige. *Økonomisk Debatt* 3, s. 215-19, Stockholm 1985.
- Knudsen, T.: Københavns stadsingeniørinstitutionen 1858-1950. Københavns Universitet 1985, 11 s.
- : Mod det planlagte København. Kampen forplanlægningen, 1840-1917. Københavns Universitet 1985, 459 s.
- : Modsigelser i velfærdsstatens planlægning. Københavns Universitet 1985, 17 s.
- : Om byplanlægningens fødsel og nogle samfundsvidenskabelige teoridannelser. Københavns Universitet 1985, 19 s.
- : Rummet og de oversete professionelle. Farvel til byen, Jens Chr. Tonboe (red.), s. 178-92, Aalborg 1985.
- : Dynamik eller politisk kontrol? *Nordisk Administrativ Tidsskrift* 4, s. 351-62, København 1985.
- : Hvorfor gik det galt med bistandsloven? Københavns Universitet 1985, 73 s.
- : Dynamik eller politisk kontrol? København 1985, 16 s.
- Leys, R.T.: *Differentiation and Local Politics in Southern Zimbabwe*. Københavns Universitet 1985, 16 s.
- : *and Drought Relief in Southern Zimbabwe*. Københavns Universitet 1985, 32 s.
- Madsen, C., Schou, B., Villadsen, S.: Lokale vælgerforeninger – aktiviteter og opgaver i kommunalpolitikken. Resultater fra en spørgeskemaundersøgelse af lokale vælgerforeninger i 40 danske kommuner. Københavns Universitet 1985, 31 s.
- Madsen, P.K.: Gensyn med Phillips – eller kan reservearmeen klare jobbet? *Samtryk* nr. 3, s. 12-22, København Universitet 1985.
- : Nordisk forskning i arbejdsløshedens langsigtede effekter. Københavns Universitet 1985, 180 s.
- : Hvad bestemmer produktivitetsudviklingen? En studie af produktivitetsudviklingens determinanter i perioden 1966-1973. Københavns Universitet 1985, 38 s.
- : Unemployment and how we learned to live with it. Københavns Universitet 1985, 20 s.
- : Økonomiske simuleringsmodeller. *Datalære 1: Simulering*, Sten Rehder (red.), s. 12-16, København 1985.
- Mouritzen, H.A.: *Bureaucracy as a Source of (Foreign Policy) Inertia*. Københavns Universitet 1985, 61 s.
- Nielsen, H.J.: *Ambiguities in Attitudes towards Trade Union*. *Scandinavian Political Studies* Vol. 8, No. 1-2, s. 65-84, Oslo 1985.
- : *British Attitudes towards Trade Unions*. Københavns Universitet 1985, 46 s.
- Pedersen, O.K.: *Small States and International Institutions*. Institutpublikation 1985, 15 s.
- : *Vor Verdens Vokseværk. Når sandt skal siges*. Festskrift til Kamma Struwe juni 1985, Jacques Blum, Poul Lassen (red.), s. 22-28, København 1985.
- : *Sikkerhedspolitik og økonomi*. Veje til fred. Håndbog i sikkerhed og nedrustning, Bertel Heurlin, Bjarne Nørretranders (red.), s. 44-53, København 1985.
- Petersen, I.D.: *International og global sikkerhed*. Veje til Fred. Håndbog i sikkerhed og nedrustning, Bertel Heurlin, Bjarne Nørretranders (red.), s. 21-34, København 1985.
- : *The Weibull Distribution in the Study of International Conflict*. *Proceedings from the IMA conference on: The Mathematics of Conflict and its Re-*

- solution, Peter Bennett (ed.), s. 21, Churchill College, Cambridge 1985.
- : Mennesket i samfundet. Humanistisk teknologi. Temaer i en humanistisk-teknologisk uddannelse, Peter Kemp (ed.), s. 39-55, Københavns Universitet 1985.
 - Schou, B.: Den kommunaliserede velfærdsstat. En teoretisk diskussion af lokalsamfundets og kommunernes betydning for de moderne levevilkår. Københavns Universitet 1985, 60 s.
 - : Villadsen, S.: Kan kommunerne føre erhvervs politik? Fagbevægelse, stat og kommuner. Politisering af beskæftigelse og faglig politik Henning Jørgensen, Jens Chr. Tonboe (red.), Henning Jørgensen, Jens Chr. Tonboe (red.), s. 223-56, Aalborg 1985.
 - : Decentralisering mellem pragmatik og ideologi. En undersøgelse af decentraliseringsønsker blandt befolkningen. Lokalpolitisk organisering. Organisationer, bevægelser og partier i kommunalpolitikken, Søren Villadsen (red.), s. 187-211, København 1985.
 - : Villadsen, S.: Beskæftigelsespolitik i spændetrøje. Kommunal beskæftigelsespolitik i konflikt mellem statslig regulering, organisationsinteresser og stigende behov. Lokalpolitisk organisering. Organisationer, bevægelser og partier i kommunalpolitikken, Søren Villadsen (red.) (red.), s. 71-109, København 1985.
 - Sjöblom, G.: The Roles of Political Parties in Denmark and Sweden 1970-1984. København 1985, 82s.
 - Thune, C.: Denmark and the Western European Union. The Reactivation of the Western European Union: The Effects on the EC and its institutions, Panos Tsakaloyannis (ed.), s. 87-99, Maastricht, Holland 1985.
 - : Petersen, N.: Defense Decision Making in Denmark. Nordic Defence: Comparative Decision Making, William J. Taylor, jr., Paul M. Cole, s. 1-36, Lexington 1985.
 - : Den internationale Røde Kors Komité: Idealisme og pragmatisme i organisationens udvikling. Konfliktens Verden 1985, Christian Thune (red.), s. 146-59, København 1985.
 - : Petersen, N.: Dansk Udenrigspolitisk Årbog 1984. København 1985, 478 s.

Hans Jørgen Nielsen